

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde Macera Turizmi Potansiyelinin SWOT Analizi ile Değerlendirilmesi

Gizem Yalçın

Lisansüstü Eğitim, Öğretim ve Araştırma Enstitüsüne Turizm
İşletmeciliği Yüksek Lisans Tezi olarak sunulmuştur.

Doğu Akdeniz Üniversitesi
Eylül 2020
Gazimağusa, Kuzey Kıbrıs

Lisansüstü Eğitim, Öğretim ve Araştırma Enstitüsü onayı

Prof. Dr. Ali Hakan Ulusoy
L.E.Ö.A. Enstitüsü Müdürü

Bu tezin Turizm İşletmeciliği Yüksek Lisans derecesinin gerekleri doğrultusunda hazırlandığını onaylarım.

Prof. Dr. Hasan Kılıç
Turizm Fakültesi Dekanı

Bu tezi okuyup değerlendirdiğimizi, tezin nitelik bakımından Turizm İşletmeciliği Yüksek Lisans derecesinin gerekleri doğrultusunda hazırlandığını onaylarız.

Yrd. Doç. Dr. Rüçhan Kayaman
Tez Danışmanı

Değerlendirme Komitesi

1. Prof. Dr. Turgay Avcı

2. Yrd. Doç. Dr. Özlem Altun

3. Yrd. Doç. Dr. Rüçhan Kayaman

ÖZ

Dünya genelinde turizm sektörü hızla gelişmektedir. Gün geçtikçe değişmekte olan turizm talepleri neticesinde yeni turizm şekilleri oluşmaya başlamış, buna bağlı olarak ülkeler güçlü bir rekabet adına farklı stratejiler geliştirmeye başlamışlardır. Bu stratejileri doğru bir biçimde geliştirmenin temelinde bölgelerin sahip olduğu avantaj ve dezavantajları belirlemesi gerekliliği öne çıkmaktadır. Pek çok destinasyonun turizm türlerine yönelik potansiyellerini belirleyebilmesi adına SWOT analizini sıklıkla tercih ettiği görülmektedir. Son yıllarda bir özel ilgi turizmi olarak ortaya çıkan macera turizmine yönelik çalışmalarda bir artış yaşanmakta olup SWOT analizinin kullanıldığı örneklere de rastlanmaktadır.

Bu çalışmada Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde gerçekleştirilen macera faaliyetlerini ve faaliyet alanlarını tespit etmek, aynı zamanda adanın bu açıdan güçlü, zayıf yönleri tehdit ve fırsatlarının belirlenmesi böylelikle potansiyelin ortaya çıkarılması amaçlanmıştır. Bu çerçevede; “Adada macera turizmi potansiyelini oluşturan faaliyetler nelerdir? Macera faaliyetleri adanın hangi noktalarında gerçekleştirilmektedir? Macera turizmine yönelik olarak adanın sahip olduğu güçlü, zayıf yönleri ve olası tehdit ve potansiyel fırsatları nelerdir?” gibi araştırma sorularının yanıtları aranmıştır.

Bu çalışma nitel bir yaklaşımla hazırlanmıştır. Çalışmada kartopu örnekleme ile toplamda 14 kişiye ulaşılmıştır. Macera faaliyetleri ile ilgili çeşitli kurum ve profesyonel kişiler ile yüz yüze görüşmeler yapılmıştır. Bu görüşmeler esnasında kişilerin yarı yapılandırılmış sorular ile konuyla ilgili görüşleri alınmış olup, sağlanan

veriler üzerinde betimsel bir analiz yapılarak SWOT matrisi oluşturulmuştur. Aynı zamanda faaliyet çeşitliliğini ve faaliyet noktalarını görselleştirmek amacıyla ilgili kişilerin yönlendirmesi ile macera faaliyetleri haritası oluşturulmuştur. Yapılan analiz neticesinde adanın macera turizmi açısından bir potansiyelinin olduğu sonucuna varılmıştır. Bu potansiyelin aktif hale getirilebilmesi için çeşitli öneriler sunulmuştur. KKTC’nde macera turizminin potansiyelini belirleyecek bir çalışmanın bulunmaması çalışmanın alandaki boşluğa katkı koyacağını göstermektedir. Ek olarak çalışma KKTC’nin sahip olduğu bu potansiyeli değerlendirmesi açısından yardımcı bir kaynak olacaktır.

Anahtar kelimeler: Kuzey Kıbrıs, Macera Turizmi, SWOT Analizi

ABSTRACT

The tourism industry is developing rapidly around the world. As a result of the ever-changing tourism demands, new forms of tourism have started to emerge, and accordingly, countries have started to develop different strategies for a strong competition. The necessity of determining the advantages and disadvantages of regions stands out on the basis of developing these strategies correctly. It is seen that many destinations frequently prefer SWOT analysis in order to determine their potential for tourism types. There has been an increase in the studies on adventure tourism, which has emerged as a special interest tourism in recent years, and examples of using SWOT analysis are also encountered.

In this study, it is aimed to determine the adventure activities and fields of activity carried out in the Turkish Republic of Northern Cyprus, as well as to identify the strengths, weaknesses, threats and opportunities of the island in this respect, thus revealing the potential. In this context; "What are the activities that make up the adventure tourism potential on the island? At which points of the island are adventure activities carried out? The answers to research questions such as "What are the strengths, weaknesses and possible threats and potential opportunities of the island?"

This study has been prepared with a qualitative approach. In the study, a total of 14 people were reached with the snowball sampling. Face-to-face interviews were held with various institutions and professionals related to the adventure activities. During these interviews, the opinions of the individuals on the subject were taken with semi-structured questions, and a descriptive analysis was made on the provided data and a

SWOT matrix was created. At the same time, an adventure activities map was created with the guidance of the relevant people in order to visualize the diversity of activities and points of activity. As a result of the analysis, it was concluded that the island has a potential in terms of adventure tourism. Various suggestions have been presented to activate this potential. The absence of a study to determine the potential of adventure tourism in the TRNC shows that the study will contribute to the gap in the field. In addition, the study will be a helpful resource for the TRNC to evaluate this potential.

Keywords: North Cyprus, Adventure Tourism, SWOT Analysis

TEŞEKKÜR

Başta kendime çizdiğim bu yolda ilerlememe vesile olan sevgili aileme, her zaman yanımda olan ve desteklerini esirgemeyen Dinç ailesine, öğrenimimde emeği geçen hepsi birbirinden değerli saygıdeğer hocalarım Prof. Dr. Turgay Avcı, Yrd. Doç. Dr. Özlem Altun, sayın dekanımız Prof. Dr. Hasan Kılıç ve dekan yardımcımız Prof Dr. Ali Öztüren'e son olarak beni her konuda yönlendirerek bilgilendiren çok sevdiğim ve örnek aldığım danışmanım, yol göstericim Yrd. Doç. Dr. Rüçhan Kayaman'a teşekkürlerimi içtenlikle sunarım.

İÇİNDEKİLER

ÖZ	iii
ABSTRACT	v
TEŞEKKÜR.....	vii
KISALTMALAR	xi
TABLO LİSTESİ.....	xii
ŞEKİL LİSTESİ.....	xiii
1 GİRİŞ	1
2 LİTERATÜR TARAMASI.....	4
2.1 Özel İlgi Turizmi	4
2.1.1 Özel İlgi Turizmi Kapsamında Macera Turizmi.....	8
2.2 Macera Kavramı ve Macera Turizmi	9
2.2.1 Macera Turizmi Sınıflandırması	12
2.2.2 Macera Turisti.....	13
2.2.3 Macera Turizminin Destinasyonlar Üzerindeki Etkisi	18
2.2.3.1 Ekonomik Etkiler	19
2.2.3.2 Çevresel Etkiler	20
2.2.3.3 Sosyo-Kültürel Etkiler	21
2.2.4 Macera Turizmi ve Diğer Turizm Türlerinin İlişkisi.....	22
2.2.5 Macera Turizmi Faaliyetleri	24
2.2.5.1 Mağaracılık	26
2.2.5.2 Kaya Tırmanışı.....	27
2.2.5.3 Trekking	29
2.2.5.4 Snowboard	30

2.2.5.5 Dalış	30
2.2.5.6 Sörf.....	31
2.2.5.7 Rafting.....	33
2.2.5.8 Yamaç Paraşütü.....	33
2.2.5.9 Paraşütle Atlama	34
2.2.5.10 Balon Seyahatleri	35
2.2.6 Dünyada Macera Turizmi	36
3 KUZEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ VE TURİZMİ	43
3.1 Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin Genel Özellikleri.....	43
3.2 Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde Turizm.....	43
4 METODOLOJİ	48
4.1 Çalışmanın Amacı ve Önemi	48
4.2 SWOT Analizi.....	48
4.3 Çalışmanın Evreni ve Örneklemi	49
4.4 Veri Toplama Yöntemi.....	50
4.5 Verilerin Analizi.....	51
4.6 Sınırlılıklar.....	52
5 BULGULAR	53
5.1 Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde Macera Turizmi Faaliyetleri	53
5.1.1 Girne	53
5.1.2 Gazimağusa.....	54
5.1.3 İskele.....	54
5.1.4 Lefke	55
5.1.5 Güzelyurt	55
5.1.6 Lefkoşa.....	55

5.2 Macera Turizmi Potansiyelinin SWOT Analizi ile Değerlendirilmesi	57
6 SONUÇ VE ÖNERİLER	63
7 KAYNAKLAR	69
EKLER	84
Ek A: Katılımcıların Temalardaki Ortak Görüş Yüzdelikleri	85
Ek B: Görüşme Dökümü	87

KISALTMALAR

AFF	Hızlandırılmış Serbest Düşüş
AMR	Müttefik Pazar Araştırması
ATDI	Macera Turizmi Geliştirme Endeksi
ATTA	Macera Seyahati ve Ticaret Birliği
IFSC	Uluslararası Tırmanış Spor Federasyonu
KKTC	Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti
TÜRSAB	Türkiye Seyahat Acentaları Birliği
UNWTO	Dünya Turizm Örgütü

TABLO LİSTESİ

Tablo 1: Özel İlgi Turizminde Turist Tipolojileri.....	6
Tablo 2: Özel İlgi Turizmi Sınıflandırması.....	7
Tablo 3: Maceranın Özellikleri	10
Tablo 4: Macera Turizminde Sert ve Yumuşak Faaliyetler	13
Tablo 5: Macera Faaliyetleri	26
Tablo 6: Macera Turizminde En İyi 10 Ülke	38
Tablo 7: Macera Turizminde Bölgesel Sıralama	39
Tablo 8: Faaliyette Olan Turistik Konaklama Tesisleri (2019)	45
Tablo 9: Turistik Konaklama Tesislerinin Bölgelere Göre Dağılımı (2019)	46
Tablo 10: Çalışmaya Dahil Olan Kişi ve Kurumlar.....	49
Tablo 11: Güçlü Yönlerle İlişkin Bulgular	57
Tablo 12: Zayıf Yönlerle İlişkin Bulgular	58
Tablo 13: Fırsatlara İlişkin Bulgular	59
Tablo 14: Tehditlere İlişkin Bulgular.....	60
Tablo 15: Macera Turizmi SWOT Matrisi.....	62

ŞEKİL LİSTESİ

Şekil 1: Seyahat Kariyeri Merdiveni (Pearce, 1988)	15
Şekil 2: Macera Seyahati Bölümleri	16
Şekil 3: Kıbrıs'ın Siyasi Bölünüşü	44
Şekil 4: Gelen Toplam Yolcu Sayısının Aylara Göre Dağılımı (2019-2020).....	47
Şekil 5: Net Turizm Geliri, (Milyon \$) ve GSYH'deki Payı, (%) (2010-2019)	47
Şekil 6: Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde Macera Faaliyetleri.....	56

Bölüm 1

GİRİŞ

Turizmin gelişimine liderlik eden seçkin kesimler, sıradanlıktan uzaklaşmak için değişik talepler göstermişlerdir. Bu nedenle turizm talebi; büyük ölçekli kitlesel bir talep yapısından daha bireysel bir yapıya dönüşmüştür (Kozak ve Bahçe, 2009). Boş zaman seyahatlerine katılan kişi sayısı azalmaya başlamış ve tüketicilere özgü seyahat motifleri özel ilgi alanlarına göre şekillenmeye ve kaymaya başlamıştır. Özel ilgi turizmi; “turist beklentilerinin kitlesel turizm ürününün tatmin edemediği şekilde değişmesi, çevresel ve toplumsal farkındalıkların gelişmesi, bireyselleşme, kalabalıklardan kaçış, kişisel gelişim gibi yeni eğilimlerin ortaya çıkması sonucunda giderek büyümektedir” (Yıldız, 2009; Uluçeçen, 2011). Bu durum, turizm endüstrisindeki kitlesel hareket şeklinin yerine kademeli olarak özel ilgilerin yoğunlaştığı, yeni ve farklı bir turizm biçiminin aldığını gösteriyor. Bu sebepten dolayı, günümüzde dahi etkinliğini devam ettiren geleneksel turizm motiflerinde öne çıkan kıyı turizminin yanı sıra, yakın bir tarihte özel ilgi seyahatlerinin de önemli bir hale geleceği öngörülmektedir (Tanrısevdi ve Çavuş, 2003).

Özel ilgi çeşitlerinden biri olarak kabul edilen, Macera turizmi, içerisinde; binicilik, yaban hayat gözlemciliği, trekking, kaya tırmanışı, mağaracılık, yamaç paraşütü, sörf, dalış, gibi birçok faaliyeti barındırmaktadır. İçerisindeki faaliyetlerin bir turizm çeşidi olarak nitelendirilebildiği ve niş pazarlamada önemli bir yeri bulunmakta olan bu turizm çeşidinin katılım kitlesini çoğunlukla macera severler oluşturmaktadır. Ayrıca

macera turizmi destinasyonlara sosyal, ekonomik ve çevresel açıdan birçok yarar sağlayabilmektedir.

Dünya Turizm Örgütü (UNWTO) 2014 verilerine göre 1,2 trilyon doların 400 milyar doları doğa turizmi için harcanmış olup bu miktarın yaklaşık 263 milyar dolarını macera turistlerinin yapmış oldukları harcamalar oluşturmuştur. Bu bulguların 2009 yılı ile kıyaslanması sonucunda %65'lik bir artış yaşandığı tespit edilmiştir (ATDI "Adventure Tourism Development Index" (2016). AMR "Allied Market Research" (2019) macera turizmi market raporuna göre, macera turizmi harcamaları 2018 yılında global anlamda 586,3 milyar dolara ulaşmışken, 2026'da bu miktarın yaklaşık 1.626,7 milyar dolara ulaşacağı tahmin edilmektedir. Turizm sektörü ortalama olarak %4-%7 arasında büyümekteyken, etkinlik ve spor odaklı macera turizmi yaklaşık %20-%30 büyüme göstermektedir.

Yerel ekonomiye para girişi, turizmden sağlanan kârın artırılması ve gerçekleştirilen seyahatlerin yılın tamamına yayılarak turizmin mevsimsellik etkisinin azaltılması ve bunun gibi çok yararının olması özel ilgi turizmini önemli bir konu haline getirmiştir. Özel ilgi turizmi açısından gelişmekte olan Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde M.,Çavuşoğlu, Çavuşağlı (2017) gastronomi turizmi, Karabacak, Özçağlar (2016) agro-ekoturizm, Pour (2011) kumar turizmi gibi birçok turizm çeşidine yönelik olarak yapılan çalışmalar bulunmaktadır. Özel ilgi turizmi çeşitlerinin gerçekleştiği destinasyonlara sağladığı pozitif etkiler düşünüldüğünde; KKTC'nin sahip olduğu fırsatları değerlendirmesi ve bu pastadan pay alarak ülke ekonomisine fayda sağlaması mümkündür.

Bu çalışmada KKTC’nde macera turizmine yönelik gerçekleştirilen aktivitelerin belirlenmesi, sahip olduğu potansiyelin ortaya konulması ve bu açıdan adanın mevcut durumunun SWOT analizi ile belirlenmesi amaçlanmıştır. Dünyadaki pek çok destinasyonun çevresindeki diğer destinasyonlara göre sahip oldukları avantaj ve dezavantajların belirlenmesi, turistik yönlü potansiyellerinin ortaya çıkarılmasında SWOT analizinin tercih edildiği görülmekte, literatürde bu konuyla ilgili çalışmalara sıklıkla rastlanmaktadır. Yapılan bu çalışmalar destinasyonların en uygun stratejileri bulup geliştirebilmesi, turizm hareketlerini yukarıya taşıyabilmesi ve diğer destinasyonların gerisinde kalmasını engelleyici, yol gösterici nitelikli olması sebebiyle destinasyonlar için önem taşımaktadır.

Tez içerik olarak altı bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde çalışmanın arka planına, genel çerçevesine, amacına ve yöntemine değinilmiş olup, ikinci bölümde konuya ilişkin altyapı oluşturmak amacıyla teorik bilgiler incelenerek bir araya getirilmiştir. Bu bölümde özel ilgi turizmine, macera turizmi ile ilgili çeşitli yaklaşımlara, macera turizmine ve içerdiği faaliyetler ile ilgili tanımlamalara yer verilmiştir. Üçüncü bölümde KKTC hakkında genel bilgilere ve güncel turizm verilerine değinilmiştir. Dördüncü bölümde çalışmanın yöntemi ve verilerin analizi aktarılmaya çalışılmıştır. Çalışmanın beşinci bölümünü ise araştırma bulguları oluşturmaktadır. Bu bölümde adada gerçekleşen macera turizmi faaliyetleri hakkındaki bulgular ayrıntılarıyla aktarılmaya çalışılmıştır. Bu araştırma bulguları çalışmanın temelini oluşturmuştur. Bu temele dayanılarak ilgili kurum ve kuruluşların yüz yüze görüşleri alınmış, bu görüşmeler neticesinde SWOT matrisi hazırlanmıştır. Çalışmanın son bölümünde ise, sonuçlar aktarılarak çeşitli öneriler sunulmaya çalışılmıştır.

Bölüm 2

LİTERATÜR TARAMASI

Kavramsal ve Kuramsal Çerçeve

Çalışmanın bu bölümü konuya ilişkin genel tanımlamaları ve teorik bilgileri içermektedir. Bu kapsamda, ilk olarak özel ilgi turizmine yönelik tanımlamalara yer verilmiş, ardından ağırlıklı bir biçimde macera turizmine yönelik çalışmalar incelenmiş, önemli bilgiler derlenerek bir araya getirilmeye çalışılmıştır.

2.1 Özel İlgi Turizmi

Çeşitlilik ve içerdiği farklı türler açısından turizm, üretken bir endüstridir. Turistlerin seyahat hedefleri gittikçe farklılaşmakta ve değişen dünya düzeni bu durumun en önemli tetikleyicisi kabul edilmektedir. Turistlerin istek ve arzuları yeni turizm türlerini ortaya çıkarmakta ve bu doğrultuda özel ilgi turizmi kavramı da büyümektedir (Çelik, 2017; Tatlıoğlu, A. Kurnaz, C. Kurnaz 2017). 1950 yılı sonrasında turizm modern toplumlarda boş zaman değerlendirme alternatifi olarak kitlesel hale gelirken, 1980 sonrası post-modernitenin, bireysel ve özgün olanın tecrübe edilmesi gerekliliğini öne çıkaran yapısı, özel ilgi turizmini popülerleştirmiştir. (Rojek ve Urry, 1997; Dilek, 2018). Özel ilgi turizmi yeni bir kavram olmayıp ve tarih boyunca var olmuştur. Örneğin, insanlar hac gibi büyük tur şeklinde dini ya da kültürel nedenlerle seyahatler gerçekleştirdiler. 21. yüzyıldaki farkı ise, milyonlarca insanın farklı farklı özel ilgi alanlarını sürdürmek için seçtikleri tatil yerlerine hareket etmeleridir (Trauer, 2017).

Özel ilgi turizmi, özel ilgi alanları kapsamında yer alan çeşitli seyahat biçimlerinden oluşmakla birlikte yıllar geçtikçe niş pazarlar olarak da değerlendirilir hale gelmiştir (Kruja ve Gjyrezi 2011; Göktaş, Çetin, Kızılırmak, 2017). Niş pazarlama küçük ölçekli tüketici gruplarının özel istek ve arzularının daha iyi bir düzeyde karşılanması olarak tanımlanmaktadır (Ecer ve Canitez, 2004; Uğurlu ve Kafa, 2016). Özel ilgi turizmi geleneksel kitle turizmi ürününe karşı niş yaklaşımı benimsemiştir (Göral, 2018). Ayrıca özel ilgi turizmi genel ilgi (kitle) turizmine göre farklı özelliklere sahiptir (Ateş, 2019).

- Küçük ölçeklidir. Özel ilgi turizminin katılımcılarını küçük gruplar veya bireysel gezginler oluşturmaktadır.
- Kitle turizmindeki turist harcamalarına kıyasla daha fazla harcama yapma eğilimi gösterirler.
- Emek yoğun özellikli bir yapısı ve uzman iş gücü gereksinimi vardır.
- Yatırım maliyetleri yüksektir.
- Yatırım getirisi kitle turizmine karşı yüksek olmasına rağmen geri dönüşü daha yavaş olmaktadır.
- Özel ilgi turizminin ölçeğinin tam olarak hesaplanması mümkün değildir. Birçok özel ilgi turisti bağımsız olarak seyahat eder, bu nedenle özel ilgi turizmi verilerini tam olarak hesaplamak imkânsızdır (Kozak ve Bahçe, 2009; Uluçeçen, 2011).

Bireylerin rutin yaşamdan kalan boş zamanlarını değerlendirmesi amacıyla gerçekleştirdikleri seyahatler her zaman özel ilgi turizmi olarak tanımlanmaz; bu tanımlamanın yapılması için önemli olan iki faktöre dikkat edilmelidir. Birincisi, özel

ilgi alanına yönelik olarak özel bir zamanın ayrılması, ikincisi; sonucunda tatmin olunan ticari bir faaliyet olması gerekliliğidir (Trauer, 2006; Asan, Yalçın, Şimşek, 2018). Brotherton ve Himmetoğlu (1997) Özel ilgi turizmi katılımcılarını dört grupta ele alarak açıklamıştır.

Tablo 1: Özel İlgi Turizminde Turist Tipolojileri

AMATÖR	MERAKLI	UZMAN	FANATİK
Tecrübesiz katılımcılarla birlikte rahat hissederler.	Gözlemedikleri faaliyetleri tecrübe etmek isteyebilirler.	Bu bireyler faaliyetlerle ilgili kapsamlı bilgi ve becerilere sahiptirler.	Bu bireyler ekstrem faaliyetlere yoğun bir şekilde katılmaktadır.
Katılım kararlarında güvenlik faktörüne odaklanırlar.	Sosyal öğeler bu bireyler için önemli bir unsurdur.	İlgilendikleri faaliyetleri hayatlarının merkezine koyarlar.	Seyahat planlarını ilgilendikleri faaliyete göre belirlerler.
Faaliyetin riskine çağdaş olmasına ve popülerliğine yönelik seçimler yapılır.	Yaptıkları faaliyet hayatlarında önemli bir yere sahip değildir fakat yaşam tarzlarını pekiştirir.	Kendilerini gerçekleştirme ihtiyaçları nedeniyle hayati riskleri göze alırlar.	Standart paketlerin ötesinde kendi uzmanlaştıkları alanda bir teklif arayışı içindedirler.
Pazarlamacıların bireyleri ikna etmesi önemlidir.	Birey yeni ama meşakkatli olmayan faaliyetleri deneyimlemek ister.	Sürekli gelişim ve öğrenme bu bireyleri teşvik eder.	Kendi ekipmanları ve teknik bilgileriyle faaliyetlerde oldukça yeteneklidirler.

Kaynak: Brotherton ve Himmetoğlu 1997:19; Jennings 2007: 132

Belirli sınırlar içerisinde özel ilgi alanlarının incelenmesi güçtür. Çünkü insanların özel ilgileri çok farklı olabilir ve bu ilgiler kişiden kişiye değişir. Bu nedenle, dünyada insanlar kadar çok özel ilgi türü olduğunu düşünmek abartı olmayacaktır (Tanrısevdi ve Çavuş, 2003). Araştırmacılar bilinen özel ilgi alanlarını çeşitli şekillerde sınıflandırmaktadır. Koçak ve Bahçe (2009) özel ilgi turizmini; “Doğaya Dayalı”, “Kültüre Dayalı”, “Eğitime Dayalı”, “Hobiye Dayalı” olarak dört farklı kategoriye ayırarak sınıflandırmıştır.

Tablo 2: Özel İlgi Turizmi Sınıflandırması

DOĞAYA DAYALI TÜRLER	KÜLTÜRE DAYALI TÜRLER	EĞİTİME DAYALI TÜRLER	HOBİYE DAYALI TÜRLER
Botanik Turizmi	Karanlık Turizm	Eğitim Turizmi	Alışveriş Turizmi
Çiftlik Turizmi	Etnik Turizm	Gençlik Turizmi	Av Turizmi
Dağ Turizmi	Festival Turizmi	Kongre Turizmi	Golf Turizmi
Doğa Turizmi	İpek Yolu Turizmi		Kumar Turizmi
Hava Sporları Turizmi	İnanç Turizmi		Macera Turizmi
Kış / Kayak Turizmi	Kültür Turizmi		Mağara Turizmi
Köy Turizmi	Üçüncü Yaş Turizmi		Rafting Turizmi
Kuş Gözlemciliği	Kültürel Miras Turizmi		Şarap Turizmi
Su Sporları Turizmi			Yat Turizmi
Tarım Turizmi			
Yayla Turizmi			

Kaynak: Kozak ve Bahçe, 2009: 137

Özel ilgi turizmi çeşitleri, yerel halkların yaşamını ve kültürünü merak eden, iletişim kuran, doğal çevreye duyarlı bir turizm türüne vurgu yapmaktadır. Ayrıca özel ilgi turizminde otantik olana ve gerçek tecrübelerle karşı hissedilen arzu ve haz vardır. Bu turizm türü, tecrübe edilen deneyimler dışında, turistlere sömürücü bir yaklaşımda bulunmadan yerel halkla tanışma ve kaynaşma imkânı sağlamaktadır (Rogerson, Simango ve Rogerson, 2013; Gürsay, Güneş, 2014).

Turizm ve turist tıpkı biyolojik bir canlı gibi sürekli gelişme içerisinde olup insanların davranış ve alışkanlık biçimlerinin doğrudan yansıdığı bir sektör olarak görülmektedir. Aynı zamanda 21. yüzyılın seyahat tüketicileri artık yeni alışkanlıklar üretmektedir. Bireyler yıllık izinlerini toplu kullanıp senede bir kez seyahate çıkmak yerine, bu izni birkaç parçaya bölerek özel ilgilerini gerçekleştirme açısından çaba içerisine

girmektedirler. Bu durum özel ilgi turizminin artık daha da yoğunlaşacağını göstermektedir (Küçükaslan, 2006).

2.1.1 Özel İlgi Turizmi Kapsamında Macera Turizmi

Macera turizminin içerisindeki her bir faaliyet, bir özel ilgi alanı olarak talep çekme potansiyeli taşımaktadır. Özel ilgi kapsamında macera turizmi, bireylerin ilgi duydukları ekstrem faaliyetleri farklı ortamlarda gerçekleştirme eğilimi göstermelerinin bir sonucu olarak ortaya çıkmıştır. Macera turizmi literatürde sıklıkla özel ilgi turizmi kapsamında değerlendirilmiştir (Sung, 2004; Williams ve Soutar, 2005; Cater, 2006; Trauer 2007; Gürsay ve Güneş, 2014; Göktaş, vd.,2017).

Hedefe erişme isteği doğrultusunda, bir araç olmanın ötesine geçen maceranın kendisi asıl hedef olmaya başladığında, özel ilgi alanı olarak turistik bir nitelik kazanmıştır (Gülcan, 2004; Birinci, Kaymaz, Dumlu, 2017). Macera turizmi kapsamında gerçekleştirilen faaliyetleri özel ilgi turizmi içerisinde değerlendirmek için, seyahat edecek bireyin seyahati gerçekleştirmesindeki önemli etkenin ne olduğu bilinmelidir. Bireysel ilgi alanı sebebiyle gerçekleşen seyahatleri özel ilgi turizmi kapsamında ele almak daha doğru bir yaklaşım olacaktır. Örneğin; yamaç paraşütü faaliyeti ile ilgilenen bir birey, ilgi duyduğu bu faaliyeti farklı destinasyonlarda gerçekleştirme isteğinde bulunabilmekteyken, başka bir birey klasik bir tatilin yanı sıra yamaç paraşütü gibi farklı deneyimler yaşatan bir dizi alternatif faaliyete tatili esnasında katılma isteğinde bulunabilir. Bu durumda birey; Nereye gidebilirim? Gideceğim destinasyonda neler yapabilirim? sorularına yanıt arar. Yani tatillerini yalnızca özel ilgilerine yönelik olarak planlamayı tercih etmezler. Himmetoğlu ve Brotherton (1997) bu durumu karma ilgi turizmi olarak adlandırmıştır. Karma ilgi turizminde birey, tatili sırasında gerekirse kısa bir eğitim alarak bir dizi faaliyeti gerçekleştirebilir. Bu

durumda profesyonellik şartı aranmaz. Özel ilgi turistlerinin ise büyük bir çoğunluğu ilgi alanına yönelik olarak, deneyim sahibi ve profesyonel kişilerden oluşmaktadır.

Macera faaliyetlerini tecrübesi olmayan bireylerin tatilleri esnasında karar alarak gerçekleştirmesi sık rastlanan bir durumdur. Örneğin: yamaç paraşütü, rafting gibi. Tecrübesiz bireylerin tek başına gerçekleştirmesi mümkün olmayan bu faaliyetler, donanımlı, eğitmenlerin bulunması zorunluluğuyla gerçekleştirilebilmektedir. Bu açıdan bakıldığında nispeten daha kolay ve eğitmenlerle gerçekleştirilebilen faaliyetlerde karma ilgi turizmi ile karşılaşılması ihtimali varken, daha zor ve teknik beceri gerektiren macera faaliyetlerinde seyahatler genellikle özel ilgi turizmi kapsamında gerçekleşir. Örneğin: Kaya tırmanışı, mağaracılık gibi. Ayrıca yamaç paraşütü, dalış, rafting gibi faaliyetler özel macera tatili paketlerine de sıklıkla dahil edilmektedir.

2.2 Macera Kavramı ve Macera Turizmi

Macera bireylerin bazı fiziksel kapasitelerinin yanı sıra, zihinsel ve duygusal bağlamda oluşmakta olan kişisel fikirlerdir (Gyimothy ve Mykletun, 2004; Garda 2011). Başka bir deyişle, her katılımcının farklı fikir ve düşünceleriyle değişiklik göstererek, bireyin hislerine göre biçim kazanması mümkündür. Oxford sözlüğünde macera; alışılmadık, heyecan verici, cesur deneyimler bütünü olarak ifade edilmektedir (Soanes ve Stevenson, 2008; Atencio, Beames, Mackie, 2018). Türk diline Arapçadan giren macera sözcüğü sözlükte, baştan geçen ilginç olay ya da olaylar zinciri ve serüven olarak karşılık bulmuştur (www.tdk.gov.tr).

Tarihi açıdan incelendiğinde, macera olgusu keşif yapma, araştırma isteğiyle önemli bir biçimde bağdaşmaktadır. Başlangıçta yabancı olanı keşfetmek, yeni topraklar,

yaşam alanları ve servet sahibi olma düşüncesiyle ortaya çıktığı düşünülmektedir. Elbette bu bağdaştırma yıllar geçtikçe önemli bir ölçüde değişim göstermiştir (Weber, 2011; Gülcan, 2004). Macera kavramı risk ve bilinmezliği barındırır. Bu faktörler katılım sağlanan macera aktivitelerini heyecanlı kılmaktadır (Gülcan, 2004; Karadeniz ve Sarı, 2018).

Tablo 3: Maceranın Özellikleri

• Belirsiz Sonuç	• Uyarım ve Heyecan
• Tehlike ve Risk	• Kaçış, Uzaklaşma
• Mücadele	• Keşif
• Beklenen Ödüller	• Kendini Verme, Odak
• Yenilik	• Zıt Duygular

Kaynak: Swarbrooke vd. (2003:9)

Macera faaliyetlerin çoğu doğal alanlarda gerçekleşir. Bunun en önemli nedeni bireydeki kaçış duygusudur. Bireyler bu şekilde normal yaşamlarından kaçtıklarını hissedebilirler. Ayrıca birey, deneyim esnasında sevinçle birlikte kaygı duyma gibi karmaşık duyguları aynı anda hissedebilir. Tüm bu faktörler macera olgusunu oluşturmaktadır.

Macera yaşama arzusu ile yapılmakta olan seyahatler macera turizminin doğuşuna ve bu endüstrinin hızla büyümesine sebep olmuştur. Macera turizmindeki bu büyüme, kitle turizminden daha bireyselleştirilmiş olan özel ilgi turizmi deneyimlerine belirgin bir kaymadan kaynaklanmıştır (Hall ve Weiler, 1992; Williams ve Soutar 2005). Macera turizmi içerisinde fiziksel faaliyetler, doğa gözlemciliği gibi unsurları

barındırmaktadır. Maceraya atılma, insanların sonucunu kendisinin etkilediği birtakım faaliyetlere katılma isteği sonucunda doğmuştur (TÜRSAB, 2015). Macera aramak, yaşadığımız gezegeni keşfetmek insan için yeni gelişen bir durum değildir. İnsanların doğasının bir parçasını oluşturan bu arayışın, dünyada gerçekleştirilen macera faaliyetlerinin popülaritesinde önemli ölçüde bir rolü bulunmaktadır (Hsieh, 2007; Karademir ve Güven, 2016).

Turizm endüstrisinde “macera turizmi” teriminin varlığını kabul edilmektedir. Ancak yapılan tanımlar ile ilgili henüz tam olarak net bir fikir birliği bulunmamaktadır (Garda, 2011: 206). Macera turizmi karışık, anlaşılabilmesi oldukça zor ve güncel bir konudur (Buckley, 2007; Garda, 2011). Yine de literatürde pek çok tanımlamayla karşılaşılmaktadır. Bu tanımlamalarda vurgulanmakta olan ve öne çıkan unsurlar; etkinlikler, deneyim ve çevredir (Garda, 2011).

Adventure Travel Trade Association “Macera Seyahati ve Ticaret Birliği” (ATTA) macera turizmini “fiziksel aktivite, doğal çevre ve kültür unsurlarından en az ikisini içeren bir seyahat” olarak tanımlamaktadır. Ewert (1989) ise macera turizmini, “katılımcısının doğal çevre ile etkileşim kurduğu, gerçek ya da görünürde olan risk unsurlarını barındıran faaliyet” olarak tanımlamıştır. (Millington, Locke A. ve Locke T., (2001) Macera seyahatini “alışılmadık, egzotik, uzak veya vahşi bir yerde gerçekleşen bir boş zaman etkinliği” olarak tanımlanmıştır. Sung, Morrison ve O’Leary (1997) ise, “genellikle doğal zorluklarla veya egzotik bir dış mekân ortamında risk veya kontrollü tehlikeyi içeren yeni bir deneyim keşfetmek için belirli bir etkinliğe katılma amacı olan bir gezi veya seyahat” olarak ifade etmişlerdir.

Macera turizminin büyümesiyle birlikte bazı destinasyonlar özellikle maceraperest gezginleri hedeflemekte ve çok çeşitli ticari macera paketleri sunmaktadır. Sektöründeki büyümenin bir sonucu olarak ortaya çıkan ticari macera turizmi, turistlerin faaliyetlere katılmak için ticari bir operatörle etkileşimde bulunduğu ve ödeme yaptığı macera turizmi faaliyetlerini ifade eder (Pomfret ve Bramwell 2016; Giddy, 2020). Bu faaliyetlerin çoğu eğitimli personeller sorumluluğunda gerçekleştirilir. Ayrıca ülkeler artık macera turizmi için yüksek yatırımlar ve tanıtımlar yapmaktadır. Örneğin, Yeni Zelanda'daki Queenstown, “Dünyanın Macera Başkenti” sloganıyla pazarlanmaktadır (Williams ve Soutar 2005).

2.2.1 Macera Turizmi Sınıflandırması

Macera turizmi kolaylık ve zorluk bakımından ikiye ayrılmıştır. Bazı çalışmalarda “Yumuşak-sert” ve “kolay-zor” olarak ayrıldığı görülmektedir. Yumuşak macera turizmi düşük riskli ve başlangıç seviyesi seyrindeki faaliyetleri ifade ediyorken, sert macera turizmi yüksek riskli faaliyetleri ifade etmektedir. Kamp, kano sporları yumuşak macera turizmi kapsamındayken, mağaracılık, kayak ve tırmanma gibi faaliyetler ise sert macera turizmine örnek verilebilir (Swarbrooke, Beard, Leckie, Pomfret, 2003; Ayazlar, 2015; S.Koday, Z.Koday, Kızıllan, 2018).

Bazen macera faaliyetlerinin riskli oluşu kişilerin algılarına ve bakış açısı göre de değişiklik gösterebilir. Örneğin; balon seyahatleri düşük riskli, yumuşak bir faaliyet olarak kabul görülmekteyken, bu faaliyeti hayatında ilk defa deneyimleyecek biri açısından oldukça riskli bir faaliyet olarak değerlendirilebilir ve bireyde panik hissi yaratabilir. Bu bireyin düşünce şekline göre uçan balon seyahati kendisi için risk taşıyan bir macera faaliyetidir (Pearce, 1995; Swarbrooke vd, 2003; Garda ve Karaçor, 2016).

Tablo 4: Macera Turizminde Sert ve Yumuşak Faaliyetler

SERT MACERA	YUMUŞAK MACERA
HALATLI Mağaracılık, Tırmanış	DÜŞÜK ANTREMANLI Basit Doğa Yürüyüşü, Binicilik
YÜKSEK TEKNİKLİ Helikopterli Kayak, Sörf, Yamaç Paraşütü	KÜLTÜREL Arkeolojik Deneyimler
UZUN MESAFELİ Doğa Yürüyüşü, Sırt Çantalı Seyahat	ÇEVRESEL Kuş Gözlemciliği, Safari

Kaynak: ATTA; CBI, 2020

Yumuşak macera turizmi faaliyetlerinde bireyleri rehber veya öğreticiler yönlendirmekle sorumluyken, sert macera turizmi faaliyetlerinde bireyde bağımsız hareket edecek seviye tecrübe yoksa, faaliyeti yönetecek bir eğitmenin bulunması ve katılımcının güvenliğini sağlaması zorunluluğu vardır. Ayrıca eğitmen faaliyet esnasında bireyle aynı riski kabul eder (Bentley, Cater, Page, 2010; Buckley, 2010; Mckay, 2013).

Sert ve yumuşak macera turizmini daha detaylı örneklendirecek olursak; sert macera turizmi faaliyetleri, akarsu kanosu, dağcılık, dağ bisikleti, tırmanış, kaya inişi gibi dağlık alanlarda zor şartlar altında gerçekleştirilen faaliyetlerdir. Kamp yapma, durgun su kanosu, vahşi yaşam gözlemi, doğa yürüyüşü gibi faaliyetler genellikle yumuşak macera turizmi olarak değerlendirilmektedir (Beedie ve Hudson, 2003; Tokat ve Ekinci, 2017).

2.2.2 Macera Turisti

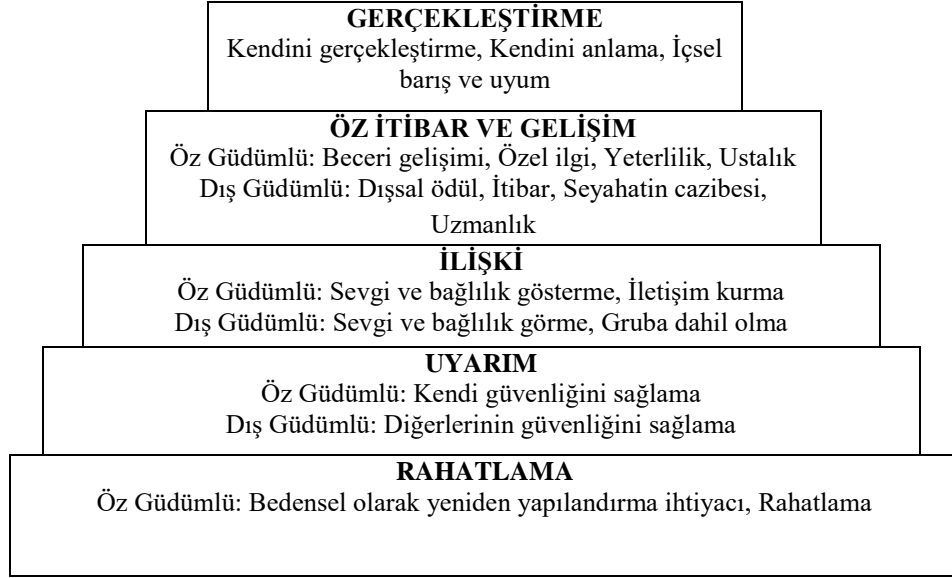
Macera turistleri yaşam şekilleri ve kişilik özellikleri bakımından farklı yapılara sahiptirler. Özgür olma, risk alabilme ve meydan okuma gibi ortak özelliklere sahip macera turistleri, "zor" ya da "kolay" maceracı davranışlar sergileyebilir (Kozak ve

Bingöl, 2020). Macera faaliyetlerinin bir unsuru olan risk genellikle olumsuz bir kavram olarak algılanmasına rağmen olumlu sonuçları bulunan bir uğraştır. Bu sonuçlar turistlerin faaliyetlere aktif katılımını etkilemektedir (Ewert, 1989; Garda ve Karaçor, 2016). Örneğin, Amazon ormanlarında yürüyüş turuna katılım sağlayan macera turisti, yürüyüş süresince zehirli bir yılanın ısırması, susuz kalma veya vahşi hayvanların saldırması gibi birçok riskle karşılaşabilir. Tatilin bitiminde birey, kendini gerçekleştirme ve yaşadığı riskli deneyim sonucunda hayatta kalma konusunda tatmin olmuş hissedebilir (Garda ve Karaçor, 2016).

Kane ve Zink'e (2004) göre kendini gerçekleştirme açlığı, macera turistlerini motive eden bir unsurdur. Kendini gerçekleştirme, bireylerin potansiyellerini ortaya çıkarabilmesi, kişisel anlamda tatmin olma ve başarının sağlanmasıdır. Maslow (1976) hiyerarşisini uyarlayan Pearce (1988), bir seyahat hiyerarşisi ortaya koymuştur. Pearce, Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisini esas alarak gezginlerin davranışlarını, onları seyahat etmeye iten içsel ve dışsal motivasyonları ayırt ederek açıklamıştır. Seyahat kariyer merdiveni, seyahat etme açısından tek bir motif olmaktan ziyade daha büyük turist kalıplarını veya motivasyonlarını inceler. Bu doğrultuda Pearce'ın tanımladığı beş motivasyonel adım; biyolojik ihtiyaçlar (rahatlama), emniyet ve güvende olma ihtiyaçları (uyarım derecesi), ilişki geliştirme ve genişletme ihtiyaçları, öz saygı ve kendini gerçekleştirme ihtiyacıdır (Ryan, 1998; Arslan, 2019).

Macera turizmi katılımcısı, oluşturulan bu seyahat kariyer merdiveninde en tepede yer alan kendini gerçekleştirme ihtiyacını giderme çabasıdır. Burada belirtmek istenen esas fikir şöyledir; Bireyler seyahat konusunda tecrübe edindikçe ihtiyaçları farklılaşmaktadır. Hayatı boyunca deneyim kazanan turistler hiyerarşide bulunan daha üst basamaklardaki ihtiyaçlarını karşılama eğilimi göstermektedir. Bazı bireyler

seyahat basamaklarını süratli bir biçimde aşarken, bazıları sağlık ya da maddi imkansızlıklardan dolayı aynı yerde kalabilmektedir (Huang Songshan,2007; Nisari, Yılmazer, 2018).

Şekil 1: Seyahat Kariyeri Merdiveni (Pearce, 1988)
Kaynak: Garda ve Karaçor (2016:610)

Garda (2010) macera turistlerinin motivasyonlarını risk almak, heyecan arayışı, başarı arayışı olarak sıralamıştır. Ayrıca bu unsurlar seyahatten ve macera rekreasyonlarından zevk alma yönünden gerekli görülen unsurlar olmasına rağmen, bireylerin bu faaliyetlerle ilgilenmelerini sağlayan başka güdümlerde mevcuttur. Bunlar; öz saygı, faaliyetlerde daha fazla beceri edinmek, edindiği becerileri geliştirme isteği, yeni durumları deneyimlemek gibi ihtiyaçlardır (Sung, Morrison, Leary, 1997; Elsrud, 2001; Cater, 2006; Garda, 2010).

Macera turistlerinin büyük bir çoğunluğunun dışa dönük kişiliklere sahip oldukları düşünülmektedir. Kozak ve Bingöl (2020) çalışmalarında macera turisti tipolojisini oluşturmaya çalışmışlardır. Araştırmada faaliyetlere göre bireylerin kişilik tipleri

analiz edilmiştir. Çalışmanın sonucunda, 10 macera faaliyetinden “tur bisikleti, kamp, kano, yamaç paraşütü, kaya tırmanışı, sörf, rafting ve trekking” faaliyetlerine katılım gösteren macera turistlerinin büyük bir kısmının dışadönük olduğu ve bunun yanında, “kayak/snowboard ve tüplü dalış” faaliyetlerine katılım gösterenlerin birçoğunun içedönük kişilik özelliklerine sahip olduğu tespit edilmiştir. İlgi ve düşünceleriyle iç dünyalarına yönelim gösteren bireyler içedönük olarak tanımlanırken, dışadönük bireyler, başkalarıyla yan yana olma konusunda istekli ve yalnız kalma açısından çekimserlik göstermektedirler (Cüceloğlu, 2018; Kozak ve Bingöl, 2020).

Şekil 2: Macera Seyahati Bölümleri

Kaynak: <https://www.cbi.eu/market-information/tourism/adventure-tourism/>

Şekil 2’de macera seyahati gerçekleştiren bireyler yaşlarına ve ilgi düzeylerine göre ayrılmaktadır. Macera faaliyetlerini boş zaman değerlendirme amacıyla gerçekleştiren bireyler, genellikle düşük seviyede tecrübeye sahip olmaktadır. Macera turizmi meraklıları ise yüksek seviyede uzmanlığa sahip ve faaliyetler için boş zaman değerlendirme değil, daha çok gerçekleştirmek istediği faaliyete vakit ayırma gayretinde olan kişilerdir.

Her ne kadar genç maceracı turist popülasyonu daha yoğun olsa da bazı bireylerin geçmişten beri yapmış olduğu faaliyeti sürdürme gayreti devam edebilir. Ayrıca bazı yaşlı bireylerin, macera faaliyetlerini gerçekleştirirken heyecan duyduğu ve genç hissettiği de düşünülmektedir (Cater, 2000; Patterson & Pan, 2007; Pomfret ve Bramwell, 2016). Hanna vd., (2019) araştırmalarına göre, bir birey kendini 45 yaşında zinde hissediyorsa 70 yaşına kadar ilgi duyduğu faaliyeti sürdürme hedefi içerisinde olabilmektedir. Bununla birlikte cinsiyet ve yaş kombinasyonuna göre macera faaliyeti seçimlerinde potansiyel farklılıklarda olabilmektedir. Örneğin, yaşlı kadınlar kuş gözlemciliği ve yürüyüş gibi yaşa bağlı faaliyetleri tercih edebilmekteyken, yaşlı erkekler genç bireylerle birlikte kaya tırmanışı, mağaracılık, rafting gibi faaliyetleri tercih edebilmektedir (Muller & O’Cass, 2001; Pomfret ve Bramwell, 2016).

UNWTO, Global Macera Turizmi Raporuna (2014) göre macera turizmine katılan bireylerin demografik özellikleri şu şekildedir; yaşları genellikle 36 yaş ve altı seyindedir. Bununla birlikte, bireylerin çocuklarının aile evinden taşınması sonrası veya çalışma yıllarında yapamayacakları şeyleri yapmak için iyi bir sağlıkla emekliliğe girdiklerinde, kendilerine ayıracak ekstra zaman ve para ile buldukları için macera seyahatlerine çıkma fırsatı bulabiliyorlar. Bu bireylerin %57’si erkek, %43’ü kadın olduğu için cinsiyet baskınlığı olan bir turizm şekli olarak görülmemektedir. Eğitim ve gelir açısından incelendiğinde, macera turistlerinin %38’i üniversite mezunu ve ortalama gelirleri kişi başına yıllık 46.800 dolardır.

Kitle turizmi ile karşılaştırıldığında, macera turistleri gittikleri destinasyonlarda daha fazla para harcama eğilimine sahiptir (Ayazlar, 2015). Macera turizmi dışında diğer turizm faaliyetlerine katılan bir turist kişi başı tatil harcaması ortalaması 3.500 doları bulurken, macera turizmi kapsamında seyahat eden turist kişi başı yaptığı harcama

yaklaşık olarak 5.000 doları bulmaktadır (Greenland Corporate Website, 2017; Tokat ve Akıncı, 2017).

Macera gezginleri yabancı bir ülkede kendini keşfetme ve kültürel değişimi deneyimleme fırsatına sahip olmak için heyecan verici orijinal bir tatil aramaktadırlar. Bu arayış, macera turizminin oluşumunu, diğer turizm çeşitleriyle karşılaştırılmayacak şekilde değiştirmiştir. Macera turizmi bazı turizm çeşitlerini kapsamasına rağmen, maceracıları diğer turistlerden ayıran farklı davranış kalıpları vardır (Lepp ve Gibson, 2008; Bentley, Page, Walker, 2005; Ryan, 2002; Garda, 2010). Sonuç olarak, macera turistleri hayat stili ve karakteristik özellikleri ile farklı olup bağımsız ve özgür yapıya sahiptirler (Kozak ve Bingöl, 2020).

2.2.3 Macera Turizminin Destinasyonlar Üzerindeki Etkisi

Ekonomik kalkınmanın tüm aşamalarındaki ülkeler, ekolojik, kültürel ve ekonomik değerlerinin farkında olduklarından, pazar büyümesi için macera turizmine öncelik vermektedir. Çevreye, yerel halka ve yerel ekonomilere belgelenecek faydalar nedeniyle, hükümetler macera turizmini giderek artan bir şekilde toplumun her düzeyine fayda sağlayan sürdürülebilir ve sorumlu ekonomik büyüme için bir araç olarak tanımlamaktadır (Adventure Tourism Industry Assessment, 2018). Buna karşılık, sürdürülebilirlik konusu tartışmalıdır. Çünkü, tüm turizm sektörlerinde olduğu gibi macera turizminde de sürdürülebilirlik son derece bağlamsaldır, destinasyona ve operasyona göre değişiklik gösterir (Bell ve Lyall, 1998; Rantala vd., 2018; Knowles, 2019).

Macera turizmi yüksek değerli müşteri çekebilen, yerel ekonomilerde pozitif etki sağlayan ve sürdürülebilir uygulamaları teşvik eden hızlı büyüyen bir sektör olarak görülmektedir. Macera turizminin destinasyonlar üzerindeki etkilerine bakıldığında

turistik etkileşimin olduğu bölgelere oldukça fazla fayda sağlayabilir. İstihdam yaratma, gelir artışı sağlama, koruma teşviki oluşturma bu faydalardan bazılarıdır (Global Report on Adventure Tourism, 2014; Kızılırmak ve Gülyuva, 2017). Ayrıca macera turizminin belirli bir sezonu yoktur. Barındırdığı faaliyetler sayesinde mevsimsellik sorunu olmaksızın, yıl boyu süren bir turizm olarak karşımıza çıkmaktadır (Matthew vd., 2019).

2.2.3.1 Ekonomik Etkiler

Turizm sektörünün büyüme hızıyla karşılaştırıldığında spor turizmi 2 kat daha hızlı büyümekteyken, macera turizminin büyümesi ise yaklaşık 5 kat daha hızlıdır. Ekonomik katkıları gelişme hızı ile doğru orantılıdır (Tokat ve Ekinci, 2017). Bu açıdan bakıldığında macera turizmi en hızlı büyüyen sektörlerden biridir. Macera turizminin büyümesi, turizmi teşvik etmek için hükümet girişimlerindeki artışlardan da kaynaklanmaktadır.

Turistlerin gittikleri destinasyonlardaki ekipman tedarikçileri, önemli bir ekonomik sektör haline gelmiştir. Giyim gibi kişisel harcamalar toplu bir biçimde analiz edildiğinde, büyük bir harcama kalemiyle karşılaşılmaktadır. Küresel olarak değerlendirildiğinde ise, macera turizmi endüstrisi ulusal ekonomiler açısından oldukça büyük bir gelir kaynağı sayılmaktadır (Lepp ve Gibson; 2008; Garda, 2010). Buna örnek olarak; Everest'te yapılan zorlu bir macera etkinliğinin kişi başı maliyetinin yaklaşık 11.000 dolar civarında olduğu tahmin edilmektedir. Eğitim, ekipman, uçak bileti ve tur rehberleri gibi diğer tüm faktörler hesaba katıldığında bu miktarın 50.000 dolara yaklaştığı düşünülmektedir (UNWTO, 2014). Ek olarak macera turizmi, doğrudan ya da dolaylı iş imkânı oluşturma, merkezi yerel yönetimlere

vergi geliri doğuğu, küçük, orta ölçekli ve aile işletmelerini geliştirme fırsatları sunmaktadır (Hill, 1995; Swarbrooke vd., 2003; Lepp ve Gibson, 2008; Garda, 2010).

2.2.3.2 Çevresel Etkiler

Macera turizmi çeşitlerine ilgi duyan bireylerin doğal varlıklara ve çevreye olan duyarlılıkları ön plana çıkmaktadır. Bu durum da kitle turizmine kıyasla çevreye verilecek zararın çok daha az olabileceğini göstermektedir. Ayrıca macera faaliyetlerine katılan turistler edindikleri tecrübe sonrasında da çevreyi koruma konusunda her zamankinden daha da istekli olabilirler. Örneğin; Vahşi yaşam ortamlarını ve doğal yerleri görmenin bir sonucu olarak turistler yaşadıkları ülkeye döndükten sonra doğayı koruma kapsamındaki etkinliklere katılmaya yönelebilir (Swarbrooke vd, 2003; Garda, 2010).

Macera turizminin bölgelerde sürdürülebilir turizmin gelişimine katkı sağlaması da söz konusudur. Buna bir örnek olarak; ekoturizm ve macera turizmi Arjantin'de popüler hale geldikten sonra, Los Glaciares Milli Parkı'nda gözlemlenen kuşların sayısı ve çeşitliliği son yıllara göre artmıştır (Ryan, 2012). Yine de macera turizminin doğal kaynakların korunması üzerindeki etkisi tartışılmaktadır. Çünkü bu turizm çeşidi doğal kaynaklara finansal değerler vermektedir. Destinasyonlarda sahip olduğu bu doğal kaynakları koruyabilmek adına finansal açıdan teşvik edilmektedirler (Garda, 2010).

Macera turistleri her ne kadar düşüncesiz tüketim tipine karşı olsalar da bazı bölgelerde ekstra kazanç sağlama amacıyla doğal kaynakların tahrip edilmesi ve doğal yaşamın olumsuz etkilenmesi söz konusu olabilir. Williams ve Soutar'a (2005) göre macera turizmi talebinin artması, macera endüstrisine katılan çok sayıda yeni şirketin ortaya çıkmasıyla, doğal kaynaklar üzerinde baskı oluşumunu tetiklemiştir. Rekabetçi piyasa

baskıları, turizm işletmelerinin finansal olarak ayakta durmasını zorlaştırıyor bu da doğal kaynakların sürdürülebilirliği konularını ön plana çıkarıyor. Macera turu operatörlerinin doğa ortamının korunması konusuna önem vermesi, turistlerin istek ve ihtiyaçları iyi karşılaması turizm endüstrisinin bu sektörü için uzun vadeli ve sürdürülebilir bir gelecek sağlamaya yardımcı olacaktır.

2.2.3.3 Sosyo-Kültürel Etkiler

Macera turizminin kültürel yararlarından biri, turistlerin tatillerinde yardım projeleri için gönüllü çalışma yapmayı seçmesidir (Swarbrooke vd., 2003). Aynı zamanda, yaşam alanlarından ayrılmayan yerlilerin bölgeleri söz konusu olduğunda, yerliler ve turistler arasındaki kültürel alışveriş dikkate alınması gereken bir şeydir (Swarbrooke, vd., 2003). Turist aynı zamanda bu toplumun insanlarıyla tanışma fırsatı bulabilir, böylelikle kültürel alışveriş gerçekleşir. Ayrıca, yerel kültürler üzerinde de iyi bir etkisi olabilir. Turistler, her zaman farklı kültürlerle ilgilenir ve ülkelerine geri döndüklerinde çevresindeki bireylere edindiği bilgileri, tecrübeleri ve farklı kültürleri tanıtmaya başlayabilirler. (Buckley, 2006).

Olumlu birçok etkisine karşı bazı olumsuzluklarda karşılaşılabilir. Turistlerin seyahat ettikleri bölgelerde yaşayan gençler turistlerden etkilenip bu kişileri kendileri için rol model olarak görebilirler. Değişen davranışlar ziyaret edilmekte olan yerleşim bölgelerindeki kültürel yapıya aykırı olduğu takdirde, gençlerin aileleriyle ciddi çatışmalar içerisine girebilme ihtimali doğar (Swarbrooke vd, 2003). Bununla birlikte, izole halde yaşamakta olan bir kabile için turistler, tehdit edici bir unsur olarak değerlendirilebilir.

2.2.4 Macera Turizmi ve Diğer Turizm Türlerinin İlişkisi

Fennel (1999) çalışmasında macera, kültür ve ekoturizm kavramlarının birbirlerine bağlı olduğunu belirtmiştir. Fakat bu turizm türleri arasında kavram karmaşıklığı olması sebebiyle barındırdıkları faaliyetler birbirleriyle karışmış durumdadır. Herhangi bir faaliyet, diğer turizm türleri içerisinde de yer alabilmektedir. Örnek olarak; kuş gözlemi faaliyeti macera turizmi, doğa turizmi ve ekoturizm içerisinde yer alabilmektedir. (Karpuz, 2017) Ancak her birinin ayırt edici nitelikleri de vardır.

Doğa turizmi bileşenlerinin macera ve ekoturizm olduğu söylene de macera turizmi ile kıyaslandığında ekoturizmin, kültürel ve kırsal turizme daha yakından ilişkili olduğu belirtilmelidir (Cater ve Lowman 1994; Kılıç, 2006). Bununla birlikte ekoturizm ve macera turizmi faaliyetlerinin bir kısmı her iki turizm türünde de bulunmaktadır. Bunun en önemli sebebi ekoturizmde görsellik ve çekicilik ön plandayken bireylerin bu deneyimleri yaşayabilmek adına bazı riskleri göz ardı etmesidir. Örnek olarak eko turistler bozulmamış bir doğal ortam keşfetmek veya dağlık bölgelerdeki ekosistemlerde nadir bir kuş türünü inceleyebilmek adına birtakım riskleri göze almak zorunda kalabilirler (Weaver 2001; Kılıç, 2006). Bu açıdan bakıldığında macera turizmi ve ekoturizm ilişkisindeki tek ortak nokta doğal ortamlarda gerçekleştiriliyor olmalarıdır (Kılıç, 2006).

Macera sever turistlerin yoğunluklu olarak doğaya dayalı turizm faaliyetlerine yöneldiği bilinmektedir. Doğaya yönelik turizm aktivitelerine katılan turistler için, akarsu aktiviteleri, safari, yaban hayat gözlemciliği, trekking, kampçılık, mağaracılık, binicilik, dalış, yamaç paraşütü, kaya tırmanışı, gibi doğada yapılabilen çeşitli faaliyetler bulunmaktadır. Doğada gerçekleştirilen bu sportif faaliyetler “doğa sporları”, “açık alan rekreasyonu etkinlikleri”, “macera sporları”, “macera

rekreasyonu”, “ekstrem sporlar” gibi barındırdıkları tehlike düzeyine, risk durumuna ve kullanılan yardımcı öğelere bağlı olarak farklı şekillerde sınıflandırılmaktadır (Koçak ve Balcı, 2010). Literatürdeki birçok çalışma, macera turizminin doğaya dayalı turizme bağlı olduğunu savunmaktadır. Doğaya dayalı turizm; “öncelikli odak noktası doğal alanları ve doğal yaşamı tecrübe etmek olan ekolojik sürdürülebilir turizm” şeklinde tanımlanmaktadır (Fennel, 2000; Erdoğan, 2013; Karadeniz ve Sarı 2018).

(Ewert ve Hollenhorst’a (1989) göre, turistlerin doğal çevre ile etkileşimi, macera turizmi deneyimlerinin önemli bir bileşenidir. Macera faaliyetlerini gerçekleştirebilmek, doğal kaynakları sağlayan çevreye bağlıdır. Örneğin, yürüyüşçüler kırsal ve tepelere bağımlıdır; dağcılar dik kaya oluşumlarına bağımlıdır, rafting yapan kişiler nehirlere bağımlıdır ve tüplü dalgıçlar aktivitenin zeminini sağlamak için okyanuslara ve resiflere bağımlıdır (Williams ve Soutar 2005).

Ceballos ve Lascurain, 1996; Özgüç, 1998; Kiper ve Aslan, 2007; Kaymaz, Dumlu, Birinci’ye (2017) göre doğaya dayalı turizm, kırsal alanlarda gerçekleştirilen rekreasyonel ve macera tipi spor aktivitelerini kapsamaktadır. Ingram ve Durst (1989), doğa temelli turizm faaliyetlerinin macera yaşama arzusu olan bireyler tarafından sıklıkla tercih edildiğini ve doğa temelli turizm faaliyetlerinin macera turizmine dayanmakta olduğunu ifade etmişlerdir. Buckley (2010) macera turizminin doğa temelli turizm ile yakından ilişkili olduğunu savunmuştur. Doğa temelli turizmi macera turizmi ile birlikte değerlendirmiş, doğaya dayalı turizminin macera reaksiyonuna, önemli ölçüde bağlı olduğundan söz etmiştir. Newsome, Moore, Dowling (2002), Pawson ve Khunou (2009) macera turizmi, vahşi yaşam turizmi ve ekoturizmini doğa temelli turizm kapsamında değerlendirmiştir.

Weber (2001) Macera faaliyetleri ile açık hava reaksiyonlarının tanımlamasını birbirlerine bağılı olarak açıklamıştır. Açık alan faaliyetlerinin macera faaliyetlerinin ortaya çıkmasını sağladığını dile getirmiştir. Yine aynı şekilde Gyimothy ve Mykletun, (2004) Macera seyahatlerini, açık hava rekreasyonlarının gelişmiş şekli olarak tanımlamıştır. Garda (2010) Doğa temelli turizm çeşitlerinin açık hava ilişkili olduğunu savunmuştur.

Belirtildiği üzere birçok çalışmada söz konusu maceranın, temelde doğaya dayalı olarak gerçekleştiği ve açık hava reaksiyonuyla ilişkisinin olduğuna yönelik fikir birliği mevcuttur. Ancak macera turizmini ekoturizmden ayıran önemli özelliklerin olduğu da bilinmelidir. Ekoturizmde doğayı gözlemlemenin asıl amaç olduğu unutulmamalıdır. Özellikle ekoturizm içerisinde yer alan birçok faaliyetin, yumuşak macera turizmi olarak da nitelendirilmesi katılımcıların arzularını gerçekleştirebilmeleri adına çeşitli riskleri göze almalarından kaynaklanmaktadır.

2.2.5 Macera Turizmi Faaliyetleri

Post-modernitenin özellikleri arasından en önemli olanı bireyciliktir. Post-modern kişi, bireysel farklılıklarını ön plana çıkarma, vurgulama arzusu içerisindedir (Bozok, Açıksözlü, Şahin, Varol, 2014). Macera turizmi, postmodernist turistin farklı deneyimler tecrübe etme arzusunu karşılama konusunda yeteri miktarda materyallere sahiptir. Macera turizminde geniş yelpazede sunulan farklı faaliyet alternatifleri, bireylerin arzu ettiği şekilde deneyimler yaşamasını mümkün kılmaktadır (Ayazlar, 2015). Ön plana çıkan macera rekreasyonu örnekleri rafting, kayak, kaya tırmanışı, mağaracılık, dağ bisikleti ve dağcılık gibi yüksek adrenalin faaliyetleridir (Kaya, 2019).

Bentley, Page, Meyer, Chalmers, Laird, (2001) Macera turizmi kapsamındaki faaliyetleri Şu Şekilde belirtmişlerdir; dağ bisikleti, trekking, hiking, kaya tırmanışı, buz tırmanışı, dağcılık, yamaç paraŐutu, kampçılık, su altı dalış, dağcılık, kano, rafting. Herms (2006) ise çalışmasında macera turizmi çeşitlerini yatçılık, denizaltı ve jeep safari turları, kano, rafting, bisiklet, dağ bisikleti, binicilik, hayatta kalma programları, tırmanma, yürüyüş, nordic kayak, pist dışı kayak, dağcılık, snowboard ve yamaç paraŐutu Şeklinde sınıflandırmıştır.

Buckley (2010) macera turizmi kapsamında yaklaşık olarak 35-40 faaliyet listelemiştir. Bu faaliyetlerden bazıları; balon turları, rafting, bungee jumping, mağaracılık, tüplü- tüpsüz dalış, binicilik, rüzgâr sörfü, dalga sörfü, trekking, hiking, buz tırmanışı, safari, kayak, kaya tırmanışı, yamaç paraŐutu, yürüyüş ve vahşi yaşam gözlemi.

Son olarak ATTA, (2020) tarafından hazırlanmış olan macera turizmi geliştirme endeksi raporunda, macera faaliyetlerinin bazıları Şu Şekilde örneklendirilmiŐtir; arkeolojik keŐiflere katılmak, kuş gözlemciliği, kampçılık, mağaracılık, kaya tırmanışı, yerlileri tanımak, binicilik, kano sporu, rafting, hedef bulma, safariye katılmak, dalış, kayak, sörf, trekking ve yamaç paraŐutu.

Tablo 5’de yer alan macera faaliyetleri, Bentley vd., (2001) tarafından hazırlanmış olup, macera turizmi kapsamında değerlendirilen birçok faaliyeti gerçekteŐirilmesi ortamına göre “Su temelli”, “Kara temelli” ve “Hava temelli” olmak üzere ayırarak sınıflandırmıŐlardır.

Tablo 5: Macera Faaliyetleri

KARA	SU	HAVA
Kros Kayak	Yeraltı Raftingi	Balon seyahatleri
Yamaç Aşağı Kayak	Mağaracılık	Yelken Kanat
Kayakla Yürüyüş	Gemiyle Seyahat	Planörcülük
Helikopterli Kayak	Tüplü Tüpsüz Dalış	Helikopterli Esnek Atlayış
Kapsamlı Doğa Yürüyüşü	Jet Matosiklet	Paraşütçülük
Araçlı Safari	Jet Botçuğu	Yamaç Paraşütü
Makaralı İp İnişi	Tekne Paraşütü	Helikopter Gezileri
Esnek İp Atlayışı	Yüzey Raftingi	
Rehberli Buzul Yürüyüşü	Kanoculuk	
Atla Gezinti	Nehir Sörfü/Nehir Kızağı	
Kara Avcılığı	Su Kayağı	
Dağcılık	Rüzgâr Sörfü	
Sabit İpli İniş	Balık Tutma	
Dağ Bisikletçiliği	Nehir ve Deniz Kanoculuğu	
Kaya Tırmanışı	Eskimo Kanoculuğu	

Kaynak: Bentley v d., (2001)

Aşağıda açıklamaları ile birlikte yer alan faaliyet türleri, literatürde sıklıkla karşılaşılan ve katılım düzeyi açısından popülaritesi yüksek olan faaliyetler esas alınarak belirlenmiştir.

2.2.5.1 Mağaracılık

Mağaralar ışığın giremeyeceği ölçüde derinliğe sahip olan ve en az bir bireyin sığabileceği yer altı boşlukları olarak tanımlanmaktadır (Northup ve Lavoie, 2001; Tuban 2019). Mağaralar insanların ilk yaşam alanları olması, doğal özellikleri ve kültürel izleri barındırması sebebiyle oldukça ilgi çekmektedir. Klimatik ve jeolojik özelliklerine göre ambar, hayvan barınağı, yaşam alanı, ibadet yeri ve tedavi alanı gibi birçok amaçla yüzyıllarca kullanılmıştır (Albayrak, 2011; Tuban 2019).

Bilim ve sportif amaçlı faaliyetlerin konusu mağaralar, içerisinde ve çevresindeki düzenlemelerle turizme kazandırılmaktadır (Kandemir ve Erüz, 2005; Karadeniz, 2018). Mağaracılık, macera turistlerinin katılım gösterdiği faaliyetlerden biridir (Beckmann, 2017; Yozcu, 2020). Mağaralar; karanlığı, bilinmezliği ve türlü mücadeleleri barındırdığından dolayı bir tür keşif yapma ve macera alanı sayılmaktadır. Bazı mağaracılar için bu faaliyet bilgi edinme yönlü, bazıları içinse sportif aktivite olarak gerçekleştirilmektedir (Cross, 2004; Yozcu, 2020).

Bu aktiviteyle ilgilenen kişiler, çeşitli mağaralarda profesyonel ekipmanlarıyla birlikte dar alanlardan sürünerek ve yüksek efor sarf ederek faaliyetlerini gerçekleştirirler. Ayrıca mağaracılık yüksek risk taşımaktadır ve bu yönüyle yalnız gerçekleştirilmemesi gereken bir faaliyettir. Bilim spor ve macera amacıyla gerçekleştirilmenin yanı sıra rehber eşliğinde kültürel gezi amaçlıda gerçekleştirilmektedir. Bu geziler genellikle görsel mağaracılık olarak adlandırılmakta ve katılımcıya herhangi bir zorluk yaşatmamaktadır. İngiltere’de en uzun ve en karmaşık mağara sistemi Ease gill, Amerika’da tamamı keşfedilmemiş Mammoth Mağarası, Vietnam’da Son Doong Mağarası oldukça ilgi çekmekte olan mağaralardır. Türkiye’de ise Kırklareli Dupnisa Mağarası, Antalya Güvercinlik Mağarası, Zonguldak Kızılelma Mağarası binlerce mağaradan yalnızca birkaçıdır.

2.2.5.2 Kaya Tırmanışı

Kaya tırmanışı, kaya üstünde ilerlerken bacakların ve kolların kullanıldığı fiziksel aktivite olarak tanımlanmaktadır (Sturm ve Zintl, 1979; Aras ve Akalan 2015). Kaya tırmanışının dahil olduğu modern dağcılığın 1786 yılında Fransa’da bulunan Mont Blanc dağında yapılan tırmanış ile başladığı düşünülmektedir (Jackson 1968; Çömen ve Albayrak, 2018). Kaya tırmanışı aktivitelerine katılım gün geçtikçe artmaya devam

etmektedir. Dünyanın birçok noktasında bu aktiviteyi gerçekleştirmek mümkündür. International Federation of Sport Climbing (IFSC) 2017 verilerine göre dünya çapında katılım oranı 25 milyona ulaşmıştır. 2020 yılında gerçekleştirilecek olan Olimpiyat Oyunları içinde de bu faaliyet bir spor dalı olarak kabul görmüştür.

Macera Seyahati ve Ticaret Birliği'ne (ATTA) göre kaya tırmanışı, sert macera aktiviteleri sınıfında yer almaktadır. Kaya tırmanışı tehlikeli ve yorucu bir aktivitedir. Bu aktiviteyi gerçekleştirmek için iyi bir şekilde hazırlık yapılmalı ve gerekli ekipmanlar eksiksiz olmalıdır. Ekipman kullanılmadan yapılan tırmanışlar yüksek tehlike taşır ve bu tırmanışlar oldukça deneyimli maceracılar tarafından gerçekleştirilir (Endres, 2008). Tırmanış, bu aktiviteyi gerçekleştiren kişiye eşsiz doğal güzellikleri görme imkânı sağlar. Bu spor, doğa ile bağlanmak için bir açık hava meditasyonu olarak da gerçekleştirilmektedir (Green, 2010).

Dağcılığın içerisinde kabul edilen kaya tırmanışı aktiviteleri, zaman geçtikçe gelişme göstererek bir spor dalı olarak değerlendirilmeye başlanmıştır. Kaya tırmanışı aktivitesi, bir trend haline gelen açık alan ve macera turizmi içerisinde kabul görmektedir (Beedie, 2003; Çetinkaya, 2014). Dünyada giderek ilgi çeken bu macera aktivitesinin global katılımının yaklaşık 25 milyon olduğu (IFSC 2017) bilinmektedir. Kaya tırmanışı tutkunlarının yeni deneyimler yaşamak adına yaşam alanlarından ayrılarak farklı destinasyonlara yönelik seyahatler gerçekleştirmeleri ile oluşan turizm talebi, bu aktivitenin macera turizmi içerisinde yer almasını sağlamıştır (Stettler 2000; Çömen ve Albayrak, 2018). Rusya Krasnoyarsk, Kaliforniya Lucid Dreaming, İtalya 29 Dots, Fas Todra Gorge popüler tırmanış rotalarından bazılarıdır. Türkiye'de ise Antalya Geyikbayırı, Niğde Aladağlar, Rize Kaçkarlar en önemli tırmanış noktalarındandır.

2.2.5.3 Trekking

Trekking tabiiatta, belirlenen bir noktadan başka bir noktaya ulaşmak amacıyla gerçekleştirilen, genellikle hafif tempolu atletik yürüyüşler olarak tanımlanmaktadır. Dilimize İngilizce' den geçmiş olan 'trekking' kelimesi doğal engellerin çokça olduğu bir araziye hiçbir bir ulaşım vasıtası kullanmadan yürüyerek geçmek anlamında kullanılmaktadır (Anonim, 2006; Açüksöz, Topay, Aydın, 2006).

Macera içeren yürüyüşler, genellikle ormanlık ve dağlık bölgelerde yapılan, kamp ekipmanlarının gerekli olduğu süre sınırı bulunmayan, yoğun dikkat, efor ve kondisyon gerektiren yürüyüşlerdir. Bu yürüyüşlerde en önemli husus yaralanmamaya çalışmak ve malzeme kaybına sebebiyet vermemektir. Yürüyüş öncesi hazırlıkların iyi bir şekilde yapılması ve ruhsal açıdan hazır hissetmek gereklidir (Şahin, 2006; Gürsoy, 2015). Yürüyüşler farklı kademedeki rotalarda ve parkurlarda gerçekleştirilmektedir. Doğa gezilerinde kullanılmakta olan ekipmanlar ise arazi alanlarına uygun ayakkabı ve sırt çantasından oluşmaktadır (Güngör, 2017).

Macera turizminin ayrılmaz faaliyetlerinden biri olan trekking genellikle bozulmamış ve el değmemiş olan doğanın muazzam manzaralarıyla doğa, macera meraklılarının ihtiyaçlarını karşılamaktadır (Upadhayaya, 2018). Doğayı keşfetmek isteyen yerli ve yabancı turistlerin tercih ettiği faaliyetlerden biridir. Grup rehberi önderliğinde de yapılabilen bu aktivite sayesinde farklı heyecanlar yaşanabilir ve doğal miras gözlemlenebilir.

Dünyada Hindistan Himalaya Dağları, Nepal Everest Base Kampı, Fransa The Haute Route bilinen en iyi trekking rotasyonlarından. Türkiye'de ise Likya Yolu, Kaçkar Dağları, İhlara Vadisi önemli trekking rotalarındandır

2.2.5.4 Snowboard

Kış sporları turizmi kapsamında değerlendirilen birçok faaliyet katılımcının ihtiyaç duyduğu heyecanı ve macerayı sağlamakta, bu sebepten dolayı da macera turizmi faaliyetlerinde de sıklıkla yer almaktadır. Adrenalin tutkunlarının sıklıkla tercih ettiği snowboard, bireyin ayaklarının tahtaya sabitlenmesi ve bu tahta yardımıyla eğimli alanlarda kaymasına imkân vermektedir. Kar kaykayı, kar tahtası gibi isimlerde de tanımlanmaktadır. Dünyada Fransa’da Courchevel Tepesi, İtalya’da Cortina d’Ampezzo, İsviçre’de Zermatt en ünlü kayak merkezlerine ev sahipliği yapmaktadır. Türkiye’de Uludağ, Palandöken, Erciyes, Sarıkamış bu faaliyet için en iyi profesyonel pistlere sahiptir (“Snowboard”, t.y.).

2.2.5.5 Dalış

Dalış yapmakla ilgili olarak kullanılan Scuba teriminin karşılığı “Self Contained Underwater Breathing Apparatus” tur. Türkçesi ise bağımsız sualtı solunum ekipmanıdır. Dalış yapan bireyin hava kaynağını yanında taşıyabilmesine imkân sağlayan dalış şekli tanımlamak için kullanılmaktadır (Giddy ve Rogerson, 2018). Dalış doğal çekiciliklerin bulunduğu su altında, grupta birlikte gerçekleştirilebilen genellikle spor etkinliği ve turistik reaksiyon çerçevesinde değerlendirilmekte olan su temelli bir macera turizmi faaliyeti olarak kabul görmektedir (Weber, 2001; Pomfret, 2006; Hazar, 2014; Garda, 2014; ATDI, 2015; Özel, Sevinç, 2018). Tüplü dalış macera turizminin en eski ve en tanınmış alt sektörlerden biridir. Beceri ve eğitim gerektiren bu aktivite nispeten yüksek düzeylerde riskle karşılaşılabilir sert macera etkinliği sınıflandırmasında yer almaktadır (Giddy ve Rogerson, 2018).

Dalış faaliyetlerine gösterilen ilginin artmasıyla Avrupa ülkeleri arasında yoğun bir rekabet başlamış ve zamanla bu rekabet tüm dünyaya yayılım göstermiştir. Doğal

çekicilikler, tarihi ve kültürel zenginlikler gibi birçok avantaja sahip olan destinasyonlarda su sporu faaliyetlerinin gelişmesinin önü açılmıştır. Amerika ve Avrupa' dan sonra Asya'da dalış etkinliği katılımcılarının sayısında bir artış yaşanmıştır (Özel ve Sevinç, 2018). Dünyada Bahama Adaları, Endonezya'da Bali Güney Avustralya kıyıları, Ekvador'da Galapagos Adaları Mısır'da Kızıldeniz, Meksika'da Yucatan, Kaliforniya'da Channel adaları popüler dalış noktalarından bazılarıdır. Türkiye'de Muğla Büyük Resif, Hatay Samandağ, Antalya Kanyon ülkenin en iyi dalış noktaları olarak kabul edilmektedir.

2.2.5.6 Sörf

Sörf, macera ve spor turizmi içerisinde önemli bir pazar haline gelmiştir (Buckley 2002; Barbieri & Sotomayor, 2013; Doering, 2018; Nazlı ve Musal, 2018). Günümüzde kaliteli bir deneyim yaşamak için Hawaii, Güney Afrika, Endonezya ve Batı Avustralya gibi yerlere seyahat eden deneyimli sörfçüler bulunmaktadır (Nazlı ve Musal, 2018). Sörf turistleri ve diğer gezginler arasındaki önemli farklılıklardan biri, sörfçülerin diğer turist türlerinden daha uzun süre kalmaları ve yerel işletmeleri daha sık tercih etmeleridir (Krause 2012; Avcı ve Barışık, 2015)

Sörf turizmi, sörf yapabilmek ya da bir sörf etkinliğine katılabilmeyi amaçlayan bir seyahat şeklidir. Küresel bazda sörf yapan bireylerin sayısının 35 milyonu aşkın olduğu düşünülmektedir (O'Brien ve Eddie, 2013 Nazlı ve Musal, 2018). En popüler sörf çeşitleri, dalga sörfü, uçurtma sörfü ve rüzgâr sörfüken günümüzde uygun koşullara sahip göllerde göl sörfü ve nehirlerde nehir sörfü de yapılabilmektedir. Türkiye'de özellikle İzmir Alaçatı bu faaliyet için sıklıkla tercih edilen bir destinasyondur. Öne çıkan bir diğer yer ise, rüzgâr sörfü için Muğla Datça'dır. Öte

yandan Avustralya Sydney, Amerika Miami ve İngiltere Bournemouth Dünyada en çok tercih edilen sörf noktalarıdır.

Uçurtma sörfü: Uçurtma sörfü 1980'li yıllarda gelişmeye ve popülasyon kazanmaya başlayan bir su sporudur. Uçurtma sörfü aktivitesini ilk olarak spor tarihine kazandıran kişi Cory Roeseler olmuştur. Roeseler rüzgâr sörfü yapıyorken dalgaların üstünde sıçrayıp ardından tekrar suya konarken sert düşüşler yaşadığı için yelken yerine uçurtma kullanmayı düşünmüştür (Yaşar, 2014). Özel olarak tasarlanmış, iplerle kontrol edilen bir uçurtmayla su üstünde tahta ile kayma ve dalgalar üzerinden zıplamak gibi işlevselliği bulunan bir spordur. Bir uçurtmanın ipler yardımıyla kontrol edilmesine dayanan, su üzerinde bir tahta üstünde kayıp gitme, dalgalar üzerinden zıplamak gibi işlevleri bulunan bir spordur. Uçurtma sayesinde bu faaliyette daha uzun süre uçma imkanına sahip olunabilir (Özbek, 2014).

Dalga sörfü: Dalga sörfü kıyıya yakın noktalarda dalgaların kırılmasıyla gerçekleştirilmesi mümkün bir faaliyettir. Bu faaliyeti sörfçüler, doğru dalgayı yakaladıklarında, bir tahtayla dalga üzerinde kayıp giderek gerçekleştirirler. (Özbek, 2014). Dünya çapında oldukça popülerliği olan ve ilginin de katlanarak devam ettiği bu sporda başarılı olabilmek için yüksek kabiliyete teknik becerilere sahip olmak gerekmektedir (Barlow, Gresty, Findlay, Cooke, 2015; Kamuk ve Şensoy, 2019).

Rüzgâr sörfü: Rüzgâr sörfü, rüzgâr ve dalgaların tesiri ile büyük yelkenli bir tahtanın üstünde durmaya çalışılan bir faaliyettir (Türksoy ve Altınel, 2017). Rüzgâr sörfü, kişisel mücadeleyi her düzeyde eğlenceye çeviren heyecanlı, beceri tabanlı bir spor olarak tanımlanmaktadır (Schweitzer; Sönmez, 2009; Serbes, Yalçın, Kaplan, Özer, 2010).

2.2.5.7 Rafting

Rafting debisi yüksek olan nehirlerde adı raft olan botlarla gerçekleştirilen bir nehir sporudur. Rafting, 4 ile 8 kişiden oluşturulan ekiple yapılır ve bu faaliyette başarı sağlanması için ekipteki her üyenin uyum içinde çift taraflı tek bir kürekle botu yönlendirmeleri gereklidir (Wilson vd. 2012). Rafting aktivitesinde birçok zorluk derecesi bulunmakla birlikte bu dereceleri nehirlerin akış şiddeti, sürati ve kayalıkların yoğunluğu gibi oluşumlar belirlemektedir (Gürsoy, 2016). Rafting macera turizmi faaliyetlerinden birisi olarak bilinmektedir. Ayrıca bireylerin ihtiyaçlarını karşılayabilen yüksek adrenalin yaratan ve eşsiz deneyimler sunan faaliyet olarak kabul edilmektedir (Sato vd., 2018; Gülmez, Soysal, Büyükdag, 2019).

Dünyada rafting yapmak için en uygun ve en dikkat çekici yerler şu şekildedir; Amerika'da Colorado, Arizona, Nantahala, Ocoee nehirleri, Zambiya ve Zimbabve cumhuriyeti arasında yer alan adından sıklıkla bahsedilen Viktorya Şelalelerinin de bulunduğu Afrika kıtasının en büyük beş nehrinden biri olan Zambezi Nehri, Nepalde Himalaya vadisinde bulunan Trisuli, Seti, Marshyandi, Kalişandaki, Sunkoshi, nehirleri; Şilinin Patogonya bölgesindeki Futaleufu nehri; Tayland'da KhaoYai Milli Parkındaki,the Kaeng Hin Phoeng nehri ve Türkiye'de ise en süratli su akışına sahip nehirlerden biri olan Çoruh nehridir (Yücel, 2012; Gül ve Ağgön, 2019). Ayrıca Antalya Köprüçay, Muğla Dalaman Çayı, Rize Fırtına Deresi rafting faaliyeti için sıklıkla tercih edilen diğer yerlerdir.

2.2.5.8 Yamaç Paraşütü

Açık hava reaksiyon etkinliği ve macera turizmi ürünü olarak görülen yamaç paraşütü aktivitesi, 1980'li yıllarda hava sporlarıyla ilgilenen bazı kişilerin serbest paraşütlerle koşma suretiyle kendilerini yamaçlardan boşluğa bırakmaları sonucunda ortaya

çıkılmıştır (Saçlı, Kahraman, 2019). Sivil Havacılık mevzuatına göre çok hafif hava araçları kategorisinde değerlendirilen yamaç paraşütü, motorsuz, serbest düşüş aşamasına gerek kalmaksızın, yerden başlayarak kumanda edilmesi mümkün, tek koltuklu bir hava aracıdır (Franke vd.,1991; Karademir ve Güven, 2016).

Doğa ve macera severlerin yoğunlukla ilgi gösterdikleri faaliyetlerden biridir. Günümüzde değişen istek ve arzular neticesinde insanlar yamaç paraşütü gibi heyecan ve eğlence yönlü faaliyetlere ilgi göstermeye başlamıştır. 1980 yılından bu yana oldukça gelişme gösteren yüksek adrenalin yaratan bu faaliyet, macera turizmi kapsamında değerlendirilmektedir.

Güney Kore’de Danyang, Slovenya’da Julian Alpleri, Fransa’da Hautes Alpleri yamaç paraşütü faaliyetleri için en popüler destinasyonlardır (Koday vd., 2018). Ek olarak bu faaliyet Türkiye’de 1990’larda gerçekleştirilmeye başlamış olup; Muğla Fethiye, Antalya Kaş, Ordu Boztepe, Bolu Abant yamaç paraşütü yapmak için en gözde adresler olarak kabul edilmektedir.

2.2.5.9 Paraşütle Atlama

Paraşütle atlamanın iki yolu vardır. Birincisi iki kişinin paraşütle atladığı tandem atlama ikincisi ise AFF (Accelerated Freefall) hızlandırılmış serbest düşüş (Bulut ve Akpınar, 2010). Tandem Atlayışı, Sadece bir paraşüt kullanılarak iki kişinin atlayış yapmasıdır. Öncesinde hiç atlayış yapmamış tecrübesiz bireyin bir tandem pilotu ile birlikte yaptığı atlayıştır. Bu atlayış stilinde kontrolün tamamı pilotta olduğundan bireyin çok fazla bir şey yapması gerekmemektedir. Yalnızca bireyin atlayışı gerçekleştirmeden önce 20 dakikalık bir eğitim alması gerekmektedir. AFF (Accelerated Freefall) Hızlandırılmış serbest düşüş olarak tanımlanan bu atlayış ise, bireyin serbest düşüşte ustalaşmasını sağlar. Henüz öğrenci olan birey 3000 metre

irtifadan iki öğretici pilot ile birlikte 40 saniye boyunca paraşütü açmadan serbest düşüş yapar (TC. Kültür ve Turizm Bakanlığı).

Türkiye’de Eskişehir İnönü, İzmir Efes, Muğla Fethiye, Antalya Kaş bu faaliyetin gerçekleştirilebileceği destinasyonlardır. Dünyada İsviçre Interlaken, İspanya Empuriabrava, Hollanda Rotterdam ve Dubai, popüler atlayış noktaları olarak kabul edilmektedir.

2.2.5.10 Balon Seyahatleri

Balon uçuşlarının başlangıcı, 18. Yüzyılın sonlarına dayanmaktadır. Balon, içerisine aktarılan sıvı propan gazının ısıtılması sayesinde havalanır. Uygun rüzgârda (10 km/h'in altındaki) oldukça uzun bir süre sorunsuz bir şekilde havada kalmaya devam eder. Seyir yüksekliği yaklaşık olarak 500-1500 feet arasında değişebilir (Bulut ve Akpınar, 2010).

Dünyada Amerika, Afrika, Uzakdoğu ve Avrupa, gibi pek çok bölgede sıcak hava balonu turları düzenlenmektedir. Fakat bu yerlerde gerçekleştirilen balon turları belirli bir noktada dikey bir şekilde yükselip alçalarak bireylere sabit bir manzara seyretme imkânı sunar (Özen, 2019). Amerika’da en çok bilinen sıcak hava balonu noktaları Kaliforniya’da bulunan Napa Vadisi, Utah’da Monument Vadisi ve New Mexico’da Albuquerque kentidir. Aynı zamanda Albuquerque dünyanın en büyük Uluslararası Balon Festivaline ev sahipliği yapmaktadır. İngiltere Bristol, İspanya Katalonya, İtalya Toscana, Şili Atacama dünyada bilinen diğer sıcak hava balonu uçuş destinasyonlarıdır (Gürsel, 2017).

Bu faaliyet Dünya’da olduğu gibi Türkiye’de de oldukça ilgi görmektedir. Kapadokya’daki farklı görselliklere sahip vadilerde, meteorolojik şartlar nedeniyle

oluşan hava nehirlerine (gece ve gündüz arası sıcaklık farkıyla oluşan hava akımı) kapılan sıcak hava balonu, nehir üzerinde rafting yapar gibi, vadilerin arasında dikey ve yatay olarak sürekli değişmekte olan bir manzara ortamında gerçekleştirilir (Özen, 2019). Nevşehir ili, Kapadokya bölgesi balon turları faaliyetleri açısından yalnızca bölgenin turizmi için değil, ülkenin turizmi içinde oldukça önemlidir (Gürsel, 2017). Ek olarak bu faaliyetin Denizli ve Samsun illerinde de gerçekleştirilebilmesi mümkündür.

2.2.6 Dünyada Macera Turizmi

Macera turizmine elverişli destinasyonlar son derece önemlidir. Özellikle bu alanda gelişen yeni bölgeler hem turist taleplerini arttıracak hem de maceracı bireylerin kişisel olarak gelişimlerini destekleyecektir. Sofistike ve dikkat çekici destinasyonları merak eden turistler seyahat etme konusunda daha da istekli olacaklardır (Swarbrooke, vd., 2003).

Adrenalin hissi bir ihtiyaç haline geldiğinde bireyi güçlü bir motivasyon aracı olarak itmeye başlar. Bu ihtiyacı karşılayabilmek dünyanın birçok yerinde o kadar kolay değil. Destinasyonlar bu ihtiyacı karşılayabilmek için faaliyetler geliştirmeli ve üretmelidir. Ülkeler alternatif macera faaliyetleri sunduğunda, macera turizmi gelirlerini artırabilir. Aynı zamanda, bir ülkenin macera turizmi açısından elverişli doğal kaynakları, olsa da bu turizm türünü geliştirebilmek ve macera turizmi ürünlerini satmak zor ve riskleri bulunan bir iş olarak kabul edilmektedir. Ancak gerekli önlemler alınıp ve güvenlik kuralları oluşturulup, adrenalin arayanlara doğru bir şekilde pazarlanırsa, önemli miktarda ziyaretçi ve gelir elde edilebilir (Öter ve Sarıbaş 2013).

Günümüzde destinasyonlar gezginlerin daha özgün ürünler aradıklarının farkındadır. Dünyanın dört bir yanında, macera turizminin olumsuz etkileri en aza indirmek ve

yerel faydaları artırmak gibi özelliklerin farkında olan destinasyonlar macera gezginlerine hitap etmek dikkat çekmek için çeşitli reklamlar ve sloganlar kullanıyor. Örneğin, Norveç yükselen fiyortları ve buzulları için “Doğadan Güçlendirildi” sloganını kullanır. Grönland, sağlamlığını “Grönland, Öncü Ol” sloganı ile vurgular; Yeni Zelanda “%100 Saf Yeni Zelanda” ile kültürünü, dağlarını, vahşi yaşamını ve yürüyüşünü vurgular. Nepal’in Doğal Nepal logosunda, stilize edilmiş bir yüksek tepe ve “Bir kez yeterli değil” sloganı bulunmaktadır. Buzullarla çevrili Kırgızistan, macera turizmi pazarlamasında dağlık varlıklarını “Yeni Bir Şey, Farklı Bir Şey” sloganıyla vurgulamaktadır. Slovenya ise “Slovenya'yı Hissediyorum” kampanyasında yürüyüş alanları, dağları ve mağaraları ile öne çıkmaktadır (Huddart ve Stott, 2020).

Macera turistleri yalnızca gelişmiş değil, gelişmekte olan ülkelere de yoğun rağbet göstermektedir. Bunun en büyük sebeplerinden biri diğer destinasyonlara istinaden daha ucuz olmalarından kaynaklanmaktadır. Bu durum gelişmekte olan ülkeler açısından pozitif değerlendirilmektedir. Çünkü yoğun turist harcamaları bu ülkelerin ekonomilerine katkı sağlamaktadır (Swarbrooke, vd., 2003). Dünyadaki pek çok destinasyon macera seyahati şirketleri için ve yerel halkın turizm ekonomisine katılmasını desteklemek için faydaları olan bu turizm türüne odaklanarak bu konuda profesyonel eğitim sağlamaya çalışıyor (Huddart ve Stott, 2020).

Tablo 6’da yer alan Macera Seyahati ve Ticaret Birliği’nin (ATTA) belli dönemlerde hazırlamış olduğu (ATDI) “Macera Turizmi Geliştirme Endeksi” raporunda sunulan en iyi ülkelerin değerlendirme kriterlerinde, ülkelerin sürdürülebilir kalkınmayı destekleyen politikaları, emniyet ve güvenlik düzeyi, doğal kaynakları, kültürel kaynakları, macera etkinliği kaynakları, turizm altyapısı gibi unsurlar yer almaktadır.

Tablo 6: Macera Turizminde En İyi 10 Ülke

Gelişmiş Ülkeler		Gelişmekte Olan Ülkeler	
2018	2020	2018	2020
1 İzlanda	İzlanda	Çek Cumhuriyeti	Çek Cumhuriyeti
2 İsviçre	İsviçre	İsrail	Şili
3 Almanya	Yeni Zelanda	Estonya	Slovakya
4 Yeni Zelanda	Almanya	Slovakya	Slovenya
5 Norveç	Norveç	Polonya	İsrail
6 İsveç	Finlandiya	Şili	Estonya
7 Kanada	İsveç	Romanya	Polonya
8 Finlandiya	Kanada	Bulgaristan	Bulgaristan
9 Birleşik Krallık	Danimarka	Slovenya	Romanya
10 Avustralya	Avustralya	Ürdün	Kosta Rika

Kaynak: ATDI (2018-2020)

Bir ada ülkesi olan İzlanda, kamu-özel sektör ortaklığıyla tanıtım, pazarlama ve ürün geliştirme çalışmalarına daha fazla yatırım yapmaktadır. Bu sebepten dolayı yerini daima koruyan İzlanda, dünyanın en rekabetçi noktası olarak üst sıralarda yer almaktadır. Mağaracılık, rafting, binicilik, dalış, helikopter turları, yamaç paraşütü, buzul yürüyüşü gibi birçok faaliyet gerçekleştirilebilmektedir (ATDI, 2018).

Gelişmekte olan ülkeler arasında rekabetçi macera pazarı konumunu koruyan Çek Cumhuriyeti, dünyaca ünlü Prag şehriyle tanınmaktadır. Çek'in başkenti olan Prag çevresinde birçok mağara göl, nehir ve dağlık alanlar bulunmaktadır. Sahip olduğu doğal kaynaklarla büyük bir potansiyele sahiptir (Torun, 2015).

And Dağları'nın eteklerinde yer alan Şili, macera turistlerine dünyanın en kuru çölünü keşfetme veya Torres del Paine Ulusal Parkı'nda yürüyüş yapma ve Patagonya'daki en muhteşem dağ manzaralarını görme şansı sunuyor (Huddart ve Stott, 2020). Şili'de yer alan dağlar, çöller, ormanlar, buzullar ve sahip olduğu uzun sahil kıyıları rafting,

kayak, dağcılık, sualtı dalışı, dağ bisikleti gibi birçok turizm faaliyetine imkân sağlamaktadır (ATDI, 2016).

Tablo 7: Macera Turizminde Bölgesel Sıralama

	Doğu Asya ve Pasifik	Doğu Avrupa ve Orta Asya	Güney Asya	Sahra Altı Afrika	Avrupa ve Kuzey Amerika	Latin Amerika ve Karayipler	Orta Doğu ve Kuzey Afrika
1	Yeni Zelanda	Hırvatistan	Butan	Botsvana	İzlanda	Şili	İsrail
2	Avusturalya	Gürcistan	Nepal	Seyşeller	İsviçre	Kosta Rika	Ürdün
3	Japonya	Karadağ	Maldivler	Mauritius	Almanya	Dominica	B.A.E
4	Güney Kore	Türkiye	Hindistan	Ruanda	Norveç	Uruguay	Fas
5	Moğolistan	Sırbistan	Sri Lanka	Cape Verde	Finlandiya	Barbados	Katar

Kaynak: ATDI (2020)

Tablo 7’de Doğu Asya ve Pasifik kategorisinde 1. sırada yer alan Yeni Zelanda, Macera turizmi konusunda çok geniş bir yelpazeye sahip olup dağcılık, rafting, mağaracılık, kano, su kayağı tırmanış gibi faaliyetlerle oldukça büyük bir macera turizmi alanı olarak değerlendirilmektedir (Bentley vd., 2001; Tokat ve Ekinci, 2017).

Afrika kıtasında güneyde yer alan Botsvana turizm gelirlerinin büyük bir çoğunluğunu sahip olduğu ulusal parklar sayesinde elde etmektedir. Özellikle vahşi yaşam safarileri turistlerin en çok tercih ettiği faaliyet olarak öne çıkmaktadır. Kuzey Botsvana'daki Okavango Deltası'nın saçak bölgeleri, vahşi yaşamı izleme fırsatları sunar. Ayrıca bu bölge Botsvana'da en çok ziyaret edilen turistik yer olarak kabul edilmektedir (Mladenov, Gardner, Flores, Mbaiwa, Mmopelwa ve Strzepek, 2007; Bresler, 2009).

Güney Asya’da ilk sırada yer alan Butan Krallığında Jhomolhari dağı gibi yüksek dağlar bulunmakta ve bu dağlarda tırmanış yapılamamaktadır. Sebebi ise dağların

tanrıların ve ruhların bulunduğu yer olduğuna inanılmasıdır. Bu sebepten dolayı dağcılık yasaklanmıştır (Huddart ve Stott, 2020). Buna rağmen Butan’da oldukça fazla macera şirketi bulunmaktadır. Kuş gözlemciliği, rafting, trekking ve dağ bisikleti turları gibi faaliyetler gerçekleştirilebilmektedir (“Adventure”, t.y.).

Doğu Avrupa ve Orta Asya kategorisinde lider olan Hırvatistan doğal güzelliklere zengin bir kültürel mirasa sahip olup yazları ılık ve kışın orta derecede soğuk, ılıman bir Akdeniz iklimiyle turizme elverişlidir. Gerçekleştirilen turizm türlerinden biriside macera turizmidir. Mosor sıradağında Safari, Cetina nehrinde kano ve rafting, Omis tırmanış alanlarında kaya tırmanışı gibi pek çok faaliyet gerçekleştirilmektedir.

Tablo 6’da İsrail’in gerilediği görülmektedir. Nüfus yoğunluğundaki artışın ve doğal kaynaklar puanının düşük olması bunu bir nedeni olarak görülmektedir. Ülkedeki çöller, düzlükler, tepelik ve dağlık alanlarla kaplı yaklaşık 273 kilometre olan kıyı şeridi turistler açısından oldukça önemlidir. İsrail’de rüzgâr planörü, tüplü dalış, kayak ve deve safarileri en popüler aktivitelerdir (Torun, 2015).

Doğu Avrupa ve Orta Asya’da 4. Sırada bulunan Türkiye gelişmekte olan ülkeler kategorisinde 23. sırada yer almaktadır. Türkiye’deki buz tırmanışı, kış sporları kaya tırmanışı, trekking, paraşüt, bungee jumping, dağ tırmanışları, mağaracılık, yaban hayatı gözlemleme, rafting, kano, dağ bisikleti gibi birçok faaliyet yılın tamamına yayılarak gerçekleştirilebilmektedir. Ülke, macera faaliyetlerinin büyük bir kısmına hizmet sağlayabilecek doğal ve fiziksel koşullara sahiptir (Tokat ve Ekinci, 2017). Türkiye’de bu turizm çeşidine uygun olabilecek nitelikteki alanların sayısı az değildir. Yaklaşık 850 bin hektar alanı 40 milli parkı ve 90 bin hektarı aşkın büyüklüğe sahip 192 tabiat parkı bulunan Türkiye’de bin 273 kadar doğal sit alanı vardır. Sahip olduğu

zengin doğal kaynaklarıyla bu turizm çeşidinde avantajlı bir konuma sahiptir. Macera turizmine yönelik olarak uzaman ve profesyonel iş gücünün yeterli olmaması, alt yapısının eksik olması ve henüz macera turizmi stratejilerin bulunmaması bazı eksik yönlerindedir (TURSAB, 2015).

Türkiye, İsrail ve Hırvatistan dışında listede yer alabilmiş diğer Akdeniz ülkelerine baktığımızda, gelişme düzeylerine göre öne çıkan ülkeler sırasıyla; Slovenya, Fas ve Karadağ'dır.

Orta Avrupa'nın güneyinde yer almakta olan Slovenya Tablo 6'da gelişmekte olan ülkeler sıralamasında hızlı bir şekilde yükselerek 4. sıraya sahip olmuştur. Yaklaşık olarak %57'si ormanlarla kaplı olan bu ülke, yüksek kontrastlı doğası ve manzarasıyla bilinir. Dağları, Adriyatik denizi kıyı şeridinden geçen berrak gölleri ve nehirlerine kadar, bu küçük ülkenin sayılamayacak kadar çok cazibe merkezi var. Özellikle macera severlerin sıklıkla tercih ettiği bir yer olan Julian Alpleri burada bulunmaktadır. Ülke, trekking, rafting, snowboard, mağaracılık, kayaking, dağ bisikleti, paraşütle atlama gibi pek çok faaliyet seçeneğini sunmaktadır ("Life Adventures", t.y.).

Karadağ Cumhuriyeti, Güneydoğu Avrupa sınırları içinde yer alan bir Balkan ülkesidir. Karadağ'ın doğal zenginliğiyle dikkat çeken kuzey dağlık bölgesi, macera turizmi için uygun kaynakların bolca bulunduğu bir alandır. Vujkovic (2017) Karadağ'da gerçekleştirilen macera faaliyetlerini hava, kara ve su temelli olarak listelemiştir. Bu listede tam 120 faaliyet bulunmaktadır. Mağaracılık, binicilik, dağ bisikleti, trekking, paraşütle atlama, dalış bu faaliyetlerden bazılarıdır.

Kuzey Afrika'da bulunan Fas, ovaları, çölleri, Atlas dağları ve Rif dağları ile turistlerin ilgisini çekmektedir. Fas'ın Akdeniz, Atlantik Okyanusu ve Sahra Çölü arasındaki coğrafi konumu, çok çeşitli ve karmaşık yaşam alanlarına sahip zengin bir biyolojik çeşitlilik sunmaktadır. Bu ülkede özellikle çöl safarileri turistler tarafından sıklıkla tercih edilmektedir. Tablo 7'de Orta Doğu ve Kuzey Afrika kategorisinde 4. Sırada yer alan Fas'ta, trekking, dağ bisikleti, çöl safarileri, dağcılık gibi faaliyetler sıklıkla gerçekleştirilmektedir.

Bölüm 3

KUZEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ VE TURİZMİ

3.1 Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin Genel Özellikleri

Akdeniz'de bulunan ve buradaki Sicilya ve Sardinya adasından sonra en büyük üçüncü ada olan Kıbrıs, coğrafi yeri nedeniyle Asya, Afrika ve Avrupa'yı birbirine bağlayan önemli bir bölgede bulunmaktadır. Akdeniz'deki önemli deniz yolları, Cebelitarık boğazı, Süveyş kanalı gibi geçitleri kontrol eden bir konumda bulunan Kıbrıs'ın 9.300 km²'yi bulan yüzölçümü bulunmaktadır. Bu yüzölçümün 3.600 km²'lik alanı kuzey tarafta yer alan KKTC sınırları içerisinde kalmaktadır (Karabulut, 2017). Kuzey Kıbrıs'ın komşuları Türkiye, Suriye, Mısır, İsrail, Lübnan, Yunanistan ve Güney Kıbrıs'tır. Ada, kendine özgü konumu nedeniyle önemli bir siyasi ve coğrafi duruma sahiptir (Cansel, Bavik, Ekiz, 2006). KKTC'nin yıllık ortalama hava sıcaklığı 19°C'dir. Akdeniz ikliminin hakimiyetinde olan adanın bitki örtüsü Türkiye'nin Akdeniz'de yer alan Toros dağlarının güney şeritlerinde görülmekte olan bitki örtüsüne benzemektedir (Koday, 1995).

3.2 Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde Turizm

Kıbrıs ekonomisindeki ekonomik büyümenin ana kaynağı olan turizm sektörü 1974 yılı sonrasında gelişme göstermeye başlamıştır (Clerides ve Pashourtidou, 2007; Çağlayan, Güriş, Ösköbayeva, 2012). Bir hizmet sektörü olan turizm pek çok ülkenin kalkınması açısından önemli ve öncelikli bir konudur. Özellikle KKTC gibi küçük ada ekonomilerinde turizm, lokomotif bir sektör konumundadır (Şafaklı, 2017). Coğrafi açıdan iki bölgeye ayrılan ada, Kıbrıs Rum ve Kıbrıs Türk toplulukları arasında

yaşanan uzun mücadele sonucunda bu toplumlar adanın kuzey bölgesi ve güney bölgesine ayrılmıştır. Devam eden siyasi istikrarsızlıkların hem kuzeyde hem de güneyde turizm sektörünü etkilediği öne sürülmektedir (Alipour ve Kılıç 2005; Okumuş vd. 2005; Atun, Türker, Nafa, 2018).

Şekil 3: Kıbrıs'ın Siyasi Bölünüşü

Kaynak: http://talimterbiye.mebnet.net/Kibris_Cografyasi-k.pdf

Tüm dünyada turizm türlerindeki çeşitlilik artmakta KKTC'nde de farklı turizm türleri gelişmektedir. "Deniz-kum-güneş" anlayışlı turizm hareketini tamamlamakta olan fakat bunun yanında alternatif bir unsur halinde zaman geçtikçe önemi artan bir turizm çeşidi de "özel ilgi turizmi"dir. Özel ilgi turizmine alternatif turizm de denilmektedir (Şafaklı, Erkut, 2002).

Şafaklı ve Erkut'a (2002) göre, KKTC, bulunduğu konum itibariyle çevresinde yer alan rakip ülkelere oranla farklılaştırılmış turizm ürünü oluşturabilecek potansiyellere

sahiptir. Turistler genellikle birkaç amaç doğrultusunda Kuzey Kıbrıs'ı ziyaret etmektedirler: 1. Kumar 2. Aile ve akraba ziyaretleri ya da 3S deniz kum güneş için 3. Üniversite Eğitimi (Yabancı uyruklu öğrenciler uzun süreli turist olarak tanımlanabilir) 4. Seks turizmi. Ayrıca turistler, çeşitli konferanslar, doğa / macera turizmi, din ve spor turizmi amaçlarına yönelik olarak KKTC'ne seyahat etmektedirler (Cansel, Bavik, Ekiz, 2006).

KKTC'nde 2019 yılı verilerine göre toplamda 153 konaklama tesisi bulunmaktadır. Bu tesislerin yatak kapasitelerinin toplamı ise 25.570'tir. Tablo 9'da konaklama tesislerinin sınıflarına göre sayısı ve kapasitesi yer almaktadır.

Tablo 8: Faaliyette Olan Turistik Konaklama Tesisleri (2019)

SINIFI	TESİS SAYISI	YATAK KAPASİTESİ
*****	22	15.690
****	5	1.550
***	16	2.502
**	21	1.589
*	13	477
II. Sınıf Tatil Köyü	3	442
Butik Otel	8	826
Özel Belgeli	1	34
Turistik Bungalov	25	1.550
Apart Otel	2	96
Töresel Ev	2	54
Turistik Konut	5	232
Turistik Pansiyon	28	334
Henüz Sınıflandırılmamış Faaliyette Olan Tesisler	1	12
Henüz Sınıflandırılmamış Tadilatta Olan Tesisler	1	182
TOPLAM	153	25.570

Kaynak: KKTC Turizm Planlama Dairesi

Tablo 10'a baktığımızda Girne ilçesinin yatak kapasitesi ve tesis sayısı ile diğer bölgelere nazaran daha güçlü olduğu görülmektedir. Yatak kapasitesi ve tesis sayısı

açısından ikinci bölge ise 2016 yılında Güzelyurt'tan ayrılarak 6. İlçe olarak kabul edilmiş olan Lefke ilçesidir.

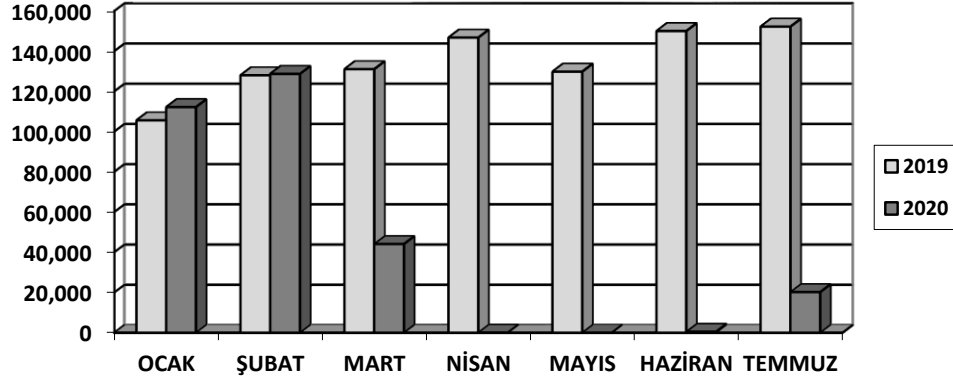
Tablo 9: Turistik Konaklama Tesislerinin Bölgelere Göre Dağılımı (2019)

BÖLGE ADI	TESİS SAYISI	YATAK KAPASİTESİ
Girne	90	16.224
Gazimağusa	14	1.876
İskele	31	6.466
Lefkoşa	14	914
Güzelyurt	1	38
Lefke	3	52
TOPLAM	153	25.570

Kaynak: KKTC Turizm Planlama Dairesi

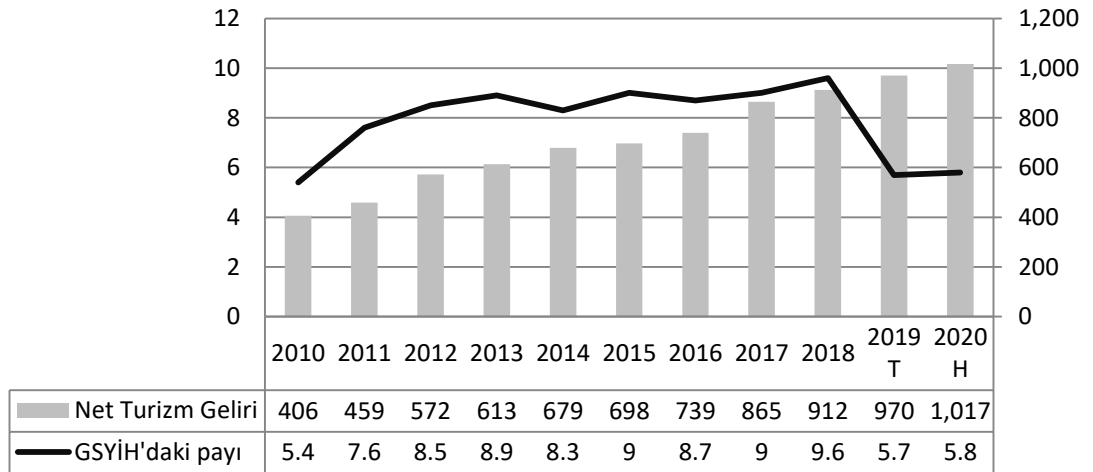
Turizm Planlama Dairesi verilerine göre, KKTC 2019 yılında toplamda 1.749.979 turiste ev sahipliği yapmıştır. Yılın ilk yedi ayı hava ve deniz ulaşımı ile gelen yolcu sayısı yaklaşık 943,655 civarındadır. 2020 yılının ilk yedi ayı ile karşılaştırıldığında yaşanan Kovid-19 pandemisinin etkisiyle bu sayı %67,6 oranında azalma göstererek 305.882'ye gerilemiştir. Türkiye Cumhuriyeti uyruğuna sahip kişilerde %66,1 diğer yabancı uyruklularda %72,4 oranında bir gerileme kaydedilmiştir.

Şekil 4'te KKTC'ne gelen yolcuların 2019 ve 2020 yılı ocak-temmuz ayları karşılaştırması yer almaktadır. Mart ayında Kovid-19 pandemisinin etkisine giren KKTC'nde hızlı ve belirgin bir düzeyde düşüş yaşanmış olup temmuz ayında turizm tekrar canlanmaya başlamıştır.

Şekil 4: Gelen Toplam Yolcu Sayısının Aylara Göre Dağılımı (2019-2020)
Kaynak: KKTC Turizm Planlama Dairesi

KKTC'nin son on yıllık net turizm gelirleri teşvik protokolleriyle birlikte yıldan yıla artış göstermiştir. Şekil 4'te 2019 yılında tahmin edilen net turizm geliri yaklaşık 970 milyon dolarken, 2020 yılı için hedeflenen gelirin 1 milyar dolar civarında olduğu görülmektedir. Kovid- 19 pandemisinin oluşturduğu tehlike sebebiyle etkilenen turizm sektöründe hedeflenen bu gelire ulaşılabilmesi oldukça güç görülmektedir.

Şekil 5: Net Turizm Geliri, (Milyon \$) ve GSYİH'deki Payı, (%) (2010-2019)
Kaynak: İstatistik Kurumu; Kıbrıs Türk Ticaret Odası

Bölüm 4

METODOLOJİ

4.1 Çalışmanın Amacı ve Önemi

Bu çalışmada KKTC’nde macera turizmine yönelik gerçekleştirilen aktivitelerin belirlenmesi, sahip olduğu potansiyelin ortaya konulması ve bu açıdan adanın mevcut durumunun SWOT analizi ile belirlenmesi amaçlanmıştır. Potansiyeli belirlemeye yönelik olarak yapılan çalışmalar, destinasyonların kendilerine uygun olabilecek stratejileri bulup geliştirebilmesi, bununla birlikte turizm hareketlerini yukarıya taşıyabilmesi sebebiyle destinasyonlar için önem taşımaktadır. Macera turizmine ilişkin güçlü, zayıf yönlerin, tehdit ve fırsatların belirlenmesi sonucunda çalışmanın, KKTC vizyonuna uygun olabilecek stratejilerin geliştirilip ortaya çıkarılabilmesine yardımcı olması mümkündür. Literatürde, var olan potansiyeli ortaya koyacak bir çalışmanın bulunmayışı sebebiyle çalışmanın ilgili alandaki boşluğa katkı koyacağı düşünülmektedir. Ek olarak araştırma bulgularının gelecekteki çalışmalara yol gösterici bir kaynak olması mümkündür.

4.2 SWOT Analizi

SWOT güçlü yönler (strengths), Zayıf yönler (Weakness), Fırsatlar (Opportunities) ve Tehditler (Threats) kelimelerinin İngilizce karşılıklarının baş harflerinden oluşturulmuş bir kısaltmadır (İnayet ve Akbulak, 2010). Bu kısaltma Türkçe de GZFT olarak da karşımıza çıkmaktadır. SWOT analizi herhangi bir sektör ya da bir firmanın sahip olduğu güçlü yönleri, zayıf yönleri dış kaynaklı fırsatları ve tehditleri tespit etmekte olan ve sıklıkla tercih edilen bir tekniktir. SWOT analizleri belirlenen

hedeflere uygun bir biçimde çeşitli stratejiler geliştirilebilmesine yardımcı olabilmektedir.

4.3 Çalışmanın Evreni ve Örneklemi

Evren, araştırmadan elde edilen verilerin genellemek istenilen birimler bütününe ifade eder. Çalışmanın evrenini KKTC’nde bulunan profesyonel macera faaliyeti katılımcıları federasyonlar, dernekler, bakanlıklar ve son olarak faaliyetlere yönelik işletmeler oluşturmaktadır. Nitel özellikte olan bu çalışmada veriler kartopu örnekleme ile toparlanmıştır. Bu örneklemede evrene ait bir birimden bireyle temas geçilir. Bu birimin desteğiyle diğer birimlere ulaşılır (Yazıcıoğlu ve Erdoğan, 2004). Bu açıdan konuya hâkim bir kişinin görüşme sonunda önermiş olduğu bireylere ulaşarak her bireyin görüşleri alınmış ve yine bu kişilerin yönlendirmeleri neticesinde örneklem genişletilmiştir. Bu kapsamda konu ile ilgili olarak toplam 14 kişi ile görüşme sağlanmıştır. Çalışmanın nitel olması, konunun derinlemesine incelenmesine imkân sağlamıştır.

Tablo 10: Çalışmaya Dahil Olan Kişi ve Kurumlar

Bakanlıklar ve Federasyonlar	Katılımcı Sayısı
KKTC Bisiklet Federasyonu	1
KKTC Hava Sporları Federasyonu	1
KKTC Binicilik Federasyonu	1
KKTC Turizm ve Çevre Bakanlığı	2
KKTC Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı	1
Dernekler	
Mağara Meraklıları Derneği	1
Kıbrıs Alternatif Sporlar Derneği	1
İşletmeler	
Deep Dive Diving Center	1
Royal Riding Club	1
Kites And Bananas	1
Profesyonel Faaliyet Katılımcıları	3
TOPLAM	14

4.4 Veri Toplama Yöntemi

Çalışmada yer alan veriler bireysel yüz yüze görüşme tekniği kullanılarak elde edilmiştir. Bu teknik, konu üzerine bilgi edinilecek kişiler ile karşılıklı bir biçimde sözlü iletişim kurularak gerçekleşen veri toplama tekniğidir. Bu yöntem daha açık ve kesinlik taşımakta olan bilgilerin edinilmesini sağlamaktadır. Önceden hazırlanmış sorulardan faydalanılması mümkünken katılımcıya konuşmanın gidişatına yönelik yeni sorular da sorulabilmektedir.

Araştırmaya temel oluşturması açısından ilk olarak adada macera turizmi potansiyelini oluşturan faaliyetlerin neler olduğu ve bu macera faaliyetlerinin adanın hangi noktalarında gerçekleştirildiğine yönelik geniş bir kaynak taraması yapılmıştır. Bu taramadan elde edilen bilgileri doğrulamak ve çoğaltmak amacıyla bilgiler, yapılan görüşmeler esnasında ilgili kurumların teyidinde sunulmak üzere hazırlanmıştır. Faaliyetlerle ilgili olarak, konuya hâkim uzman bir kişinin yönlendirmesiyle tüm kişi ve kurumlarla telefon yoluyla iletişim kurularak araştırmanın amacını ve içeriğini açıklayıcı kısa bir ön görüşme yapılmış, ardından görüşme talebinde bulunulmuştur. Katılımcının belirlediği bir tarihte bireysel olarak yüz yüze görüşülmüştür. 23.07.20 ve 13.08.20 tarihleri arasında ortalama 30 dakika süren bu görüşmeler bir ses kayıt cihazıyla kayıt altına alınmıştır. SWOT analizine yönelik olarak katılımcılara temelde 4 adet soru sorulmuştur. Bazı bireyler kendi ilgilendiği faaliyetler üzerinden görüş bildirirken bazıları ise genel çerçevede görüşlerini bildirmiştir. Ek olarak faaliyetler ile ilgili yapılan geri dönüşler ile macera değeri bulunmayan faaliyetler liste dışı bırakılmış, kalan faaliyetler ile ilgili potansiyeli görselleştirmek amacıyla macera faaliyetleri haritası oluşturulmuştur.

Yarı Yapılandırılmış Görüşme Soruları;

Macera turizmine yönelik olarak adanın güçlü olabilecek yönleri nelerdir?

Adanın mevcut durumu düşünüldüğünde macera turizmine yönelik zayıf noktaları nelerdir?

Adanın macera turizmi ile ilgili olarak potansiyel fırsatları nelerdir?

Adanın macera turizmi ile ilgili olarak mevcut tehditleri ve olası tehditleri nelerdir?

4.5 Verilerin Analizi

Araştırma kapsamında gerçekleştirilen görüşmeler sona erdikten sonra, yapılan kayıtlar dinlenerek katılımcıların görüşleri yazılı bir döküm haline getirilmiştir. Her bir soruya karşılık alınan cevapların tamamı incelenmiş olup, önemli bilgiler anlamlı bir şekilde bölümlere ayrılarak kategorize edilmiş, betimsel analizi yapılmıştır. Betimsel analiz görüşmelerden elde edilen dökümlerin incelenmesi ve ilgili kısımlardan doğrudan alıntı yapılarak ortak görüşlerin genel bir çerçeve içerisinde yorumlanıp sunulmasıdır.

Betimsel analiz dört aşama ile gerçekleşmektedir: (Altunışık vd., 2010)

- Betimsel analiz için bir çerçeve oluşturma
- Tematik çerçeveye göre verilerin işlenmesi
- Bulguların tanımlanması
- Bulguların yorumlanması

Verilerin işlenmesinde katılımcılar gizlilik ilkesi nedeniyle “K1, K2..” şeklinde kodlanmıştır. Güçlü yönler önem sırasına göre “G1, G2..” şeklinde aynı şekilde zayıflıklar “Z1”, Tehditler “T1”, Fırsatlar ise “F1” şeklinde ifade edilmiştir. Katılımcıların ortak görüşlerine ilişkin yüzdeler tablolarda ekte yer almaktadır.

4.6 Sınırlılıklar

Araştırmanın ilk sınırlılığı mevcut Kovid- 19 salgını nedeniyle bazı kişilerin yüz yüze görüşmeye sıcak bakmaması olmuştur. Örnekleme dahil edilen kişilerin bir kısmının vakitlerinin kısıtlı olması da bir diğer sınırlılıktır.

Bölüm 5

BULGULAR

5.1 Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde Macera Turizmi Faaliyetleri

Macera turizmi içerisinde yer alan ve gün geçtikçe çeşitliliği artmakta olan faaliyetlerin önemli sayılabilecek bir kısmı KKTC'nde de gerçekleştirilebilmektedir. Bu açıdan henüz gelişmekte olan bu ada ülkesinde yumuşak macera turizmine ve sert macera turizmine imkân veren faaliyetler tespit edilmiştir. Bu faaliyetlerden bazıları turiste yönelik olarak işletmeler vasıtasıyla da pazarlanabilmektedir. Scuba, yamaç paraşütü, binicilik, rüzgâr sörfü, uçurtma sörfü, mağaracılık, kaya tırmanışı, hiking-trekking, paraşütle atlama, safari, kampçılık, dağ bisikleti, zipline olmak üzere toplamda 13 macera faaliyeti çeşitli bölgelerde gerçekleştirilmektedir.

5.1.1 Girne

Kıbrıs'ın en önemli tatil noktası olan Girne, güneyde Beşparmak Dağları Kuzeyde Akdeniz'le bütünleşen bir liman kentidir. Macera turizmi için en fazla faaliyete ev sahipliği yapan destinasyondur. Toplamda 10 farklı faaliyet Girne'nin farklı noktalarda gerçekleştirilmektedir. Dağ bisikleti, çeşitli yürüyüş rotaları, 100'den fazla kaya tırmanışı noktası, beşparmak dağlarında ve Akdeniz ormanında safari imkânı, sahil şeridinde uçurtma sörfü, rüzgâr sörfü, dalış noktaları ve yamaç paraşütü için deneyimi ve sertifikası olmayan bireylere yönelik tandem atlayış imkânı burada bulunmaktadır. Kaya tırmanış rotalarından bazıları şunlardır; Garga suyu, Alev kayası, Gurva, Achtung Gufi, Hellim, Marshmallow. Alevkayası, Garga suyu en popüler tırmanış rotaları olarak öne çıkmaktadır. Aynı zamanda Girne'de pek çok dalış noktası

vardır bunlardan bazıları; Wall, Anchor Cockpit, Wreck Site, Plane Wreck Zeyko. Yoğun faaliyet alanları ve çeşitliliği konusunda değerlendirildiğinde, Girne macera turizmi açısından en yüksek potansiyele sahip destinasyondur.

5.1.2 Gazimağusa

KKTC’nde bir liman kenti olan Mağusa, turizm ve üniversite merkezi olarak kabul görmektedir. Yamaç paraşütü, kampçılık, trekking- hiking (yürüyüş), paraşütle atlama (skydive), binicilik, dalış, rüzgâr sörfü, uçurtma sörfü olmak üzere 8 farklı aktivite gerçekleştirilebilmektedir. Su sporlarının tamamı Gazimağusa körfezi, Tuzla sınırları içerisinde gerçekleştiriliyorken, Yamaç paraşütü, yürüyüş ve kampçılık Tatlısu’da gerçekleştirilmektedir. Ayrıca kampçılık için Yeniboğaziçi’nde kamp alanı bulunmaktadır. İlçe merkezinde ise iki farklı bölgede binicilik yapılabilmektedir. Paraşütle atlama ise Geçitkale bölgesinde 2019 yılında faalken, üzücü bir kaza sonucunda geçici olarak durdurulmuştur. Ancak yeniden devam etmesi konusunda çalışmalar sürdürülmekte olup, yakın bir tarihte faaliyete geçeceği düşünülmektedir.

5.1.3 İskele

İskele’nin yer aldığı Karpaz Yarımadası Kıbrıs’ın doğusunda yer almakta olan kıbrısın doğal rezerv bölgesi olarak nitelendirilmektedir. Doğa koruma alanları ve ulusal park burada bulunmaktadır. Burada toplamda 8 faaliyet gerçekleştirilmektedir. İlçe merkezinde kamp alanı ve binicilik tesisi bulunmaktadır. Kaplıca’da yaklaşık 15- 20 metre yükseklikte 800 metre uzunlukta zipline tesisi bulunmaktadır. Dipkarpaz’da dağ bisikleti Altinkumsal bölgesinde yamaç paraşütü atlayışları ve yine kampçılık yapılabilmektedir. Kaplıca ve Zafer burnunda ise dalış yapılabilmektedir. Ayrıca Zafer Burnu’na kadar pek çok yürüyüş rotası bulunmaktadır. Kumyalı bölgesinde dağılım gösteren birçok mağaranın bulunması mağaracılığa imkân sağlamaktadır.

5.1.4 Lefke

2016 yılında Güzelyurt'tan ayrılan Lefke, küçük bir bölge olmasına karşın önemli aktivitelere imkân sağlamaktadır. Özellikle sörf aktiviteleri için adanın en gözde ve en rüzgârlı yeri olarak kabul edilmektedir. Ayrıca dalış, kamp ve yürüyüş yapılabilmesi mümkündür.

5.1.5 Güzelyurt

Adanın kuzeybatısında yer alan Güzelyurt ilçesinde yalnızca binicilik ve yürüyüş aktivitesi gerçekleştirilebilmektedir. Bu yönüyle Güzelyurt ilçesi macera faaliyetleri bakımından fakir bölge konumundadır.

5.1.6 Lefkoşa

KKTC'nin başkenti olan Lefkoşa macera faaliyetleri açısından fakir bir bölgedir. Burada sadece Hamitköy ve Balıkesir bölgelerinde binicilik ve dağ bisikleti faaliyeti gerçekleştirilmekte olup, macera faaliyetlerine yönelik ekipmanların satıldığı işletmeler yer almaktadır. Ayrıca denize kıyısı bulunmayan tek ilçe konumunda olması sebebiyle su sporları konusunda da bir dezavantajı bulunmaktadır.

A K D E N İ Z

(Mediterranean Sea)

Şekil 6: Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde Macera Faaliyetleri

5.2 Macera Turizmi Potansiyelinin SWOT Analizi ile Değerlendirilmesi

Tablo 11: Güçlü Yönlerle İlişkin Bulgular

Güçlü Yönler	İlgili İfadeler
Faaliyetlerin gerçekleştirilebilmesi açısından ideal iklim koşullarının neredeyse tüm yıl devam etmesi	"...Ekvator çizgisi üzerinde bulunan ülkelerle hemen hemen eşdeğer güzel bir havaya sahip. Yılın yalnızca 365 gününün 30 günü ya da 60 günü çetin geçiyor." (K6, G1)
Adanın mevcut yapay ve doğal varlıklarının birçok macera faaliyetine olanak sağlaması	"...Adanın geçmişinden dolayı su altı güzellikleri de bulunuyor. Eski çanak çömlekler, gemi çapaları var. Canlı popülasyonu zengin. ...açıklarda dalış yapan bir insanın görüş fizibilitesi çok yüksek 50 metre ötesini görebiliyoruz." (K7, G2)
Faaliyet çeşitliliğinin geniş olması	"...Birçok faaliyet yapılabilir Kıbrıs'ta. ...kitesurf, kaya tırmanışı, scuba var geçen seneye kadar skydive vardı." (K5, G3)
Adanın coğrafi konumu	"...Konum olarak avantajlı bir yerdeyiz. Yurtdışından birçok kişi gelmek istiyor aslında ancak ben hep o kanalı hep kapalı tutum." (K4, G4)
Faaliyetlere ulaşım mesafesinin ve süresinin kısa olması.	"...Gerçekleştirdiğimiz bu faaliyetleri çok küçük bir alanda yapabiliyoruz. Lefke'den Dipkarpaz'a kadar olan mesafesi kuş uçuşu 180 km gibi bir şey 3.5 saatlik bir yol mesafesinde bütün sporları gerçekleştirebiliyoruz." (K6, G5)

Tablo 11'e göre "faaliyetlerin gerçekleştirilebilmesi açısından ideal iklim koşullarının neredeyse tüm yıl devam etmesi" katılımcıların ortak görüşleriyle en güçlü özellik olarak ilk sırada yer almaktadır.

Tablo 12: Zayıf Yönlerle İlişkin Bulgular

Zayıf Yönler	İlgili İfadeler
Macera turizmi adına devlet teşviklerinin olmaması.	"...Zayıf noktalarımızdan biri bugüne kadar teşviklerin olmaması. Bir yerden başlanması gerekiyor. Eğer bu konuda adımlar atılırsa ve bu eksilimiz giderilirse gerisinin geleceğini düşünüyorum." (K3, Z1)
KKTC'nin siyasi konumu itibariyle tanınmaması ve ambargo altında olması	"...En azından ambargonun sporu kısıtlamaması gerekiyor. KKTC'nin bir şekilde bu konuda dünyaya açılması gerektiğini düşünüyorum." (K1, Z2)
Tanıtların yetersizliği	"...Tanıtlar yok kulaktan duyma oluyor yalnızca." (K1, Z3)
Yerel halkın çevre bilincinin yetersizliği.	"...Halkımız çevre bilinci olan, memleketini seven bir halk değil. Dünyanın en pis ülkelerinden biriyiz. ...Dünyanın pek çok yerinden gelen kişiler de bizim en fazla çevreyi kirletmemizden şikayetçiler." (K10, Z4)
Kumar turizminin diğer turizm türlerinin önüne geçmesi	"...Özel ilgi faaliyetlerine adamız çok uygunken yalnızca kumara ağırlık veriliyor ve bu yönümüzle öne çıkıyoruz." (K7, Z5)
Yatırımcının, bürokraside yoğun prosedür yavaş işleyen süreç ile karşılaşması	"...Benim hedefim de tüm adrenalin sporlarını bir araya getirip adrenalin turizmi yapmaktı. Ama o heyecan kalmadı içimde. Prosedürler sizi yıldırıyor." (K14, Z6)
Faaliyet noktalarında fasilite yetersizliği	"...Akdeniz köyünde kişiler soyunmak için arabasını kullanıyor tuvalet ihtiyacını doğal şartlarda gideriyor. Tesis yoktur." (K4, Z7)
Macera turizmi için bir örgütlenmenin olmaması	"...Macera turizmi için bir birlik henüz yok. Bir örgütlenme olmadığı için devlete de baskı yapılamıyor." (K6, Z8)

Bu turizm türüne yönelik bir devlet politikasının bulunmaması	<i>“...Bu tür bir turizm için bir devlet politikası olmalıdır. Turizm bakanlığının bunu diğer alanları organize ettiği gibi organize etmesi gerekmektedir.” (K8, Z9)</i>
Organizasyonların sertifika sahibi bireyler tarafından yönetilmemesi.	<i>“...Organize olamadığımızı, organizasyonu tam anlamıyla profesyonel yapamadığımızı, yapılan organizasyonların da profesyonel insanlar tarafından yapılmadığını düşünüyorum.” (K8, Z10)</i>
Rafting vb. faaliyetlerin gerçekleştirilebileceği uygun bir akarsuyun bulunmaması.	<i>“...Akarsularımız yok. Bu sebepten dolayı akarsu faaliyetleri gerçekleştirilemiyor.” (K7, Z11)</i>

Tablo 12’de yer alan değerlendirmeler adanın macera turizmi açısından zayıf yönlerinin baskın olduğunu göstermektedir. Bu değerlendirmede “macera turizmi adına devlet teşviklerinin olmaması” en yüksek ortak görüşün olduğu zayıf yöndür. Katılımcıların büyük bir çoğunluğu büyük bir potansiyelin olduğunu ancak adada macera turizminin gelişmesini engelleyici birçok faktör olduğunu belirtmişlerdir.

Tablo 13: Fırsatlara İlişkin Bulgular

Fırsatlar	İlgili İfadeler
Turistik eğilimlerin 3S turizminden özel ilgi alanlarına kayması	<i>“...İnsanlar deniz kum güneş için gelmiyor artık farklı bir şeyler istiyor. İlgiler daha bireysel bir hal aldı.” (K2, F1)</i>
Macera turistlerinin çevre koruma bilincine sahip olması	<i>“...Bu gibi aktivitelerde kişilerin gittikleri yerlere geçtikleri yerlere doğaya da faydası dokunmaktadır. Çevreyi temizleyip poşetleri topluyoruz. Yaralı bir canlı gördüğümüzde onu tedavi ediyoruz.” (K14, F2)</i>
Macera turizminin iç ekonomiye pozitif etki sağlaması	<i>“...Ayrıca bu alternatif sporu yapan insanlar esnafa ve çevreye katkı sunmaktadırlar.” (K5, F3)</i>

Ülkenin Türkiye pazarına olan yakınlığı	“...Burada çok uzaklara gittiklerini düşünüyorum 80 milyonluk bir Türkiye var yanı başımızda.” (K8, F4)
Dünyada macera turizmi ve macera faaliyetlerine yönelik organizasyonların gerçekleştiriliyor olması	“Avrupa’da alternatif spor kongreleri var bu kongrelere gidip bunun nasıl turizme dönüştürüldüğüyle ilgili olarak katılım gösterilebilir.” (K6, F5)
Avrupa Birliği’nin bu tür faaliyetlere destek sağlaması.	“...İlgi ve destek var. Avrupa Birliğiyle konuştuğumuzda yardım edeceklerini söylediler. Bu proje için 239.000 Euro alındı.” (K11)
Ekonomik refah seviyesinin artmasıyla bu faaliyetlere ulaşımın daha da kolaylaşması.	“...Ekonomik olarak refah seviyesi eskisine göre daha iyi. 30 sene önce dalmak isteyen bir kişi daha yüksek ücretler ödemekteydi. Şimdi bu faaliyetlere ve ekipmanlara ulaşılabilirlik daha iyi seviyede.” (K2, F6)

Tablo 13’e göre “Turistik eğilimlerin 3S turizminden özel ilgi alanlarına kayması” ve “Macera turistlerinin çevre koruma bilincine sahip olması” adanın değerlendirebileceği en güçlü fırsattır. Son olarak Tablo 14’de KKTC’nin macera turizmi açısından ne gibi tehditlere sahip olduğu sonuçları aktarılmış “Güney Kıbrıs ve Türkiye’nin yüksek rekabet gücü” en yüksek tehdit olarak değerlendirilmiştir.

Tablo 14: Tehditlere İlişkin Bulgular

Tehditler	İlgili İfadeler
Güney Kıbrıs ve Türkiye’nin yüksek rekabet gücü	“...Tehdit olarak Güney kesimi görüyorum. Orada turizm korkunçtur. Her şey dahil yoktur. Restoranlar, paket programlar gelişmiştir. Türkiye’nin Antalya’sı Alanya’sı gibidir. Turisti oturtmuyorlar. Sürekli aktivite yapıyorlar.” (K14, T1)
Bilinçsizce gerçekleştirilen faaliyetlerin yarattığı tehlike	“...Bazen insanların yüzdüğü alanlarda kite sörf yapılıyor çok sakıncalı ve tehlikelidir. Dernek kurabilseydik

---

	<i>bunlara bir düzenleme belki getirebilirdik.” (K4, T2)</i>
Güney Kıbrıs Rum kesiminin KKTC karşıtı propagandaları	<i>“...Güney Kıbrıs’ın KKTC karşıtı propagandalarının buradaki turizmi etkilediğini düşünüyorum. Buraya geleceklere buranın tehlikeli bir bölge olduğunu söylüyorlar. Dolayısıyla gelecek kişilerde gelmekten vazgeçebiliyor. Tabi kimi zaman başarılı oluyor kimi zaman olamıyorlar.” (K9, T3)</i>
Kontrolsüz avlanmanın balık popülasyonunu etkilemesi	<i>“...Kontrolsüz avlanmada yapılabilir. Balıkların özellikle yumurtlama dönemi gibi hassas dönemlerde uyulmaması ve türlerin yavaş yavaş kaybolması dalış turizmini etkiler.” (K2, T4)</i>

Tablo 15: Macera Turizmi SWOT Matrisi

GÜÇLÜ YÖNLER	ZAYIF YÖNLER
<ul style="list-style-type: none"> ○ Faaliyetlerin gerçekleştirilebilmesi açısından ideal iklim koşullarının neredeyse tüm yıl devam etmesi ○ Adanın mevcut yapay ve doğal varlıklarının birçok macera faaliyetine olanak sağlaması ○ Faaliyet çeşitliliğinin geniş olması ○ Adanın coğrafi konumu ○ Faaliyetlere ulaşım mesafesinin ve süresinin kısa olması. 	<ul style="list-style-type: none"> ○ Macera turizmi adına devlet teşviklerinin olmaması. ○ KKTC'nin siyasi konumu itibariyle tanınmaması ve ambargo altında olması. ○ Tanıtımların yetersizliği ○ Yerel halkın çevre bilincinin yetersizliği. ○ Kumar turizminin diğer turizm türlerinin önüne geçmesi ○ Yatırımcının, bürokraside yoğun prosedür yavaş işleyen süreç ile karşılaşması ○ Faaliyet noktalarında fasilite yetersizliği ○ Macera turizmi için bir örgütlenmenin olmaması ○ Bu turizm türüne yönelik bir devlet politikasının bulunmaması ○ Organizasyonların sertifika sahibi bireyler tarafından yönetilmemesi ○ Rafting vb. faaliyetlerin gerçekleştirilebileceği uygun bir akarsuyun bulunmaması.
FIRSATLAR	TEHDİTLER
<ul style="list-style-type: none"> ○ Turistik eğilimlerin 3S turizmden özel ilgi alanlarına kayması. ○ Macera turistlerinin çevre koruma bilincine sahip olması. ○ Macera turizminin iç ekonomiye pozitif etki sağlaması ○ Ülkenin Türkiye pazarına olan yakınlığı ○ Dünyada macera turizmi ve macera faaliyetlerine yönelik organizasyonların gerçekleştiriliyor olması ○ Avrupa Birliği'nin bu tür faaliyetlere destek sağlaması. ○ Ekonomik refah seviyesinin artmasıyla bu faaliyetlere ulaşımın daha da kolaylaşması. 	<ul style="list-style-type: none"> ○ Güney Kıbrıs ve Türkiye'nin yüksek rekabet gücü. ○ Bilinçsiz gerçekleştirilen faaliyetlerin yarattığı tehlike ○ Güney Kıbrıs Rum kesiminin KKTC karşıtı propagandaları. ○ Bilinçsiz avlanmanın balık popülasyonunu etkilemesi

Bölüm 6

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu çalışmada KKTC’nde macera turizmi potansiyelinin bulunduğu sonucuna ulaşılmıştır. Sonuca ulaşmak için yüz yüze görüşmelerden elde edilen veriler incelenerek farklı kategoriler oluşturulmuştur. Sırasıyla güçlü yönler, zayıf yönler, tehditler ve fırsatlara yönelik görüşler birleştirilmiş bir SWOT matrisi oluşturulmuştur. Güçlü yönler 5, zayıf yönler 11, fırsatlar 7, tehditler ise 4 maddede özetlenmiştir. Ayrıca belirlenen her özellik, ortak görüşlerin miktarına göre sıralanmıştır. (G1) “Faaliyetlerin gerçekleştirilebilmesi açısından ideal iklim koşullarının neredeyse tüm yıl devam etmesi” adanın en güçlü özelliği olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu özellik aynı zamanda ada turizmindeki mevsimsellik sorununu azaltacak önemli bir faktördür. Diğer güçlü özellikler sırasıyla (G2) “Adanın mevcut yapay ve doğal varlıklarının birçok macera faaliyetine olanak sağlaması” (G3) “Faaliyet çeşitliliğinin geniş olması” (G4) “Adanın coğrafi konumu” (G5) “Faaliyetlere ulaşım mesafesinin ve süresinin kısa olması” şeklindedir. KKTC’nde pek çok rota ve faaliyet noktası oluşturulmuştur. Bununla birlikte küçük bir ada ülkesi olmasına karşın pek çok faaliyet gerçekleştirilebilmektedir. Küçük olmasının getirdiği bir diğer özellikte ilgi duyulan her faaliyetin gerçekleştirildiği noktaların mesafesinin oldukça yakın olmasıdır. Akdeniz’in artan çekiciliğiyle birlikte KKTC konumu itibarıyla de avantajlıdır. Bu genel ifadeler bütünüyle değerlendirildiğinde KKTC’nin macera turizmi açısından son derece uygun olduğu anlaşılmaktadır.

Adanın macera turizmine yönelik olarak belirlenen zayıf yönleri diğer yönlerle kıyasla daha fazla maddeyle öne çıkmaktadır. Belirlenen zayıf noktalar adanın macera turizmi potansiyelini aktif hale getirme konusunda birer engel olarak karşımıza çıkmaktadır. Zayıf yönlerle ilişkin en fazla ortak görüş (Z1) “Macera turizmi adına devlet teşviklerinin olmaması” olarak belirlenmiştir. Teşvik, yatırımcıların adım atmasını kolaylaştıracak yatırımcıyı çekecek bir sistemdir. Bu sebepten dolayı oldukça önem verilmesi ve üzerinde çalışılması gereken bir konudur. Bu açıdan macera turizmine yönelik bir amaç doğrultusunda yatırım yapmak isteyen bireyler dikkate alınmalı ve bu konuda devlet teşviki sunulmalıdır. İkinci zayıf nokta ise; (Z2) “KKTC’nin siyasi konumu itibariyle tanınmaması ve ambargo altında olması.” Bu zayıf noktaya ilişkin oldukça fazla ortak görüş mevcut olsa da gerekli girişimlerde bulunmak koşuluyla aşılacak bir sorun gözüyle bakılmaktadır. Bir diğer zayıf nokta ise; (Z3) “Tanıtımların yetersizliği.” Macera faaliyetleri konusunda KKTC’ndeki farkındalık oldukça yavaş gelişmektedir. Turizm tanıtım broşürlerinde henüz yeni yeni trekking, yamaç paraşütü, dalış gibi birkaç faaliyete yer verilmektedir. Bu faaliyetlere yönelik doğru ve yeteri miktarda tanıtım yapıldığı takdirde, turistik talebi arttırmak mümkündür. Bu potansiyelin duyurulması açısından dünyada ve Türkiye’de macera turizmi ile ilgili organizasyonlara katılım sağlanmalı ve adanın faaliyet yelpazesi uygun bir biçimde tanıtılmalıdır. (Z4) “Yerel halkın çevre bilincinin yetersizliği.” Macera faaliyetleri doğal kaynaklara bağlı olarak gerçekleştirilmektedir. Bozulmuş ve tahrip edilmiş ortamlar macera turizmi açısından çekicilik sağlayamamaktadır. Bu noktada yerel yönetim faaliyet alanlarının temizliği konusuna verdiği önemi arttırmalıdır. Doğal çevreye verilen zararın azaltılması adına çeşitli planlamalar ve girişimler gereklidir. Geriye kalan zayıf noktalar için devletin macera turizmine yönelik bir politika geliştirmesi, yatırımcıya sunulan prosedürlerin minimum düzeye çekilmesi, yapılacak

çalışmalar veya düzenlenecek organizasyonlarda faaliyetlerle ilgili olarak uzman kişilerin görüşleri alınması ve yönetimde iş birliği sağlanması, faaliyet alanlarına bireylerin ihtiyaçlarını karşılaması adına kabin, tuvalet, duş yapılandırılması ve son olarak akarsuyun bulunmaması nedeniyle akarsu faaliyetlerinin alternatifi olabilecek farklı su temelli sporların çeşitlendirilmesine veya mevcut faaliyetlerin geliştirilmesine, öne çıkarılmasına destek sağlanmalıdır. Ayrıca macera turizmi için bir örgütlenmenin oluşturulması ile daha planlı, programlı, hızlı bir biçimde bu turizm şeklinde ilerleme sağlanabilir.

(F1) “Turistik eğilimlerin 3S turizmden özel ilgi alanlarına kayması” ve (F2) “Macera turistlerinin çevre koruma bilincine sahip olması” eş değer düzeyde en önemli fırsatlar olarak belirlenmiştir. Özel ilgi turizmi, 3S (deniz, kum, güneş) turizm hareketlerinin büyük ölçekli olarak çevreye verdiği zararı vermeyen, bireylerin kendi ilgi alanlarına yönelik olarak gerçekleştirdikleri seyahatler olarak tanımlanmaktadır. Günümüzde değişen turistik eğilimler sebebiyle birçok ülke bu turizm türlerini geliştirme konusunda yoğunlaşmış ve politikalarını bu yönde geliştirerek avantaj sağlamışlardır. Bu durum KKTC’nin uygun adımlar attığı takdirde değerlendirebileceği bir fırsattır. (F3) “Macera turizminin iç ekonomiye pozitif etki sağlaması.” Bu turizm çeşidinin diğer özel ilgi turizmi türlerinin birçoğunda olduğu gibi iç ekonomiyi canlandıracak bir etkisi bulunmaktadır. Bu açıdan pazarlama stratejilerinde değişikliğe gidilmeli her şey dahil sistemden uzaklaşarak özel ilgi turisti profiline yönelik bir anlayış benimsenmelidir. (F4) “Ülkenin Türkiye pazarına olan yakınlığı” ve (F5) “Dünyada macera turizmi ve macera faaliyetlerine yönelik organizasyonların gerçekleştiriliyor olması” Gerek Türkiye’deki gerekse diğer ülkelerdeki organizasyonlara katılmak, ülkenin hem tanınabileceği hem de dünyanın dört bir yanından macera turistlerinin

ilgisini kazanılabileceği son derece önemli ve değerlendirilmesi gereken bir fırsattır. Bu açıdan organizasyonlarda görevlendirilecek uzman kişiler belirlenmeli ve düzenlenmesi planlanan her organizasyon takibe alınmalıdır. Ek olarak KKTC macera turizmi konusundaki organizasyonlara ev sahipliği yapabilmek adına çeşitli girişimlerde bulunmalıdır. Son olarak Avrupa Birliği'nin oluşturulan projelere destek sağlaması, KKTC'nin bu konuda atacağı adımlarda finansal açıdan kolaylık sağlayacaktır. Gün geçtikçe değişen talepler ve daha iyi bir refah düzeyinin olması kişileri bu tür faaliyetleri farklı destinasyonlarda gerçekleştirmeye iten en büyük nedendir. Değişen ve gelişen dünyada sektörün gerisinde kalmamak ve bu fırsattan fayda sağlamak, nihayetinde KKTC'ni bu konuda rakipleriyle yarışacak düzeye getirecektir.

KKTC için en güçlü tehdit (T1) “Güney Kıbrıs ve Türkiye'nin yüksek rekabet gücü” olarak karşımıza çıkmaktadır. Güney Kıbrıs ve Türkiye macera turizmi konusunda etkili bir şekilde ilerlemektedir. İki ülke de macera turizmi konulu global araştırmalarda kendilerine önemli bir yer edinmiştir. KKTC'ndeki mevcut durum ve sahip olduğu bu potansiyel, rakiplerinin gerisinde kalmaması için bu konuda ciddi bir yol izleyerek çeşitli stratejiler geliştirmesi gerekliliğini ortaya koymaktadır. Bu sebepten ilk olarak bu turizm türünün gelişmesini engelleyecek zayıf yönlerin bertaraf edilmesi gerekmektedir. KKTC'nde mevcut fırsatlar değerlendirilerek önemli adımlar atılmalı ve macera turizmi açısından güçlü özelliklerini dünyaya tanıtmalıdır. Bu sayede bir diğer tehdit (T3) “Güney Kıbrıs Rum Kesiminin KKTC karşıtı propagandaları.” etkisini yitirecektir. (T2) “Bilinçsizce gerçekleştirilen faaliyetlerin yarattığı tehlike.” Yeterli bilgi ve donanıma sahip olmayan kişiler hem kendilerini hem diğer bireyleri tehlikeye sokabilmektedir. Örneğin insanların denize girdiği bir alanda

kitesurf yapılmamalıdır. Bununla ilgili olarak uyarı tabelaları yapılması gerekmektedir. Son olarak (T4) “Kontrolsüz avlanmanın balık popülasyonunu etkilemesi.” Bölgedeki balık türlerinin azalması, dalış faaliyetlerinde görselliğin kaybolmasına neden olmaktadır. Ayrıca zararlı balık türlerini yok edecek az miktarda türün yok edilmesi de bu balıkların üremesini arttıracak ciddi bir tehlikedir. Zararlı balıklarla ilgili mücadelenin yetersiz kalmasının en büyük nedeni konuya gerekli önemin verilmemesinden kaynaklanmaktadır. Bu konuyla ilgili olarak özellikle adadaki restoranlar denetlenmeli ve bu balıkların tespit edildiği restoranlar yasal işleme tabi tutulmalıdır.

Türkçe literatürde kısıtlı sayıda kaynak bulunan macera turizmi ile ilgili olarak SWOT analizinin yapıldığı iki çalışmaya rastlanmıştır. Özşahin (2015) Hatay ilinin macera turizmini coğrafi bir yaklaşımla incelemiş olup, çeşitli haritalar ve verileri arazi çalışmalarıyla desteklemiş, ardından macera turizmi potansiyelini SWOT matrisi değerlendirmiştir. Çetinkaya (2014) Antalya’da bulunan Geyikbayırı bölgesinde bir macera faaliyeti olan kaya tırmanışı sporunun macera turizmi açısından kartopu örnekleme ile yüz yüze görüşme tekniği kullanarak SWOT analizini yapmıştır. Çalışma daha spesifik odaklı yapılmış olsa da konu ve yöntem itibarıyla bu çalışmayla benzerlik taşımaktadır. Ayrıca Cansel, Bavik, Ekiz (2006) ve Atun, Türker, Nafa (2018) yapmış oldukları çalışmalarda KKTC’ndeki bazı macera aktivitelerine yer vermişlerdir. Fakat bu konuda potansiyeli ortaya koyacak detaylı bir çalışma bulunmamaktadır. Bu çalışmanın literatürdeki boşluğu doldurması ayrıca gelecekteki çalışmalara yol göstermesi mümkündür.

İleriki süreçlerde adanın herhangi bir bölgesinde gerçekleştirilen bir macera faaliyetine yönelik çalışma yapılabilir. Aynı zamanda bütünleşik bir yöntem olan SWOT/AHP

(Analitik Hiyerarşı Prosesi) ile çalışma alanının bu turizm şekline yönelik olarak gelişebilmesi açısından doğru olabilecek stratejiler belirlenebilir.

KAYNAKLAR

Açıksöz, S., Topay, M., & Aydın, H. (2006). Bartın-Arıt Beldesi Trekking Potansiyelinin Belirlenmesi. *Bartın Orman Fakültesi Dergisi*, 8(10), 80-89.

Adventure Travel Trade Association (ATTA) Macera Turizmi Geliştirme Endeksi (ATDI) Raporu (2016). Erişim Adresi: <https://www.adventureindex.travel> (14.05.2020). *Development Index, The George Washington University, Vital Wave Consulting, USA.*

Adventure Travel Trade Association (ATTA) Macera Turizmi Geliştirme Endeksi (ATDI) Raporu (2018). Erişim Adresi: <https://www.adventureindex.travel> (14.05.2020). *Development Index, The George Washington University, Vital Wave Consulting, USA.*

Adventure Travel Trade Association (ATTA) Macera Turizmi Geliştirme Endeksi (ATDI) Raporu (2020). Erişim Adresi: <https://www.adventureindex.travel> (14.05.2020). *Development Index, The George Washington University, Vital Wave Consulting, USA.*

Adventure (t.y.). Erişim Adresi: <https://www.bhutan.travel/activities/adventure>

Akpınar, E., & Bulut, Y. (2010). Ülkemizde Alternatif Turizm Bir Dalı Olan Ekoturizm Çeşitlerinin Bölgelere Göre Dağılımı ve Uygulama Alanları. *Ulusal Karadeniz Ormancılık Kongresi*, 4(1), 1575-1594.

- Albayrak, T., & Çömen, N. (2018). Kaya Tırmanışı Yapan Turistlerin Destinasyon Değerlendirmeleri: Geyikbayırı, Antalya Örneği. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 29(2), 209-220.
- Altunışık, R., Çoşkun, R., Yıldırım, E., & Bayraktaroğlu, S. (2010). Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri. 6.Baskı, Sakarya: Sakarya Kitabevi.
- Aras, D., & Akalan, C. (2015). Sekiz Haftalık Spor Kaya Tırmanışı Antrenmanının Günlük Fiziksel Aktivite Düzeyi ve Enerji Harcamasına Etkisi. *Türkiye Klinikleri Journal Of Sports Sciences*, 7(1), 16-23.
- Arslan, Ö. (2019). Turistik Tüketici Olarak Kültür ve Sanat Çalışanlarının Seyahat Motivasyonlarının Belirlenmesine Yönelik Bir Araştırma. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Asan, H., Yalçın, H. M., & Şimşek, E. (2018). Sivas İli Kuş Gözlem Turizmi Potansiyelinin Değerlendirilmesi. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 6(74), 630-655.
- Atencio, M., Beames, S., Mackie, C. (2018). Conceptualizing Adventure. *Adventure And Society*, 1.
- Ateş A., (2019). Turizmin Karanlık Yüzü: Seks Turizm. Eğitim Yayınevi. 1.Baskı Konya.

- Atun, R. A., Nafa, H., & Türker, Ö. O. (2018). Envisaging Sustainable Rural Development Through ‘Context-Dependent Tourism’: Case Of Northern Cyprus. *Environment, Development And Sustainability*, 21(4), 1715-1744.
- Avcı, N., Barışık, Ş. (2015). The Importance Of Windsurf Schools In Tourism: The Case Of Alaçatı. *Journal Of Yasar University*, 10(37).
- Ayazlar, R. (2015). Akış Deneyiminin Yamaç Paraşütü Deneyim Doyumu ve Yaşam Doyumuna Etkileri. Adnan Menderes Üniversitesi Basılmamış, Yayınlanmamış Doktora Tezi. Aydın.
- Bentley, S J Page, D., Meyer, D., Chalmers & IS Laird (2001). How Safe Is Adventure Tourism In New Zealand? An Exploratory Analysis. *Applied Ergonomics* 32(4), 327-38.
- Bingöl, S., Kozak, M., A. (2020). Türkiye’de Macera Turisti Tipolojisi. *Türk Turizm Araştırmaları Dergisi*, 4 (2), 909-926.
- Birinci, S., Kaymaz, K. Ç., & Dumlu, Y. (2017). Macera Turizmi Açısından Değerlendirilmesi Gereken Bir Kış Doğa Sporu: Buz Tırmanışı. In *6th International Conference Of Strategic Research In Social Science And Education* (Pp. 12-14). 2472 Eskişehir.
- Bozok, D., Açıksözlü, Ö., Şahin, N. N., & Varol, İ. (2014). Turistlerin Kişilik Özellikleri ile Postmodern Turizme Eğilimleri Arasındaki İlişkiyi İncelemeye Yönelik Bir Araştırma, Balıkesir İli Örneği. In *Book Of Proceedings* (P. 849).

- Bresler, N. (2009). Experiencing Wildlife On Safari İn Botswana. University Of Johannesburg - South Africa (UJ IR).
- Brothern, B. & Himmetoğlu, B. (1997). Beyond Destination-Special Interest Tourism, *Anatolia: An International Journal Of Tourism And Hospitality Research*, 12 (1), Pp.6-22.
- Buckley, R. (2000). Neat Trends: Current İssues İn Nature, Eco-And Adventure Tourism. *International Journal Of Tourism Research*, 2(6), 437-444.
- Buckley R. (2010). Adventure Tourism Management. International Centre For Ekotourism Research Griffith University. Gold Coast, Australia.
- Cansel, A., Bavik, A., & Ekiz, E. H. (2006). The Unknown Market İn Mediterranean Tourism: Turkish Republic Of Northern Cyprus. In *Fifth Asia Pacific Forum For Graduate Research İn Tourism, Threats And Challenges To The Tourism Industry: Reform And Perform* (Pp. 239-247). Bangkok, Thailand: Prince Of Songkla University, Faculty Of Service Industries.
- Cater, C. I. (2006). Playing With Risk? Participant Perceptions Of Risk And Management İmplications İn Adventure Tourism. *Tourism Management*, 27(2), 317-325.
- Çağlayan, E., Guriş, B., & Öskönbayev, Z. (2012). Turizme Dayalı Büyüme Hipotezinin Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti için Geçerliliğinin Analizi. *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 14(2), 105-122.

- Çetinkaya, G. (2014). Bir Macera Turizmi Etkinliği Olarak Kaya Tırmanış Sporı ve Antalya-Geyikbayırı'nın Potansiyeli. *Doğu Coğrafya Dergisi*, 19(31), 83-100.
- Dilek, S. E. (2018). Aktif Savaş Alanları Turizmi: Macera Mı? Kayıtsız Hazcılık Mı? Etik Bir Tartışma. *Journal Of International Social Research*, 11(59).
- Dowling, R., Newsome, D., & Moore, S. (2002). Natural Area Tourism: Ecology, Impacts And Management.
- Endres, H.J. (2008). Rock Climbing. *Torque; Action Sports*. Erişim Adresi: [https://openlibrary.org/works/OL8343186W/Rock_Climbing_\(Torque\)?edition=](https://openlibrary.org/works/OL8343186W/Rock_Climbing_(Torque)?edition=)
- Fennell, D. (1999). Ecotourism: An Introduction. *London: Routledge*.
- Garda, B. (2010). Macera Turizmi Pazarlaması: Antalya Yöresine Gelen Turistlerin Macera Turizmine Yönelik Eğilimleri Üzerine Bir Araştırma. Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Garda, B. (2011). Macera Turizmi Pazarına Genel Bir Bakış. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi*, 14(1-2), 189-200.
- Garda, B., & Karaçor, S. (2016). Yeni Turistik Eğilimler: Antalya İli Örneği. *Yönetim ve Ekonomi*, 23(3), 605-622.

- Giddy, J. K., & Rogerson, C. M. (2018). Tracking Scuba Diving Adventure Tourism In South Africa. *Euroeconomica*, 37(2).
- Giddy, J. K. Springer, Cham. (2020). The Influence Of Commercialization Of Adventure Tourism Products On The Flow Aspect Of The Tourist Experience. In *New Directions In South African Tourism Geographies* (Pp. 267-282).
- Göktaş, L. S., Çetin, G., & Kızılırmak, İ. (2017). Özel İlgi Turizmi Olarak Glamping Turizminin Mevcut Durumu: Bir Örnek Olay Analizi Araştırması, 4. *Disiplinlerarası Turizm Araştırmaları Kongresi Bildiri Kitabı*, 107-120.
- Göral, R., (2018). Turizmde Niş Pazarlar. Eğitim Yayınevi. 1. Baskı Konya.
- Green, I. & Green, S. (2010). Rock Climbing, A Begginer's Guide: From The Gym To the Rocks. Knock. Erişim Adresi: https://openlibrary.org/works/OL18442273W/Knack_rock_climbing_a_beginner's_guide?edition=knackrockclimbin0000gree
- Gülcan, B. (2004). Macera Turizminin Kapsamı ve Macera Turizminde Kaza Riski. *Gazi Üniversitesi Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1, 18-38.
- Gül, B., & Ağgön, E. (2019). Sekiz Haftalık Rafting Uygulamasının Bazı Fiziksel ve Fizyolojik Parametrelere Etkisinin İncelenmesi Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi.

- Gülmez, M., Soysal, A. N., & Büyükdağ, N. (2019). Rafting Su Sporları İşletmelerinin Sorunları ve Çözüm Önerileri. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 6(12), 99-111.
- Gülyuva, D. S., & Kızılırmak, İ. (2017). Ayvaini Mağarası Turizm Potansiyeli Üzerine Bir Çalışma. A Study On Tourism Potential Of Ayvainı Cave. In *International West Asia Congress Of Tourism (Iwact'17) The Book Of Full-Text* (P.102).
- Güngör, S. (2017). Buca Kaynaklar Eko Turizm Potansiyeli. İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Gürsay, M. S., & Güneş, S. G. (2014). Jeoturizm ve Sürdürülebilirlik: Kızılcahamam–Çamlıdere Jeoparkı Örneği. *Ankara Araştırmaları Dergisi*, 2(2), 203-215.
- Gürsel, B. B. (2017). Sıcak Hava Balonu Sektörü Raporu. Nevşehir Yatırım Destek Ofisi.
- Gürsoy, Y. (2015). Giresun'da Yürüyüş Turizminin Çeşitlendirilmesi. *Journal Of International Social Research*, 8(37).
- Gürsoy, Y. (2016). Giresun İlinin Spor Turizmi Açısından Değerlendirilmesi. *Journal Of International Social Research*, 9(45).
- Gyimóthy, S., & Mykletun, R. J. (2004). Play İn Adventure Tourism: The Case Of Arctic Trekking. *Annals Of Tourism Research*, 31(4), 855-878.

- Hanna, P., Wijesinghe, S., Paliatsos, I., Walker, C., Adams, M., & Kimbu, A. (2019). Active Engagement With Nature: Outdoor Adventure Tourism, Sustainability And Wellbeing. *Journal Of Sustainable Tourism*, 27(9), 1355-1373.
- Herms, F. (2006). Alternative Tourism On Gran Canaria: The Diversification Of Tourism Products As An Alternative To Mass Tourism.
- Huddart, D., & Stott, T. (2020). Adventure Tourism: *Environmental Impacts And Management*.
- Ingram, C. D., & Durst, P. B. (1989). Nature-Oriented Tour Operators: Travel To Developing Countries. *Journal Of Travel Research*, 28(2), 11-15.
- İnayet, Z., & Akbulak, C. (2010). Troia Tarihi Milli Parkı'ndaki Turizm Potansiyelinin SWOT Analizi ile Değerlendirilmesi. 11. *Ulusal Turizm Kongresi Bildirileri*, (2-5 Aralık 2015). (Ss. 203-213). Ankara: Detay Yayıncılık.
- Jennings, G. (2007). *Water-Based Tourism, Sport, Leisure, And Recreation Experiences*. Routledge.
- Kane, M. J., & Zink, R. (2004). Package Adventure Tours: Markers İn Serious Leisure Careers. *Leisure Studies*, 23(4), 329-345.
- Karabulut, Y. (2017). Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde Turizm. *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi*, 32(1-2).

- Karademir, Y., & Güven, Ö. (2016). Türkiye’de Yamaç Paraşütçülerinin Problemleri. *International Journal Of Social Science*, 48, 433-457.
- Karadeniz, C. B., & Sarı, S. (2018). Ordu İlinin Doğal Kaynaklara Dayalı Turizm Potansiyelinin Değerlendirilmesi Evaluation Of Tourism Potential Based On Natural Resources Of Ordu Province. *The Journal*, 11(61).
- Karadeniz, V. (2018). Dupnisa Mağarası ve Turizm Potansiyeli. *Journal Of International Social Research*, 11(61).
- Karpuz, M. (2017). Macera Turizm Faaliyetlerine Katılan Turistlerin Memnuniyetinin Tekrar Ziyaret Etme Niyeti ile İlişkisi: Fethiye Örneği Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kaya, M. (2019). Batman İlinin Açık Alan Kültürel Rekreasyon Turizm Potansiyeli Açısından Değerlendirilmesi Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Batman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Khunou, R., & Pawson, T. (2009). Fresh Perspectives: Tourism Development 1. Pearson South Africa.
- Knowles, N. L. (2019). Targeting Sustainable Outcomes With Adventure Tourism: A Political Ecology Approach. *Annals Of Tourism Research*, 79, 102-809.
- Koçak, F. Ve Balcı, V. (2010), “Doğada Yapılan Sportif Etkinliklerde Çevresel Sürdürülebilirlik”, Ankara Üniversitesi Çevrebilimleri Dergisi, 2(2): 213-222.

Koday, S. Koday, Z. & Kızıllkan, Y. (2018). Alternatif Turizm Açısından Siirt İlinde Yamaç Paraşütü Faaliyetleri. *TUCAUM 30. Yıl Uluslararası Coğrafya Sempozyumu International Geography Symposium On The 30th Anniversary Of TUCAUM* 3-6 Ekim 2018.

Koday, Z. (1995). Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Devleti'nin Coğrafi Özellikleri. *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, (2).

Kozak, M., Bahçe, S., (2009). Özel İlgi Turizmi. Detay Yayıncılık. 1. Baskı, Ankara.

Kurnaz, H. A., Kurnaz, A. ve Tatlıoğlu, C. (2017). Hüzün Turizmi Destinasyonlarına Bir Örnek: Ulucanlar Cezaevi. *Eurasian Academy of Sciences Social Science Journal: UKTM Özel Sayısı*:193-200

Küçükaslan, N. (2006). Özel İlgi Turizminde Niş Pazarlamanın Yeri. *Paradoks, Ekonomi, Sosyoloji ve Politika Dergisi*, 2(2). 1305-7979

Life Adventures (t.y.). Erişim Adresi: <https://www.sloveniadventures.com/>

Matthew, N. K., Shuib, A., Ramachandran, S., Mohammad Afandi, S. H., & Kunjuraman, V. (2019). Profiling The Segments Of Visitors In Adventure Tourism: Comparison Between Visitors By Recreational Sites. *International Journal Of Business & Society*, 20(3).

- Mckay, T. J. (2013). Leaping Into Urban Adventure: Orlando Bungee, Soweto, South Africa. *African Journal For Physical Health Education, Recreation And Dance*, 19(3), 55-71.
- Millington, K., Locke, T. Locke, A. (2001). Adventure Travel. *Travel & Tourism Analyst*, (4), 65-98.
- Nazlı, M., & Musal, R. M. (2018). Surf Tourism Development: Perspectives In Alaçatı Surf Spot. *Business & Management Studies: An International Journal*, 6(2), 390-409.
- Nisari, M. A., & Yilmazer, M. (2018). Ziyaretçi Motivasyonu ve Yerel Yemek. *Uluslararası Güncel Turizm Araştırmaları Dergisi*, 2(1), 68-77.
- Özbek, M. (2014). Turizm Amaçlı Su Altı ve Su Üstü Sportif Faaliyetler: Bugünü Geleceği. *Dokuz Eylül Üniversitesi Denizcilik Fakültesi Dergisi*, 6(2), 27-48.
- Özen, A. (2019). Kapadokya Bölgesinde Yaşanan Sıcak Hava Balon Deneyiminin Davranışsal Niyetler Üzerindeki Etkilerini Belirlemeye Yönelik Bir Araştırma. *Verimlilik Dergisi*, 1, 165-198.
- Ryan, R. (2012). Effects Of Ecotourism And Adventure Tourism In The Santa Cruz Province, Argentina. Undergraduate Thesis Carthage College Kenosha.
- Saçlı, Ç., & Kahraman, C. Ö. (2019). Açık Alan Rekreasyonu Olarak Yamaç Paraşütü Etkinliğine Katılanların Motivasyonları ve Etkinlik Memnuniyetlerinin

Belirlenmesi: Arsuzfest Örneği. *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 21(4), 1249-1269.

Sarıbaş, Ö., & Öter, Z. (2013) Risk As A Motivation İn Adventure Tourism And İts Use İn Terms Of Tourism Marketing. "Development Of Tourism İn Black And Caspian Seas Regions. Batumi. *Organizing Board*. 8th Silk Road International Conference May 24/26 (53-57), Georgia.

Serbes, ř., Yalçın, O., Kaplan, N., & Özer, M. K. (2010). Physical Features, Balance And Performance Relationship In Wind Surfers. Rüzgâr Sörfçülerinde Yapısal Özellikler, Denge ve Performans İlişkisi. 11. Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi 10-12 Kasım (237-239) Antalya.

Sevinç, F., & Özel, Ç. H. (2018). Boş Zaman Aktivitesi Olarak Dalış ve Yaşam Doyumu ile İlişkisi. *Dokuz Eylül University Journal Of Graduate School Of Social Sciences*, 20(3).

Snowboard (t.y.). Erişim Adresi: <https://www.flypgs.com/ekstrem-sporlar/snowboard>

Sung, H. H., Morrison, M. A., & O'leary, T. Joseph (1997). Definition of Adventure Travel: Conceptual Framework of Empirical Application from The Providers Perspective. *Asia Pasific Journal of Tourism Research*, 1(2), 47-67.

Sung, H. H. (2004). Classification Of Adventure Travelers: Behavior, Decision Making, And Target Markets. *Journal Of Travel Research*, 42(4), 343-356.

Swarbrooke, J., Beard, C., Leckie, S., & Pomfret, G. (2003). *Adventure Tourism: The New Frontier*. Routledge.

Şafaklı, O. V. (2017). Üniversite Öğrencilerinin Turizmin Olumsuz Çevre Etkilerini Algılama Düzeyi: Kuzey Kıbrıs örneği. In *Proceedings of 2 nd International Conference on Scientific Cooperation for the Future in the Economics and Administrative Sciences* (p. 117).

Şafaklı, O., & Erkut, Z. (2002). Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde Özel ilgi Turizminin Karşılaştırmalı Üstünlüğü. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 13(1), 33-38.

Tanrısevdi, A. Çavuş, Ş. (2003). Özel İlgi Turizmi ve Özel İlgi Turizmi Kapsamında Kuşadası ve Çevresinde Var Olan Potansiyel Potansiyel Kaynaklar Üzerine Kuramsal Bir İnceleme. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 14(1), 9-22.

Tokat, F., & Ekinci, E. (2017). Macera Turizmi Potansiyeli: Türkiye ve Çeşitli Ülke Örnekleriyle Birlikte İncelenmesi. *International Multidisciplinary Congress Of Eurasia, 2017/Rome* (209-213).

Torun, C. (2015). *Elâzığ İlinin Kırsal Turizm Potansiyelinin Belirlenmesine Yönelik Bir Çalışma* Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Trauer, B., (2017). Special Interest Tourism. *The SAGE International Encyclopedia Of Travel And Tourism* 1164-1166.

- Trauer B. (2007). Special Interest Tourism: The Nature Of Adventure Tourism Experiences. Phd Thesis, School Of Tourism, The University Of Queensland.
- Tubeş, B. (2019). Bir Alternatif Turizm Türü Olarak Yamaç Paraşütü: Uçmaktelere Üzerine Bir Çalışma. Namık Kemal Üniversitesi Tekirdağ. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi
- TURSAB (2015). Macera Turizmi Raporu. Erişim Adresi: https://www.tursab.org.tr/dosya/12896/tursab-dogamaceraturizmi_12896_5091237.pdf (05.05.2020).
- Türksoy, N., & Altınel, Ö. (2017). Saroz Körfezi'nde Su Sporları Turizminin Bölge Turizmine Etkisi. *Cataloging-In-Publication Data*, 305.
- Uluçeçen, T. (2011). Özel İlgi Turizmi: Kapsamı, Çeşitleri ve Türkiye'de Uygulanabilirliği. Yayınlanmamış Uzmanlık Tezi, T.C Kültür ve Turizm Bakanlığı Dış İlişkiler ve Avrupa Birliği Koordinasyon Daire Başkanlığı, Ankara.
- Upadhyaya, P. K. (2018). Sustainable Management Of Trekking Trails For The Adventure Tourism İn Mountains: A Study Of Nepal's Great Himalaya Trails. *Journal Of Tourism & Adventure*, 1(1), 1-31.
- Vujkovic, V. (2017). Innovative Adventure Activities–Model Of Typological Classification İn The Case Of Montenegro. In *Mediterranean International Conference On Social Sciences By UDG* (P. 149).

Weber, K. (2001). Outdoor Adventure Tourism: A Review Of Research Approaches
Annals Of Tourism Research, 28(2), 360-377.

Williams, P., & Soutar, G. (2005). Close To The “Edge”: Critical Issues For Adventure
Tourism Operators. *Asia Pacific Journal Of Tourism Research*, 10(3), 247-261.

Wilson, I., McDermott, H., Munir, F., & Hogervorst, E. (2013). Injuries, İll-Health
And Fatalities İn White Water Rafting And White Water Paddling. *Sports
medicine*, 43(1), 65-75.

Yaşar, O. (2014). Bozcaada'nın Su Sporlarından Rüzgâr Sörfü (Windsurfing) Ve
Uçurtma Sörfü (Kitesurfing) Potansiyelinin Coğrafi Temelleri. *Electronic
Turkish Studies*, 9(2).

Yazıcıoğlu, Y. (2004). S., Erdoğan. SPSS Uygulamalı Bilimsel Araştırma Yöntemleri,
Ankara: Detay Yayıncılık.

Yozcu, S. (2020). Türkiye Mağara Turizmine Yönelik Bir Değerlendirme. *Türk
Turizm Araştırmaları Dergisi*, 4(2): 1493

EKLER

Ek A: Katılımcıların Temalardaki Ortak Görüş Yüzdeleri

Güçlü Yönler	f	%	İlgili İfadeler
G1	7	50	(K3, K5, K6, K7, K8, K9, K13)
G2	5	35	(K2, K9, K6, K7, K8,)
G3	5	35	(K1, K5, K6, K3, K8)
G4	4	28	(K3, K4, K6, K9)
G5	3	21	(K6, K7, K14)

Zayıf Yönler	f	%	İlgili İfadeler
Z1	9	64	(K1, K2, K3, K4, K5, K6, K8, K11, K12)
Z2	8	57	(K1, K2, K5, K6, K8, K12, K13, K14)
Z3	8	57	(K1, K3, K4, K5, K6, K7, K8, K13)
Z4	7	50	(K1, K2, K3, K4, K5, K7, K10)
Z5	7	50	(K4, K6, K7, K8, K12, K13, K14)
Z6	4	28	(K1, K4, K14, K8)
Z7	4	28	(K1, K2, K4, K9)
Z8	3	21	(K3, K6, K14)

Z9	3	21	(K3, K7, K8)
Z10	2	14	(K8, K14)
Z11	2	14	(K1, K7)

Fırsatlar	f	%	İlgili İfadeler
F1	4	28	(K2, K7, K4, K12)
F2	4	28	(K1, K5, K7, K14)
F3	3	21	(K5, K4, K8)
F4	3	21	(K3, K8, K13)
F5	3	21	(K6, K8, K10)
F6	2	14	(K6, K11)
F7	1	.7	(K2)

Tehditler	f	%	İlgili İfadeler
T1	4	28	(K2, K6, K7, K14)
T2	3	21	(K4, K14, K11)
T3	2	14	(K8, K9)
T4	1	7	(K2)

Ek B: Görüşme Dökümü

K 1

-Macera turizmine yönelik olarak adanın güçlü olabilecek yönleri nelerdir?

“Kuzey Kıbrıs kampçılık için çok güzel bir destinasyon. Adanın pek çok noktasında kamp yapmak mümkün. Faaliyet ürünlerini satan küçük çaplı işletmeler var. Trekking rotalarımız var ancak özenli değil. Minyatür bir ülke olarak dağlarımız yamaçlarımız olsun dünyada tekiz. Dağlarımız çok yüksek değil ama tepecik tepecik olmayıp yüksek görünüme sahiptir. Doğası safarisini diğer faaliyetleri turistlere açık olsa çok güzel olacak ancak bir şey yapmak isteyen kişilere teşvik değil de daha fazla prosedir sunuluyor. Hızlı bir geri dönüş sağlanamıyor. Bu sebepten bireylerde yatırım yapmaya çekimser davranıyor. Halka ve yatırımcıya fırsat verilmesi gerekiyor. Bunlar sağlanırsa eminim çok güzel olacaktır. Serbest atlayış (Skydive) hocalarım Rusya’dan gelmişti, sertifikamda Amerikan lisanslı bir sertifikadır. Uçak düşmesinden sonra Dubai’ye gittiler oradaki turizme çalışıyorlar. Yani bu kişileri de tutamıyoruz adada. Kendilerinin burayla ilgili yatırım projeleri vardı uçmayla alakalı tünel kuracaklardı ama olmadı. Kısa süre önce hava sporları ile ilgili olarak serbest atlayış yapılabiliyordu fakat geçtiğimiz 2019 yılında uçak düşmesi sebebiyle 2 eğitmenimizi kaybettik. Bu sebepten dolayı Geçitkale’deki hava limanı askeri üs olarak kullanılmaya başlandı. Artık serbest atlayış (skydive) yapılamıyor. Bunun dışında dalış, yamaç paraşütü, trekking, kaya tırmanışı, binicilik, kamp, dağ bisikleti mağaracılık safari uçurtma sörfü rüzgâr sörfü gibi faaliyetler gerçekleştirilmektedir. Uçurtma sörfü, rüzgâr sörfü özellikle Long beach ve Yedidalga taraflarında yapılabilmektedir. Ayriyeten offroad safari faaliyetini 20, dalışı ise 13 senedir gerçekleştiriyorum. Yamaç paraşütüne yeni başladım. Geçitkale kapatıldığından dolayı yamaç paraşütüyle devam etmek istedim. Şimdi onun kursunu almaktayım.

Lefkoşa'da her gün kursa gidiyorum. Hafta sonu Karpaz Altinkum'da oluyoruz eğitimler 3-5 metrelik tepelerden gerçekleşiyor. Biniciliği 4 senedir yapıyorum. Binicilik farklı şekillerde gerçekleştirilebiliyor. Atlama, yarış ve serbest safari gibi. Sportmen olarak yarış ve atlama yapılabilir. Düz koşu yarışları için Alayköy'e hipodrom yapılmıştı ancak yaklaşık 10 senedir siyasi nedenlerden dolayı kapalı. Bazı gruplar yine de açmak için uğraşiyor. Küçük gruplar halinde mağaracılıkta gerçekleştiriliyor. Özellikle safari şimdilerde Karpaz'da çok yapılmaya başlandı”

- Adanın mevcut durumu düşünüldüğünde macera turizmine yönelik zayıf noktaları nelerdir?

“Şimdi bizim doğamız, dağlarımız çok yüksek dağlara sahip değil maksimum yükseklik 800 metredir. Bu sporları birazcık kısıtlayabiliyor. Akarsularımız yok ne yazık ki. Tanıtımlar yok kulaktan duyma oluyor yalnızca. Yerel halkta çok fazla bilmiyor. Adaya başka bir ülkeden direk uçuş sağlanamıyor ve bu memleketteki birçok şeyi etkiliyor. Tanınmamış bir ülke olmamız çok başarılı sporcularımızın başka ülkeler adına yarışmasına bile sebep olabiliyor. Devlet yardım destekleri yetersiz. Teşvik yok yatırımcının karşısına çok fazla engel çıkıyor, prosedür çok. Faaliyet noktalarında ihtiyaçların karşılanması adına tesislerimiz yok. Bu faaliyetleri gerçekleştiren herkes doğayı korumacı bir tavır içerisinde ancak yakın piknik alanlarında çevresel kirlilik olabiliyor. Topraklarımız verimlidir. Ancak dağlardan akan yağmur suları değerlendirilmiyor direk olarak denize gidiyor bir baraj yapılırsa biriken sular tarlalara hayvanlara kullanılsa daha da iyi bir yer olabilirdi ama değerlendirilmiyor ve ada kuraklaşıyor. Kıyıyı seven kıyıya, dağı seven dağa gidecek bunu sevdirmek tanıtım gerek. Çok fazla prosedüre tabi tutulmazsa bu faaliyetler adada daha fazla gelişebilir. Buranın tabi ki potansiyeli vardır. Tüm dünyada potansiyel olabilir. Önemli olan bu potansiyeli ortaya koymak tanıtımdır. Örneğin Amerika çok eski bir

geçmişe sahip olmamasına rağmen yaptığı reklamlarla bugünlere gelmiştir. Bu faaliyetler için en önde gelen yerlerden biridir. Bizim Kıbrıs'ı tanıtan detaylı bir videomuz dahi yoktur. Bu zayıf yönlerimizden biridir. Dünyanın öbür ucundaki insanların karşısına eğlenceli dikkat çekici içerikler sunmak gerekiyor. Bana yurt dışına gittiğimde uçaktan indiğimde ekstrem sporlarla ilgili broşürler verildi çoğu zaman. Bu broşürleri alıp hemen rezervasyon yapabiliyorsunuz. Ayrıca buraya gelen turist popülasyonunun çoğu yaşıldır. Genç nüfuz çekilebilirse mevcut durum daha iyi olabilir.”

- Adanın macera turizmi ile ilgili olarak potansiyel fırsatları nelerdir?

“Bu turizme katılan faaliyetleri gerçekleştiren ilgisi olan herkes doğayı korumacı bir tavır içerisindedir. Buda bölgenin turizm sebebiyle bozulmasına olanak vermez. Bu faaliyetler zevk meselesidir evde oturan bir insan bile bir faaliyetin zevkli olduğunu hissederse yönelebilir.”

-Adanın macera turizmi ile ilgili olarak mevcut tehditleri ve olası tehditleri nelerdir?

“En azından ambargonun sporu kısıtlamaması gerekiyor. KKTC'nin bir şekilde bu konuda dünyaya açılması gerektiğini düşünüyorum.”

K 2

-Macera turizmine yönelik olarak adanın güçlü olabilecek yönleri nelerdir?

“Gerçekleştirdiğim faaliyetler üzerinden bir değerlendirmede bulunacak olursam; denizimiz temiz balık çeşitlerimiz hala zengin son zamanlarda batıklar oluşturuldu sahil güvenlik gemisi batırıldı. Yine ilerisi için bir proje daha düşünülüyor uçak batırmak gibi. Muhtelif yerlerde seneler öncesinden kalan batıklar var. Yani zenginliğimiz var Türkiye'yle kıyasladığımızda Kuşadası'nda açıklarında uçak batırıldı. Şimdi Çanakkale'de ve Ayvalık'ta batırılıyor. Rum tarafında “Zenobia”

adında eski bir gemi batığı var. Dünyanın birçok yerinden turist çekiyor. Gittiğiniz zaman botlarda yer bulamazsınız oldukça kalabalık oluyor. Bunlar büyük bir etken çünkü insanlar bir noktada macera yaşamak istiyor ve arıyor. Denize insan eliyle resif oluşturmak deniliyor buna. Deniz canlıları için bir hayat oluşuyor. Balıklar korunabiliyor. Kıbrıs'ın birçok yerinde bisiklet faaliyetleri yapılabiliyor. Beşparmakta şu sıralar haftada bir defa çarşamba akşamları saat 6'dan 8'e kadar beşparmak restoranından alev kayasına gidiliyor. Kış aylarında ise sabah 8 de başlar. Kıbrıs'ın her yerinde ovalar dağlık tepelik yerlerden Karpazdan Yeşilirmak'a kadar birçok seviyede yapılabiliyor. Ayrıca uçurtma sörfü (kitesurf) yapılmaktadır ve 5-6 yılda popülerliği gittikçe artmıştır.”

- Adanın mevcut durumu düşünüldüğünde macera turizmine yönelik zayıf noktaları nelerdir?

“Bu tip turizmin yapılması açısından Kıbrıs'ın asıl problemi adanın tanınmamışlığıdır. Çünkü adaya gelecek turistler kendi ekipmanları ile gelmek istiyor bu şekilde gelebilmek zor taşımacılık ve ulaşım önemli bir etkidir. Bunun dışında kendi gerçekleştirdiğim faaliyetlerden bahsetmem gerekirse su altı zenginliği önemli bir faktördür. Gelen turist su altı zenginliği görmek ister. Dalışla ilgili olarak denizlerdeki kirlilik önemli bir problem olarak karşımıza çıkmaktadır burada da başladı. Bazen dalış yaparak diplerde ağ temizliği yapıyoruz bu ağlar denizin içerisinden temizlenmediği sürece balıklar ağlara takılmaya ve ölmeye devam ediyor. Zıpkınlı dalış gibi kontrolsüz avlanmada yapılabiliyor. Balıkların özellikle yumurtlama dönemi gibi hassas dönemlerde uyulmaması ve türlerin yavaş yavaş kaybolması dalış turizmini etkiler. Bu tip organizasyonların bir paket dahilinde sunulmaması da bir eksikliktir. Ben Türkiye'de daha derli toplu yapıldığını gördüm kalacağınız yer taşımacılık her şey bir program dahilinde gerçekleşiyor. Kıbrıs'ta

dalışın satılması gerekiyor. Nüfus çok olmadığından talebin az olmasıyla faaliyetlerde pahalıya mal olmaktadır. Örneğin 2 yıl önce ortalama 250 tl. Aylık Bodrum taraflarında dalışa gittim cumartesi Pazar 4 dalış yemek dahil olmak üzere burada o meblağın çok daha fazlasını ödemek gerekiyor. Nüfusun az olması devlet tarafından desteklenmemesi buradaki dalışı pahalı yansıtmaktadır. Devlet teşviki olması gerekiyor. Bir atraksiyon haritamız yok olursa eğer otelde uçakta dolar. Kıbrıs'ta yapılan bütün faaliyetlerin tamamını toplayıp bir şekilde sunmak pazarlamak gerekir. Belki bir Türk daha az tatil yaptığı için dinlenmek amaçlı tatil yapsa da yabancı turiste böyle bir durum söz konusu değil daha çok gezmek daha çok yorulmak daha çok şey deneyimlemek istiyor. Sudan çıktığınızda en basitinden tuvalet ihtiyacınızı karşılayabileceğiniz bir tesis yok. Glapsideste en azından belediyenin yeri var Akdeniz köyü var Girne Güzelyurt arasındaki sahilde hiçbir şey yok ne yazık ki koşulların iyileştirmesi lazım. Ayrıca uçurtma sörfü (kitesurf) için uygun sahilimiz yok Rum tarafında bunun için yerler var. İnsanların denize girdiği yerde kitesurf yapılmaz, kite surfün yapıldığı yerde de denize girilmez. Bu işi devlet destekliyorsaydı eğer herhangi bir direk uçurtmaların zarar göreceği bir şeyin bulunmaması gerek. Kışta rüzgâr Glapsides bölgesinde oluyor ancak belediye ne yazık ki şemsiye demirlerini çıkarmamakta ısrarcı özel işletmeler sezon sonu kaldırırken belediye maalesef kaldırmıyor. Bu faaliyet için çok büyük bir risk yaratıyor uçurtmanın bırakın takılıp yırtulmasını sizi bile çekip götürür kontrol edemezsiniz uçurtmayı sizi havaya kaldırır sizi demire çarpabilir. Devletin ilgisizliği vardır. Basit bir işletmecinin uğraşması gereken çok fazla zorluk var. Birçok problemle uğraşıyor. Başka bir ülke 1/5 zorluk yaşarken biz 5/5 zorluk yaşıyoruz. Ekipmanlara daha fazla gümrük biniyor tamir ettirecek yer az.”

- Adanın macera turizmi ile ilgili olarak potansiyel fırsatları nelerdir?

“İnsanlar deniz kum güneş için gelmiyor artık farklı bir şeyler istiyor. İlgiler daha bireysel bir hal aldı. Artık bireyler birçok faaliyeti gerçekleştirebilmek deneyimlemek istiyor. Ekonomik olarak refah seviyesi eskisine göre daha iyi. 30 sene önce dalmak isteyen bir kişi daha yüksek ücretler ödemekteydi. Şimdi bu faaliyetlere ve ekipmanlara ulaşılabilirlik daha iyi seviyede. Teknoloji geliyor eskiden %50 risk alınırdı dalış yapılırken şimdi daha güvenli dalış yapılabilir.”

-Adanın macera turizmi ile ilgili olarak mevcut tehditleri ve olası tehditleri nelerdir?

“Kontrolsüz avlanma ve zararlı balık türlerinin gelmesi aslan balığı balon balığı gibi buradaki balık türleri için tehdittir.”

K 3

-Macera turizmine yönelik olarak adanın güçlü olabilecek yönleri nelerdir?

“Güçlü yönlerimiz; Konum olarak Akdeniz’de olmamız, ada ülkesi olmamız olabilir. Ayrıca ülkemiz hava şartları, ikliminden dolayı dağcılık yamaç paraşütü, bisiklet gibi birçok faaliyete elverişlidir. Örnek olarak iklimimiz Antalya’daki iklimle aynıdır ve orada da birçok faaliyet gerçekleştirilmektedir. Özellikle bisiklet faaliyetleri sebebiyle çeşitli gruplar yarışma için kamplara katılabiliyor. Ülkemiz de bana göre bu tip faaliyetler için son derece elverişlidir. Eğer tanıtımlarımız iyi yapılırsa gelen turistler yalnızca otelde kalma amacıyla değil, bu tip faaliyetlere katılmak içinde gelebilirler. Bunun dışında dağ bisikleti için ülkemizde birçok rota var. Lefkoşa Hamitköy’den Beşparmak’tan geçerek Kantara’ya kadar Tatlısu’ya kadar dağ bisikleti parkurlarımız vardır.”

-Adanın mevcut durumu düşünüldüğünde macera turizmine yönelik zayıf noktaları nelerdir?

“Zayıf noktalarımızdan biri bugüne kadar teşviklerin olmaması. Bir yerden başlanması gerekiyor. Eğer bu konuda adımlar atılırsa ve bu eksikimiz giderilirse gerisinin geleceğini düşünüyorum. Hükümetin bir politikası olması gerekiyor. Özellikle faaliyetler ile ilgili kurumların ayrı bir heyet oluşturup KKTC turizmini geliştirmesi için destek sağlaması gerekmektedir. Katkılar kısıtlı olduğundan yapılacak hamleler yatırımlar için federasyonlar geri kalabiliyor. Ancak yine de her federasyon elinden gelen çabayı gösteriyor. Ayrıca ada küçüklüğüne göre fazla bir kirliliğe sahiptir. Daha da temiz olabilir. Birde fiyat yönünden cazip olması gerekir.”

-Adanın macera turizmi ile ilgili olarak potansiyel fırsatları nelerdir?

“Türkiye’ye yakın olmamız desteğimizin olması. Türkiye’de faaliyet çeşitliliği de geniştir. Türkiye’deki turizm şirketleriyle bu faaliyetler için bir bağlantı kurulursa, anlaşılırsa oldukça rağbet göreceğimizi düşünüyorum.”

-Adanın macera turizmi ile ilgili olarak mevcut tehditleri ve olası tehditleri nelerdir?

“Ambargolar oluyor. Ancak mutlaka önünün açılacağını düşünüyorum. Örneğin biz Almanya’da yarıştık Kuzey Kıbrıs bayrağıyla. Ambargolar engel oldu ama biz onları 2003’lü yıllarda yıktık ve 4- 5 kez yarıştık. Bunun için çaba harcamak ve istemek gerekiyor. Yeter ki istek olsun ben buna inanıyorum.”

K 4

- Macera turizmine yönelik olarak adanın güçlü olabilecek yönleri nelerdir?

“Kendi eğitimliğini yaptığım faaliyetten bahsedeceğim. Ada Kite sörf için oldukça uygundur. Ada ülkesiyiz kışın bile su sıcaklığı yazdaki Ege su sıcaklığıyla eşdeğer avantajlıyız. Çok güçlü yönümüz var yazda ben Akdeniz plajında ders veriyorum orada bir merkezim olsa çok rahatlıkla yurt dışından turist getirebilirim. Devlet yetkilileri bu durumu kavramakta zorlanıyor. Sürdürülebilir turizm kapsamında Türkiye Gökova

diye bir köy var şimdi pandemiden etkilenmiş olabilir fakat surf kite sörften dolayı o köyün halkı, esnafı, otelcisi kalkınmaktadır. Bizde hala bir kumar turizmi kıyı turizmi üstünde devam edilmektedir.”

-Adanın mevcut durumu düşünüldüğünde macera turizmine yönelik zayıf noktaları nelerdir?

“Yıllardır bir sörf okulu kurmaya çalışıyorum. En azından bir çardak bir gölgelik gibi bunu başaramıyoruz. Birçok prosedür var aşıyoruz ama siyasiler işe karışıyor. Birçok sorunla karşılaşıyoruz hantal bir devlet yapımız var. Aynı zamanda tek yasal ithalat ve ihracatçı benim ama buna rağmen el altından bu işi yapan arkadaşlar var. Fakat bu konularla da ilgilenilmiyor bir dernek kurmaya çalıştık ama yine devletin hantallığından dolayı bekliyoruz. Bize yardımcı olsunlar demiyorum ama en azından bizim işimizi, süratimizi kesmesin engel olmasınlar. Dernek kurmak istememizin nedeni bu faaliyete bir düzenleme getirebilmektir. Benim ders verdiğim aynı zamanda faaliyetin en yoğun gerçekleştirildiği Akdeniz köyünde kişiler soyunmak için arabasını kullanıyor tuvalet ihtiyacını doğal şartlarda gideriyor. Tesis yoktur. Bununla birlikte bilinçsiz insan çok. Denizlerimiz kirletiliyor. Biz ne kadar temizlesek de ertesi gün yine kirlikle karşılaşabiliyoruz.”

-Adanın macera turizmi ile ilgili olarak potansiyel fırsatları nelerdir?

“Konum olarak avantajlı bir yerdeyiz. Yurtdışından birçok kişi gelmek istiyor aslında ancak ben hep o kanalı hep kapalı tutum. Birde ne yazık ki benim onları misafir edecek bir yerim yok. Bağlantılarım var sayısız turist getirebilirim. Ayrıca Dünya’da da gittikçe popülerleşen bir spor olmaya başladı. İnsanlar tatilini süslemek istiyor. Artık otele gidip ayak ayak üstüne atmak istemiyor. Bunun tanıtımı iyi bir şekilde yapılırsa çok daha sağlıklı bir ekonomiye iyi bir geleceğe sahip olabiliriz.”

-Adanın macera turizmi ile ilgili olarak mevcut tehditleri ve olası tehditleri nelerdir?

“Bazen insanların yüzdüğü alanlarda kite sörf yapılıyor çok sakıncalı ve tehlikelidir. Dernek kurabilseydik bunlara bir düzenleme belki getirebilirdik. Onun dışında ambargo ulaşımı zorlaştırılıyor ama Rum tarafından taksitle gelenebilir. Ambargolar aşılabılır.”

K 5

-Macera turizmine yönelik olarak adanın güçlü olabilecek yönleri nelerdir?

“Çok güzel bir ülkeyiz burada potansiyel var. Havacılık adına 365 günün 300 günü havacılık yapılabilir. Yamaç paraşütü faaliyetini de Saint Hilarion, Karpaz, Tatlısu gibi birçok alanda gerçekleştiriyoruz. Girne’de özellikle turizm amaçlı gerçekleştirilebilmektedir. Tandemler turistikte tecrübe olmasına dahi gerek yoktur. Ancak diğer saydığım bölgelerde de kalkış alanları vardır. Bu bölgelerde de gerçekleştirilebilir illaki dağa gerek yoktur bu spor için. Vinç sistemi dediğimiz bir olay vardır. Botun üstüne bir sistem kurulur bu bot denizde ilerler. Bizde karada kullanılan sistem vardır. Karaya kurulur 1.5 kilometrelik ip açılır o ipi sarmaya başlayınca vinç sizi çekmeye başlar ve 700 metre 1000 metre havaya çıkartır. Paramotor dediğimiz bir sistem vardır. Arkanızda bir motorunuz olur yerden yine havalanarak uçabilirsiniz. Birçok faaliyet yapılabilir Kıbrıs’ta. Diğer branşlar Geçitkale’nin kapatılmasıyla durdu tekrar açılmasıyla ilgili çalışmalarımız devam etmektedir. Bunun dışında kitesurf, kaya tırmanışı, scuba var geçen seneye kadar skydive vardı. Önceden insanlar uçaklarıyla Almanya’dan Geçitkale’ye geliyorlardı. Okul Almanya’ya aitti ama Avrupa’nın her yerinden insan gelirdi. Avrupa’ya göre konaklama yeme içme daha ucuz tabii bireyler bir ay boyunca eğitim alırdı ardından başka bir gurup gelirdi. Federasyon daha çok bu branşın eğitimini verir. Bireyler

sıfırdan bu işi öğrenir uçuşunu kendi başına yapar verdiğimiz lisans sayesinde. Ayrıca lisansımız dünyanın her yerinde geçerlidir Güneyde bu lisansı veren yoktur oradan gelenler dahi vardır. Yamaç paraşütü için hava tahminleri uygulamaları içerisinde uçtuğumuz yerleri etiketleriz o bölgeye seyahat edecek meraklı bir insan araştırarak bulabilir ve uçuşunu gerçekleştirebilir. Emniyet açısından her uçuşumuzu kuleye haber veririz onlarda bir havacılık faaliyeti varsa arama kurtarma, askeri helikopter gibi haber verilir bu bölgede yamaç paraşütü faaliyeti vardır diye böylelikle o bölge yasak bölge olur ve o bölgeden geçmezler dünyada bu sistem yoktur ama bizde vardır.”

- Adanın mevcut durumu düşünüldüğünde macera turizmine yönelik zayıf noktaları nelerdir?

“Tek sorunumuz ateşkes konusundan dolayı askeri bir sıkıntının var olması askeri bölgeler var. Uçuş bölgelerimizin olduğu yerlerde. Bu sebepten dolayı tam randımanlı gerçekleştiremiyoruz bu sporları. Geçitkale’de de bir birimiz vardı. İnsansız hava aracı üssü oldu biz oradan çıkarıldık o bölümler şu anda faaliyet gösteremiyor. Devletinde sahip çıkması destek vermesi gerek havacılık sporuna. Her uçuş için gittiğimizde özellikle Kayalar bölgesinde çevresel anlamda kirlilik vardır. Biz ne kadar temizlemiş olsak da her gittiğimizde bir kirlilik görüyoruz. Birde manzaralı bir bölge geceleri insanlar içki içer. Belediyeye de görüştük onlarda bu durumdan mustarıptir. Çöp bidonu bırakılıyor o bile çalınıyor. Saint Hilarion dağın başında olduğu ve askeri nizamiyeden geçiş olup saat beşten sonra çıkış olmadığından böyle bir problem çok yoktur. Belediyeye iş birliği içindeyiz tel ile kapatmayı planlıyoruz. Uçmaktan korkan bile oturup gelip oraya izleyebilir izlemesi bile keyifli bir spordur ama maalesef insanlarımız çevre koruma bilincine sahip değil.”

- Adanın macera turizmi ile ilgili olarak potansiyel fırsatları nelerdir?

“İnsanlar yamaç paraşütü yaparken yeni yerlere gidip uçmaya bayılır. Dünyada yamaç paraşütü adı altında bir paket sunulur insanlara bu faaliyetin tanıtımı yapılır. Doğa sporu seven insanların dikkatini çekebilirsiniz. Bu insanlar zaten bu kapsamdaki birçok faaliyeti gerçekleştirmek ister. Ayrıca bu alternatif sporu yapan insanlar esnafa ve çevreye katkı sunmaktadırlar. Bir kumar turizminde bu mümkün değildir. Yamaç paraşütü yapılması en ucuz ve yapılabilecek en kolay havacılık branşıdır””

-Adanın macera turizmi ile ilgili olarak mevcut tehditleri ve olası tehditleri nelerdir?

“En başta bizim ambargo altına olmamızdır. Tanınmamış bir ülkeyiz devletin tanıtması lazım. Tanıtmadıkça günden güne geriye gideriz. Değerini bilmiyoruz başka ülkelere gidip görüyoruz. Köylere bile eko turizm yapmaları ülkeye bir katkıdır. Bu konuda ilerleme sağlanması gerekiyor.

K 6

-Macera turizmüne yönelik olarak adanın güçlü olabilecek yönleri nelerdir?

“Adanın mevsimsel koşulları gereği bu tür spor aktivitelerin yapılacağı turizme dönüştürüleceği faaliyetler baktığınız zaman dünya ülkelerinde ekvator çizgisi üzerinde bulunan ülkelerle hemen hemen eşdeğer güzel bir havaya sahip. Yılın yalnızca 365 gününün 30 günü ya da 60 günü çetin geçiyor. İklimimiz dışında, tüm bu faaliyetleri yapabiliyor olmamız. Gerçekleştirdiğimiz bu faaliyetleri çok küçük bir alanda yapabiliyoruz. Lefke'den Dipkarpaz'a kadar olan mesafesi kuş uçuşu 180 km gibi bir şey 3.5 saatlik bir yol mesafesinde bütün sporları gerçekleştirebiliyoruz. Türkiye'de bu durum yok İstanbul'dan Antalya'ya uçmanız gerekebilir. Ulaşım kolaylığı bizim avantajımız. Maddi kaynağımız var ama bu sporlara yeteri kadar aktarılmıyor. Avantaj dezavantaja dönüşüyor. Yamaç paraşütü geçmişi eskiye dayanmasına rağmen yeni yeni ses getirmeye başladı. Kaya tırmanışı, binicilik, kamp

dağ bisikleti, mağaracılık sörf, dalış, safari gibi faaliyetlerde yapılıyor. Sörfte kürekli yapılan sörf çeşidi de var. Safaride Akdeniz bölgesinde ormanlık arazide yapılıyor. Bir potansiyel var belki Karpaz bölgesinde yapılabilir ama şu an Akdeniz bölgesinde yapılıyor. Ama Karpaz doğa koruma bölgesi riskli bir bölge denetim iyi yapılamıyor bu noktada çok yerinde değil denetimler yapamadığı için bunu regüle edemiyor yasaklar konuluyor ama o yasaklara uyan uyuyor uymayan uymuyor. Bunun gibi faaliyetlerin özel çevre koruma bölgelerde veya doğa koruma alanlarında yapılması gerekmiyor. Oraya günübirlik gidilir faaliyet yapılır çıkılır. O bölgelere bir ofis açmaya gerek yoktur. Devletimiz tanıtıcı faaliyetler gerçekleştirmeye çalışıyor ki bunu da elinden geldiğince yapmaya çalışıyor. İngiltere, Almanya, Baltık ülkeleri, Norveç turizm fuarları buna bir örnektir. Henüz yeni yeni bazı tanıtım videolarında yamaç paraşütüne ve biniciliğe, dalışa yer verildi ama bunu çok geç fark ettiler. Bununla ilgili turizm tanıtım ofisi bazı branşlarla ilgili broşür yaptı.”

- Adanın mevcut durumu düşünüldüğünde macera turizmine yönelik zayıf noktaları nelerdir?

“Devlet eko turizmi bir şekilde canlandırmaya çalışıyor hatta eko turizm birliği var. Karpaz ve Tatlısu’ya kadar birçok eko turizm yapan işletme bu birliğe üye. Ama macera turizmi için bir birlik henüz yok. Bir örgütlenme olmadığı için devlete de baskı yapılamıyor. Devlette zaten bu güzelliği göremiyor. Nisan mayıs ve yaz sonu ekim kasım ayları içerisinde daha çok bu sporları yapabilecek insanlar geliyor. Bu gibi sporları tercih edenler orta yaş ve üzeri. O kesimdeki kişilerde genelde Avrupa’nın kuzey bölgelerinden gelir. Bu kişiler de genellikle bu tarihleri tercih eder. Bu noktada tanıtımın yapılması gerekiyor son zamanlarda ne kadar yapılıyor pek bilgim yok ama macera turizmi olmadığına eminim. Yani ciddi bir oturulup plan program yapılması gerekiyor ve kısa vadeli değil uzun vadeli yapılmalı bu planlar. Neticede bir ada

ülkesiyiz. Adada bir eko turizmle bütünleşebilecek macera turizmi potansiyeli var ki bu çok önemli. Eko turizm diyoruz ama bunun bir bacağı da macera turizmidir. İkisinin de ortak noktası doğadır. Bunu bir bütün olarak götürebileceklerken göremediler bu detayı. Dünya'daki kapitalist paraya dayalı, ticari kafaya dayalı bir sistem; en kolay para nereden gelirse oraya ağırlık veriliyor. Kumarda bunlardan bir tanesi. Kişiler havalimanlarından lüks araçlarla gelip otelde kumar oynayıp yine aynı şekilde araçlarla hava limanına götürülüyor ve ülkeden çıkıyorlar. Sadece kişilere getirisi var. Bu şekilde tanınamayız. Zaten küçük bir adayız. Tabi ki kumarı seven bir kesim var ama tek bacaklı gidilirse turizm faaliyeti kısır bir döngüde kalır. Çeşitlilik çok önemli. Değişen şart ve koşullarda dünya turizmindeki değişikliğe adapte olamazsınız. Bu bahsettiğimiz faaliyetler hem turizm hem spordur. Tanınmamışlık yaptığınız sporun önüne de engel ama bir şekilde delinebiliyor. Ama buna yatırım yok. Bu faaliyetlere bırakın turizm bakanlığını spor bakanlığının göze çarpacak bir katkısı yok yalnızca futbola ağırlık veriliyor. Bu bahsettiğimiz faaliyetlere ayrılan bütçe belki de futbola yatırılan tutarın 1/3'i oranındadır. Ben aynı zamanda yamaç paraşütü milli sporcusuyum aynı zamanda Türkiye milli sporcusuyum ve yamaç paraşütü Fethiye'de Fransa'da Avusturya'da bir turizm kaynağı Neden KKTC'de bir turizm kaynağı olmasın keza diğer faaliyetler içinde geçerli bu durum. O ülkeler bunlarla tanılıyor biz sadece kumarla tanınıyoruz. O halde sormak lazım bu daha ne kadar böyle devam edecek? Bu ekonomik çöküntü devam edecek para birimi değer kaybetmeye devam edecek. Bu gerçekleri görmek gerekiyor. Bizim alternatif sporlar kulübü var buradaki birçok branşı bünyemizde yapıyoruz adada başka böyle bir kulüpte yok.”

- Adanın macera turizmi ile ilgili olarak potansiyel fırsatları nelerdir?

“Avrupa'da alternatif spor kongreleri var bu kongrelere gidip bunun nasıl turizme dönüştürüldüğüyle ilgili olarak katılım gösterilebilir. Devlet desteğinin olması gerek

Avrupa birliği sürecindeyiz destek alıyoruz en azından lobi yapılır kendimizi tanıtabiliriz. Bu fırsatı değerlendirebiliriz. Bunun için çok talepte bulunduk. Henüz olumlu bir sonuç yok ne yazık ki.”

-Adanın macera turizmi ile ilgili olarak mevcut tehditleri ve olası tehditleri nelerdir?

“Genç kesimler genellikle bizi tercih etmiyor. Güney tarafta gençlere hitap eden Ayia Napa gibi turizm bölgeleri daha çok tercih ediyor. Eğlence anlayışları müzik dans olan kişilerdir bunlar. Macera turizmi olsun ve diğer turizm seçenekleri olsun hangi turizm çeşidi olursa olsun bir kere adanın siyasi açıdan konumu, adanın tanınmayışı sizin yapacağınız macera turizmi veya alternatif turizm modelleri, keza örneklerini görüyorsunuz eko turizmde bunun içerisinde bunlar dışa açık bir turizm şekline gelmiyor adanın siyasi konumundan yanı tanınmayışından dolayı. Bu durumda ekstra devletin çaba sarfetmesi gerekiyor.”

K 7

-Macera turizmine yönelik olarak adanın güçlü olabilecek yönleri nelerdir?

“Hiking ve trekkinge müsait birçok rotamız var. Alevkayası bölgesinde Ermeni manastırı var o bölgede 2kmlik bir yürüyüş parkuru var. Hiking, trekking için birçok parkur yapıldı. En son Karpaz’a kadar giden bir yürüyüş yolu yapıldı. Yürüyüş yollarıyla ilgili devlet gereken katkıyı gösteriyor. Tüplü dalış için Karpaz’dan Lefke’ye kadar birçok dalış noktası var. İki batık var. Güneyden bir örnek vermek isterim. Larnaca’da 1980lerin başında bir yük gemisi batmak üzereydi. Açığa aldılar ve batırdılar 180 mt uzunlukta bir gemidir. 30- 40 metre derinliklerde bir yerdedir. Orada şu an öyle bir balık popülasyonu var ki dünyanın dört bir yanından turist çekiyor. Ben 8 yıl önce 80 Euro’ya 2 dalış yaptım ve öğlen yemeği buna dahildi. Bu açıdan gelecek kişiler ulaşım için konaklama için ücret öder gezecek dışarda harcama yapacak

sadece dalış için gelmiş gibi görünür ama birçok yere para harcar. Neden burada da olmasın ki? Dalış için birçok insan gelebilir. Adanın geçmişinden dolayı su altı güzellikleri de bulunuyor. Eski çanak çömlekler, gemi çapaları var. Canlı popülasyonu zengin. Denizimiz kirliliyor fakat açıklarda dalış yapan bir insanın görüş fizibilitesi çok yüksek 50 metre ötesini görebiliyoruz Türkiye’de dalış yapanlar genellikle görüşün bulanık olduğunu söylemektedirler. Toplamda 10-12 tane dalış okulu bulunmakta seçenek ve imkânda çok var. Ama bunun altyapısını yapmak lazım dalış için broşürler otellere bırakılıyor ama yeterli değil bu. Bunun dışında Adaya gelen kişiler lisanslı ise yamaç paraşütü yapabilir. Değil ise tandem yapabilir. Tatlısu’da uçuş yapıyoruz oranın belediyesi bizi destekliyor parke taşı döşedi bir kaza olmaması adına. Oldukça memnunuz bu açıdan. Bu spora katkıda bulunuyorlar. Toprak alanları düzenleyip temizliyorlar. Öte yandan Kaya tırmanışına yaz aylarında genelde akşamüstü gidilir. Kamp kurulabilecek yerler var. Alev Kayası bölgesinde Karpaz bölgesinde. Ben daha çok tırmanış bölgelerinde kamp yapmayı tercih ediyorum. Kaya tırmanışı için 100’ün üstünde rotamız var. Bu rotaları uluslararası bir site var “ukclimbing” adında, gelmek isteyen tırmanışçılar bizde bulunan rotaları buradan görebiliyorlar. Kaya tırmanışı için dünyanın her yerinden insan buraya gelebilir. Bunun dışında Avrupa birliğinin bir projesi vardı mağaracılıkla ilgili Antalya’daki Akdeniz üniversitesinde seminere katıldık. Altınbeşik ve Kadiini’ne gittik. Eğitim aldık. Burada da mağaraların keşiflerini yapıyoruz. Haritalanmasını yaptık mağaracılık üzerine dahi bir talep olabilir. Eğitimli kişilerde ekipmanlarıyla gelebilirler. Uluslararası mağaracılık federasyonu sitesinden. Ne kadar ekipmana ihtiyacı olduğunu dahi görebilir bu sitelerden. Tatlısu bölgesinde bir kamp alanımız var öğrenciler kışın gelip aktiviteler yapmaktadır. Pandemi sebebiyle de kamp yapma konusunda ciddi bir talep söz konusu şu sıralar. Herkes çadır almaya başladı.

Binicilikte var. Turizm denilince aklıma özel ilgi turizmi geliyor direk. Adamızın iklimi birçok faaliyete çok uygun mesafeler kısa ulaşması kolay. Bisikletle (downhill) yokuş aşağı yürüyüş patikalarından aşağı iniştir. Bunu da yapıyoruz biraz ara verdik şu sıralar. Adrenalinli bir faaliyettir. Kite sörf öne çıkıyor batı rüzgârı çok önemli çoğu insan bu faaliyete yöneliyor pahalı olsa da ilgi var. Kaplıca bölgesinde zipline var denizin üzerine kurulu çok yüksek olmamasına karşın mesafesi uzun sayılır. Henüz deneyimlemedim. Çok ekstrem olmasa bile keyifli olabileceğini düşünüyorum. Eğitimli pilotlarımız var hava sporları için. Bende turizm ve otelcilik mezunuyum ve adanın özel ilgi turizmi ile ön plana daha çok çıkması gerektiğini düşünmekteyim. Uluslararası bisiklet yarışması için buraya gelen kişilerle görüştim. Bazıları Almanya'dan Kazakistan'dan gelmişlerdi ve yaşadıkları yerin çok soğuk olduğunu kışın bisiklete binemediklerini sürdükleri bisikletin yolda gidemeyeceğini bizim ülkemizde herkesin bunu yapabileceğini iklimimizin çok uygun olduğunu neden kimsenin bu sebepten buraya gelmediğine şaşırıldıklarını gördüm. Aslında bu güçlü özelliklerimiz doğru bir tanıtım politikasıyla anlatılsa tanıtımı yapılırsa eminim ki buraya daha çok turist gelecek. Ayrıca Rum tarafına gelen turistlerde gelebiliyor çok şanslılar onlar her iki tarafı da görebiliyor.”

- Adanın mevcut durumu düşünüldüğünde macera turizmine yönelik zayıf noktaları nelerdir?

“Akarsularımız yok. Bu sebepten dolayı akarsu faaliyetleri gerçekleştirilemiyor. En önemlisi bu özel ilgi faaliyetlerine adamız çok uygunken yalnızca kumara ağırlık veriliyor ve bu yönümüzle öne çıkıyoruz. Bir yerlinin dalış kursuna başlaması bile çok masraflı burada. Politik ve ekonomik sorunlar var bu faaliyetlerle ilgili. Örneğin burada uluslararası bisiklet yarışması yapıldı organizasyondan sonra federasyonun bütçesi baya bir zayıfladı. Yamaç paraşütü için Yurt dışından gelen herkesin izin alıp

öyle uçuşması gerekiyor. Çok fazla ilgisi olan insan var ama tanıtım yeterli yapılmıyor. Daha uygun bir politika olması lazım sadece üniversite ve kumar yoktur burada. Bunların dışında tırmanış noktalarından Garga Suyu mevkiinde yol kenarına bir tabela yaptırıldı. Çevremizi temiz tutalım diye birileri yine maloz döktü tabelayı da kırdı. Kuş gözlemi balkonu var Alevkayası'nda oraya da tuhaf insanlar gelir içki şişelerini bırakır. Aşağı kısımlar çöptü iplerle indik 9 poşet çöp topladık. Dağın başına da kimse gelmez diyoruz ama kola şişeleri cips poşetleri buluyoruz. Oraya gitmek için en az bir saat patikadan yukarı yürümek lazım. Gerçekten yürüyüş için gitmek isteyen zaten çevresini kirletmez. Genelleme yapmak istemem ama av fişeği silah fişeği bulduk. Kimisi korur kimisi korumaz. Genel olarak turistlerden de duyarım kendileri buranın çok güzel olduğunu düşünür ancak çevresel kirlilikten yakınrlar onlarda. Turkcell'in "Just do it" adında temizlik kampanyası olmuştu bir dönem belediyenin de destekleriyle. Öyle bir kampanyaya ihtiyacımız var yine. Ama temizlikten sonra yine aynı kirlilikle karşılaşmakta gerçekten üzücü. Faaliyetlerle ilgili hükümetinde bilgisi var. Her gün yeni lüks otel yapılıyor hangi otele kimin gittiği de belli esasında."

- Adanın macera turizmi ile ilgili olarak potansiyel fırsatları nelerdir?

"İnsanlar seyahatleri esnasında da tercih edebiliyor bu faaliyetleri artık tatillerinde deneyim tecrübe heyecan yaşamak istiyorlar. Gitmişken dalışta yapmak isteyebilir, yamaç paraşütü de yapmak isteyebilir."

-Adanın macera turizmi ile ilgili olarak mevcut tehditleri ve olası tehditleri nelerdir?

"Kaya tırmanışı noktalarımızda yaz aylarında yılanlar çok olur. Bu sebepten dolayı bireyin kişisel güvenliği sağlaması için oldukça dikkatli olması gerekmektedir."

K 8

-Macera turizmine yönelik olarak adanın güçlü olabilecek yönleri nelerdir?

“En güçlü özelliklerimizi düşündüğümüzde mesela iklimimiz. Burada bir insan sekiz ay belli noktalarda kite sörf yapabilir. Bunu pazarlayabilmek lazım. Güzelyurt bölgesinde ciddi şekilde bir kitesurf faaliyeti var. Turizm açısından bu ön plana çıkarılabilir. Sahillerimizin temizliği Mağusa Karpaz altın kumsalın olduğu yerler ön plana çıkarılabilir. Bir paraşütü veya balonu Salamis harabelerinde yaparsanız orda çok daha eşsiz bir görsel şölen ortaya çıkar tıpkı Nevşehir’de olduğu gibi. Boş bir arazide yapılması ve getirisi başkadır bu alanlarda yapılması bambaşka. Biz mesela neden koşumuzu Salamis harabelerinde gerçekleştiriyoruz bu sebepten dolayı. Dalışta da suyun altındaki kalıntılarla da ön plana çıkabiliriz. Tarihi güzellik ve doğal güzellikleri bu faaliyetlerde bir araya getirebilerseniz avantajlı olursunuz. Tanıtım kitapçığıyla da organizasyondaki katılımcılara bu eserler hakkında bilgi vermeniz mümkündür. Belki de birey bir balon seyahati esnasında bu açıdan bilgi edinirse organizasyon için gelmişse de tekrar tatil için gelme isteğinde bulunacaktır. Biz bu tip durumlarla çok karşılaştık. İklimin güzelliği dağlardaki temiz hava sağlık turizmi için bile bizim için avantajdır. Bunlar plan program organizasyon işi devletin ciddi anlamda özel sektörle iş birliği yapması lazım. Çünkü devletin kendi başına bunu yapması mümkün değil profesyonel insanlarla çalışması gerekir. Bu açıdan Türkiye’de çok yakınımızda bu işler nasıl olur bakılır formüller üretilir. 20 temmuzda bir organizasyonla 6 kişi Türkiye’den yüzerek geldi ve tüm dünyada yayınlandı. Bir anda duyuldu bu da bir aktiviteyle bir adanın duyurulmasıydı. Spor ambargolarına bir farkındalık yarattı aslında. Yine Girne’de dağcılık, dağ sporları, yürüyüşleri, kampçılık, izcilik, bisiklet, mağaracılık baya bir gelişmiştir. Hatta mağaracılığa birkaç sefer katıldım. Saint Hilarion bölgesinde yamaç paraşütü yapılıyor. Yine dalış yapılıyor. Geçitkale’de bir kaza oldu. Bu sebepten dolayı hava sporları faaliyetlerinin kısa süreliğine bazı branşları durduruldu. Tekrar olabilir. Yamaç paraşütü, balon gibi

faaliyetler gerçekleştirilebiliyor. İnsanlar burada derneklerle ve gruplarla yapıyor bu faaliyetleri. Kişilerin kendi alışkanlıkları zevkleri kendi ilgi alanlarına giren şeylerdir. Bu turizm ön plana çıkarılırken yurt dışında olduğu gibi Girne'de ya da Mağusa'da bu tip fuarlar yapıp yurt dışındaki şirketler buraya çekilip aktivite alanları yaratılabilirse kendilerine teşvik yapılabilirse ben bu alanın, bu turizm şeklinin çok daha fazla gelişebileceğine inanıyorum. Buraya tatile gelen kişilerin yönelebileceği aktiviteler var hem tatilini yapacak hem de bu aktivitelere katılabilecek.”

- Adanın mevcut durumu düşünüldüğünde macera turizmine yönelik zayıf noktaları nelerdir?

“Bir adada yaşıyoruz. Adada spor turizmi dışında bahsettiğiniz ekstrem sporlar turizminin de İstanbul'da olduğu gibi belki bir fuarda ön plana çıkarılması gerek. İllaki zor faaliyetlerin değil her kesime hitap etmesi açısından nispeten daha basit faaliyetlerde öne çıkarılmalı bana kalırsa en büyük eksiklik budur. Bu tür bir turizm için bir devlet politikası olmalıdır. Turizm bakanlığının bunu diğer alanları organize ettiği gibi organize etmesi gerekmektedir. Ayrıca derneklere ve federasyonlarında önüne çok fazla kurallar konulup insanların boğulmasına sebebiyet verilmesine de karşıyım. Tıpkı bir otele gittiğiniz gibi, bir dalışa ulaşabiliyorsunuz, bir sörf yapmak isterseniz ulaşabiliyorsunuz. O gün otelin yaptığı bir organizasyonda dağda bir gezi organize edilmişse ücretini ödeyip yapabiliyorsunuz. Demek ki bu rekreatif aktiviteler insanları sıkmadan bunaltmadan yapılabilir. Çünkü yaptığın hizmetin karşılığını ödüyorlar zaten. Kurallarla boğmamak lazım. Türkiye'de Karadeniz'de bir rafting organizasyonunu düşünün ya da Alaçatı'daki bir sörf organizasyonunu düşünün. Alaçatı'ya gittiğinizde illaki profesyonel sörfçü olmanıza gerek yoktur. Size o zevki tattırıyor. Nevşehir Ürgüp, Göreme'de deneyiminiz olmasa da sabah 6'da binlerce insanın o organizasyona katıldığını görebilirsiniz. Demek ki buradaki en büyük sıkıntı

organizasyon yapabilme sıkıntısı. Bu çözüldüğü takdirde aynı faaliyetlerin burada yapılmaması için hiçbir sakınca yoktur. Bu aktiviteleri pazarlayabilmek gerekiyor. Şu anda biz olayı ikiye ayırıyoruz birincisi mevcut halka sunduğumuz imkanlar. İkincisi turiste sunduğumuz imkanlar. Spor turizmi sağlık turizmi bu faaliyetler ile ilgili turizm derken adı üzerinde turizm yani sizin turisti getirebilmeniz lazım. Turisti getirebilmeniz için yeterli havaalanı, yeterli ulaşım imkanları, yeterli konaklama yurt dışından ulaşımında kolaylık, direk uçuşlar gibi konularda yeterli olmanız lazım. Şimdi ben Antalya'dan uçağa binip Lefkoşa'ya gelecekseniz tamam kabul. Ama İtalya'dan binip üç ülkeye gidip de Kıbrıs'a gelecekseniz gelmem. Ben Tayland'da 10 günlük bir tatil yaptım ulaşımında konaklamada bir sıkıntısı yok. Kendi imkanları doğrultusunda fakir bir ülke olmasına rağmen her şeyi güzel organize ediyorlar. Turiste bunu güzel bir şekilde sunuyor turiste bundan faydalanıyor. Potansiyel var ama bu potansiyel bence kumarhanelerde kullanılıyor. Siz insanı otelde hangi maksatla konaklattırırsanız insanda onları yerine getirir. Eğer ben kayak için gidiyorsam bir ülkeye kayak yapmaya giderim sürekli otel odasında kalmam. Dağda yemek yerim kahvaltımı yaparım otele yatmaya giderim. Ama ben oteldeki bir aktivite için gelmişsem kumarhane gibi otelden çıkma gereği duymam. Spor turizmi konusunda bazı araştırmalarım olmuştu benim. Bu tamamen sunumla alakalıdır. Bir yemek koyuyorsunuz müşterinin önüne ama siz bunu elinizle yiyeceksiniz dersiniz eliyle yer. Çatal koyarsanız çatalla yer. Bıçak koyarsanız bıçağı da kullanır. Biz şu anda ortaya koyuyoruz otel ve kumarhane. Otele gelen kumar turisti niye gidip de ekstrem faaliyetlerle uğraşsın. Antalya'da her şey dahil bir tatil yaptım tarzım olmamasına rağmen otelin içinde hiç zevk almadım. Ne kadar dışarıya çıkmak isteseyiz de otel kendi içinde tutmaya çalışıyor. Çünkü kendi yaptığı organizasyonu size satacak. Daha sonra tekrar gittiğimde Antalya'da olduğumu anladım. Şu anki tanıtımlarda

reklamlarda görüyor musunuz bu tanıtımları hayır. Kumarhaneler öne çıkıyor. Tabi ki kumar turizmi de olsun olmasın değil. Dünyanın pek çok noktasında kumar turizmi var. Ama yalnızca kumar turizmi yok. Buradaki eksiklik o. Gelir yalnızca kumar üzerine oluyor. Müşteri profili ve beklentiler onun üzerine oluyor. Alaçatı'yı düşünün ya da Atina'da Pire limanını 2004'te olimpiyatlarda gittim Avrupa'nın 2.büyük limanı eski Osmanlı uygarlığının olduğu bir yer Türk olduğunu anladıklarında Türkçe konuşuyorlar seninle. Maç izlemek amacıyla gittiğimden fark etmedim o yıllarda, fakat daha sonraki senelerde gittiğimde ciddi bir sahillerde dalış yüzme su topu gibi aktiviteler yapıldığını gördüm. Çok fazla turist çekiyor. Denizi mükemmel olmamasına karşın pazarlayabiliyor. Büyük bir çekicilik olmasına da gerek yok. Avrupa'nın yelken merkezi olduğu için bütün yelken okulları orada bulunduğu için normal bir deniz şortu bulmanızın da imkânı yoktur. Bu faaliyeti gerçekleştirmek için ve sörf için üretilmiş buradaki tüm şortlar. Yalnızca bu tip şortlar satılıyor. Ben gidip normal bir şort istediğimde sen sörf yapmayacak mısın yapmayacaksan neden geldin diye sormuşlardı. Turizmini ve dükkanlara kadar iç ekonomisini bu faaliyet üzerinden yapıyorlar. Nevşehir peribacalarını düşünün gezmeyecekseniz gider miydiniz? Genel anlamda şahsi düşüncem budur. Organize olamadığımızı, organizasyonu tam anlamıyla profesyonel yapamadığımızı, yapılan organizasyonlarında profesyonel insanlar tarafından yapılmadığını düşünüyorum. Devlet destek politikalarının olması teşviklerin olması, ulaşım açısından rahatlık olması lazım. Bunların hepsi negatif unsurlarımızdır.”

-Adanın macera turizmi ile ilgili olarak mevcut tehditleri ve olası tehditleri nelerdir?

“Aslında bu ambargoların bu adaya uygulanması olmasaydı tüm bunları hiç konuşmuyor olacaktık. Londra'dan tek uçakla Larnaka'ya inebiliyorsunuz. Ben

kayağa gidiyorum Trodos Dağları'na inanamazsınız bir haftalık bir kar var çok kar yok. Antalya'daki kayak merkezi gibi değil aşağıda deniz yukarda kar. Çok küçük pistleri olmasına rağmen bir haftalık karı bile pazarlayabiliyorlar anlayacağınız. Çünkü o imkanları var kendilerini duyurabiliyorlar. Ama bizimle alakalı kısmında her türlü siyasi manevraları, adada daha önceki yaşanmışlıkları, birlikte yaşarken olan olayları, farklı anlatabiliyor turiste. Bu bizi etkiler. Orası işgal altındadır can güvenliğiniz tehlikede olur şeklinde söylemler olabilir. Bu olayın siyasi boyutudur. Bu en büyük tehlikedir. Bunun dışında bu aktiviteleri yaparken gerekli güvenlik önlemleri alınmalıdır. Bu olayın içinde bu eğitimler verilirken gerekli önlemlerin alınması ve yapacak kişinin sağlık durumunun bunu yapmaya yeterli olup olmadığı da çok önemlidir. Çünkü bunların arasında performans gerektirenlerde mevcut. Şimdi ata binmenin dışında bir kitesurfün ya da bir yamaç paraşütü ile Beşparmak Dağlarından atlamak için bireyin sağlığının yeterli olması gerekmektedir.”

- Adanın macera turizmi ile ilgili olarak potansiyel fırsatları nelerdir?

“Burada çok uzaklara gittiklerini düşünüyorum 80 milyonluk bir Türkiye var yanı başımızda. Fuarların yapılmasındaki en büyük neden buraya insanları çekebilmektir. Siz zaten onu orda şirketlere satıyorsunuz. Bunu yapabiliyorsan sorun yok. Biz daha Türkiye piyasasına girmeden Amerika'daki adamı getirmeye çalışıyoruz. İlk önce benim tıpkı İstanbul'dan Antalya'ya gidebildiğim gibi turisti Kıbrıs'a aynı şekilde getirebilmem gerek. Burada çok büyük bir nüfus yoğunluğu ve trafik yok. Tatiliniz daha rahat olur gibi odur budur anlatayım ben Artvin'den vatandaşı buraya tatile getirebilirim. Zaten Antalya'ya gidiyor. Daha uzak mesafeyle Marmaris'e gidiyor. Benim o piyasaya girmem lazım. Türkiye'nin uluslararası fuarlarının dışında yerel turizm fuarlarına KKTC'nin ciddi anlamda girebilmesi lazım.”

K 9

-Macera turizmine yönelik olarak adanın güçlü olabilecek yönleri nelerdir?

“Ada ülkesiyiz. Buranın genel itibariyle çekici bir yerde olduğunu düşünüyorum. Doğa güzellikleri var. Bu açıdan avantajlıyız. İklimimiz güzel yağmur yağma riski düşük. Dolayısıyla açık havada plan program yapan kişi sorun yaşamayacaktır. Rum tarafından Avrupa birliği üyesi ülkelerin vatandaşlar sorunsuzca buraya geçiş yapabilirler. Karpaz, Kocareis ve İskele’de kamp alanları mevcut tuvalet duş gibi ihtiyaçlarımızı karşılayabiliyorsunuz.”

- Adanın mevcut durumu düşünüldüğünde macera turizmine yönelik zayıf noktaları nelerdir?

“Kampçılığın çok gelir getireceğini düşünmüyorum onu araştırmak lazım. Sırf kamp için gelecek otelde konaklamayacak. Kamp yapılacak yerler önemli en azından bir duş bir tuvaletin bulunması gerekiyor ki bazı ihtiyaçlarını karşılayabilsin. Bunların olmadığı bir yerde ne kadar uzun süre kalabilirsiniz ki? Bazı insanlar otellerde kalmak istemeyip kampçılığa yöneliyor. En ucuz konaklama şeklidir. Ekipmanını geldiği yerden getirebilir dolayısıyla restoranlara belki katkı sağlayabilirler. Otel konaklaması bu açıdan bakıldığında daha fazla getirisi olan seçenek olarak görülmektedir. Önemli olan turiste para harcatmaktır burada. Kaç kişiye kadar olanak sağlayabiliriz kamp konusunda bilmiyorum. Alt yapımızın çokta yeterli olduğunu düşünmüyorum. Direk uçuşumuz yok bağlantılı uçuşlar oluyor bu kesinlikle bir zayıf nokta. Ama şimdi biliyorsunuz bu koronadan dolayı küresel turizm büyük bir sorunla karşı karşıya. Bu sorun ortadan kalkmadığı sürece turizmin düzeleceğini sanmıyorum.”

- Adanın macera turizmi ile ilgili olarak potansiyel fırsatları nelerdir?

“Pandemi devam ettiği sürece hiç kimse hiçbir şey yapamaz. Pandemi bittikten sonra doğası tarihi kültürü ön plana çıkarılabilir. Pazarlama yapılabilir. Bu konuda şansımız var buna inanıyorum.”

-Adanın macera turizmi ile ilgili olarak mevcut tehditleri ve olası tehditleri nelerdir?

“Güney Kıbrıs’ın KKTC karşıtı propagandalarının buradaki turizmi etkilediğini düşünüyorum. Buraya geleceklere buranın tehlikeli bir bölge olduğunu söylüyorlar. Dolayısıyla gelecek kişilerde gelmekten vazgeçebiliyor. Tabi kimi zaman başarılı oluyor kimi zaman olamıyorlar.”

K 10

-Macera turizmine yönelik olarak adanın güçlü olabilecek yönleri nelerdir?

“Son zamanlarda çok sık turizm bakanımız değişti. Dolayısıyla bizde yarım kalan devam etmesinde önem verdiğimiz birçok proje var. Bunlardan bir tanesi de aslında şu an da konuştuğumuz ürün çeşitlendirmesiyle ilgili. Bizim ülkemize teşvikler vasıtasıyla dünyanın birçok yerinden turist geliyor. Bu turistlerin bazıları sadece özel ilgi için geliyor. Mesela yürüyüş yolları için. 26 tane parkurumuz var ve 256 kilometreyi bir uçtan diğer bir uca Kormacit olarak tanımlanan bölgeden Karpaz ucuna kadar 256 kilometreyi bulan birçok parkur vardır. Sırf bunun için gelenler var. Gelmişken bunları yürüyeyim diyenler var. Bunun yanında da dalgıcılık bizde çok etkili ve çok geniş bir sektördür. Özel ilgi açısından turist getirme potansiyeli açısından bir numara yürüyüş iki numara dalıştır. Çünkü çok fazla dalış okulu var. Dalmak için gelenler ve gelmişken dalış yapayım diyenler var. Yeni bakanımız özellikle dağcılık faaliyetlerini ön plana çıkarmaya çalışıyor. Olmayan bir turizm ürününü yaratmaya çalışıyor. Bizim memleketimizde dağcılık kulüplerimiz var. İki sene önce tırmanışı tanıtımı için broşür bastık. Ama onun dışında bu ürünün şekillenmesinde pek fazla rol

alamadık. Yeni gelen turizm bakanı maceraya önem verilmesi gerektiğini düşünüyor. Dağcılık, mağaracılık ve kampçılığı ön plana çıkarmak istiyor. Turizm tanıtma ve pazarlamada bir ürün ortaya çıktıktan sonra tanıtımı pazarlaması oldukça etkin bir şekilde yapılabilmektedir. Elimizde bir sürü enstrüman var. Ama o ürünün ortaya çıkması için turizm planlama dairesinin insiyatif alması gerekmektedir. Çok etkili olmamak kaydıyla bu ürün yaratma olayını yapmaya çalışmaktayız. Biz bu tırmanış yapan kişilerle toplantı yapıyoruz denize bakan yamaçlarda bazı yerlere çiviler çakıldığından bahsettiler. Bunlar hayat kurtarıcı özelliindedir. Ancak dağcılar tarafından çakılabilen ürünler olduğu için onlarla birlikte yerlerini tespit etmek istiyoruz. Bunları da duyurmak istiyoruz özellikle yurt dışı fuarlarında. Faaliyetin gerçekleştiği bölgede gsm operatörleri çekip çekmemesi önemli bir konu. Bir kaza yaşanabilir. Bununla ilgili iki firma gelerek ölçüm yapacak. Eğer bu firmalar bir yatırım yapmayı planlarsa iyi. Yoksa çok büyük riski var. Bizim rutin olarak yaptığımız tereddüte mahal vermeden çok güzel işlerimiz var. Birçok fuara katılıyoruz seyahat acentaları ve otelcilerde geliyor. Esas anlaşmaları yapacak olan direk birebir turistlere ulaşacak olan on binlerce sayılarda turist getirecek olan yabancı tur operatörlerine acentalarımız ve otelcilerimiz ulaşıyor. Ana pazarlarda Türkiye İngiltere Almanya ve Hollanda'da 150 200 metrekare büyüklüğünde stantlar kuruluyor ve ülkenin gastronomisi olsun tarihi olsun kültürü olsun tanıtılıyor. Onun dışında yurtdışında beş yıldızlı otellerde kokteyller verilir. Kokteyle katılan tur operatörleriyle ülkemizden giden seyahat acentaları bu kişilerle konuşup iş yapmaya çalışır.”

- Adanın mevcut durumu düşünüldüğünde macera turizmine yönelik zayıf noktaları nelerdir?

“Fiziki yatırımlara odaklanılıyor. Otellerin kuruluş izinlerinin verilmesi, yıldızlamalarının yapılması ödül ve ceza verilmesi ve proje yatırımcılarının projelerinin incelenmesi gibi. Bu noktada tabi ki bir boşluk oluşmakta. Bu da turizm ürünü oluşturulmasıdır. Dairemizin teşkilat yasasının günün koşullarına göre ve turizm sektörünün ihtiyaçlarına göre yeniden düzenlenmesi gerektiğini düşünüyorum. Turizm teşvikleriyle ilgili bir düzenleme gerekir. Teşvik nedir? Siz KKTC’de bir seyahat acentesisiniz Hollanda’da bir tur operatörüyle anlaştınız. Bir Hollandalının KKTC’ye güvenmesi el sıkışıp imza atması onlar için güven problemi yaratan bir olay. Bize güvenmek istemiyorlar dolayısıyla eğer böyle bir güven oluşursa ve el sıkışılırsa bunun en büyük payını oluşturan şey teşviktir. Çünkü orada seyahat acentesi Hollandalı tur operatörüne karşı güçsüz. Hollandalı tur operatörü şöyle düşünür; Ya ilerde yükümlülüklerini yerine getirmezse? Beni parasal anlamda zor durumda bırakırsa? Ben onu dava bile edemem çünkü KKTC tanınmamış bir ülke olduğundan ben onu mahkemeye bile veremem. Burada teşvik bölümleri devreye giriyor. Bu operatörün KKTC’ye getireceği her turist için ben sana bonus bir pay vereyim dersin o zaman bazıları kabul ediyor. Kabul ettikleri için zaten KKTC’ye 19 farklı ülkeden charter seferler var. Letonya, Litvanya, Fransa, Macaristan, Çek Cumhuriyeti, Hollanda, Almanya, İngiltere, Danimarka, Finlandiya, İsveç, Norveç bunlardan bazılarıdır. Teşviklerin faydası var ama teşviklerin bütçesi geçen sene 22 milyon Euro civarıydı. Finansman konusu geriye dönük olarak son bir yılı ödeme konusunda büyük bir sorun olmaya başladı. Belki de bu projenin sonlandırılması gerekmektedir. Halkımız çevre bilinci olan, memleketini seven bir halk değil. Dünyanın en pis ülkelerinden biriyiz. Farklı yerlere gitmeyen insan anlayamaz tabi bunu. Bugün Danimarka’yı Hollanda’yı gezen biri ancak bunu söyleyebilir. Buradaki insanlar naylonu, pet şişeyi, tenekeyi atmaya devam eder. Belli başlı konularda bilinç sahibi

değiliz bu bizi üzüyor. Dünyanın pek çok yerinden gelen kişiler de bizim en fazla çevreyi kirletmemizden şikayetçiler. Bu konuda tabii çevre dairesinin halkı bilinçlendirici videolar, kamu spotları hazırladığını biliyorum. Mesela Fikri Ataoğlu'nun kendisi naylon poşetlerin marketlerde ücretsiz verilmesinin durdurulması onun zamanında gerçekleşti. Şu anda da adada naylon poşet kullanım oranı %70 azaldı. Ulaşım sorunu var. Kıbrıs Türk Hava yolları battı ve en büyük nedeni havacılık ile ilgili bilgi sahibi profesyonel kişilerin yönetimde olmamasıydı. Teknik bilgisi ve eğitimi olmadığı için bu kişilerin sürdürülemedi ve kapatıldı şirket. Çok üzuldüm ben. Şimdi Türk hava yolları istediği fiyatı koyuyor. Ama Kıbrıs Türk Hava Yolları olsaydı hiç böyle olmazdı. Pandemi öncesinde Ercan- İstanbul gidiş geliş uçak bileti fiyatları 1500 lirayı buluyordu. Halbuki Hatay'dan Kayseri'ye uçacaksın 300- 400 liraya uçarsınız. Bana göre Ercan- İstanbul fiyatı maksimum 500 tl olmalı. Demek istediğim ulaşımımız yok bu bir sorun. Bunun için bir şeyler yapılması lazım. Yeni bir havayolu şirketi kurulmalı. Bazı hususlarda tasarrufa gidilip elde kalan para ile turizm için önem arz eden konulara odaklanılabilir.”

-Adanın macera turizmi ile ilgili olarak mevcut tehditleri ve olası tehditleri nelerdir?

“KKTC'nin tanınmıyor olmasından kaynaklı tur operatörlerinin duyduğu güvensizlikler. Ancak teşviklerle bunlardan bazıları ikna edilebilmektedir.”

- Adanın macera turizmi ile ilgili olarak potansiyel fırsatları nelerdir?

“Teknolojinin gelişmesidir biz bu açıdan biraz geç kaldık. Türkiye belki 10 yıl evvel başlamıştır. Elektronik belge yönetim sistemine geçtik. Bir yazı hazırlandığında müsteşardan ıslak imza alınır. Ama bu yazının maliyeye gitmesi lazım, çevre dairesine gitmesi lazım. Bu aşamada odacı bulmak gerekiyor. Hizmet aracı bulmak gerekiyor. Şoför bulmak gerekiyor. Bazen belge yerine geç ulaşır bazı sebeplerden dolayı. Gittiği

yerde bir kenara bırakılır onu bazen saatlerce, günlerce kimse fark etmez. Süreç çok yavaştı ama artık değil.”

K 11

-Macera turizmine yönelik olarak adanın güçlü olabilecek yönleri nelerdir?

“Şimdi bu mağaracılığı biz profesyonelce yapıyoruz. Birde derneğimiz var. 2014 yılında kurulduk. Dr. Salih Gücel şu an ki başkanımız. Biz bu ‘Caves of the Kyrenia Mountains’ kitabının içerisinde her şeyi topladık. Bir mağaracı nasıl olmalı? mağaracılık nasıl yapılır? ekipmanları giysileri nelerdir? gibi. Amerikan büyük elçiliğiyle birlikte, Güney Kıbrıs’la, Avrupa Birliğiyle, Uluslararası Mağaracılık Federasyonuyla, Rusya’yla toplamda 7 tane kuruluşla yaptık. Bütün çalışmalarımızı Antalya Akdeniz üniversitesinde gerçekleştirdik. Güzel bir spor dalıdır. KKTC’nde mağaracılık turizmine başlıyoruz diye manşete de çıktık. Yabancı arkadaşlarla birlikte birçok mağara tespit ettik. Daha hiç kimse bilmez. 10 kilometre uzunlukta mağara var. Mağaraların içinde farklı yaşam formları var. Gece kuşları, yengeçler var. Aslan kaplana benzer nesli tükenmiş bir canlının fosilini de bulduk. Ben turizme açmak isterdim. Mağara çok akıllara durgunluk veren mağaralar var.”

- Adanın mevcut durumu düşünüldüğünde macera turizmine yönelik zayıf noktaları nelerdir?

“Şu an bulunduğumuz alanda dahi var. Ama ben sana söyleyemem çünkü bazı şeyler daha açılmadı. Etik değil. Bunu yalnızca teknik adamlar bilir. Bazı şeylerin gizli olması gerekiyor. KKTC maalesef hala siyasi bir huzura kavuşmadı. Dünyanın tanıdığı herhangi bir otorite de olmadığı için mağaracılık üzerinde bir turizm girişiminde bulunmamıza rağmen, bilimsel olarak birçok hareketimize rağmen çok büyük engellemeler var. Bu da askeri yönden. Birçok bölgelerde mağaralar var. Askeri savunma açısından etik değildir o bölgelere girmek ve o bölgelere yabancı insanlar

getirmek. Savunma açısından bu dağların taşların gizli kalması gerekiyor. Çünkü mağara var 10.000 kişi sığar. Bu mağarayı gün yüzüne çıkaramazsın. Sen bileceksin ben bileceğim ancak bunu halka açamayız. İkincisi de bu eğitimler ilkokuldan, Liseden orta okuldan başlaması lazım ki insanlar öğrensün. Mağaraya girdiğinde nasıl hareket edeceğini bilsin, zarar vermesin. Oranın içi ayrı bir dünyadır. Onun için bunlara dikkat etmek gerekmektedir. Bu da eğitimden geçer. Kıbrıs'ta belli bir toplum yok 100 milletten insan yaşar. Bunları nasıl eğiteceksin eğitemezsin. Bunları mağaraya götürdük, mağaranın yerini gördüler, bunun içinde çok güzel işimize yarayan kristaller var dediler. Ertesi gece gitseler bir sarkıt koparıp satsalar o sarkıt 1000 tl. On tane sarkıt söksen 10.000 tl. Ben istedim ki bazı mağaraları açalım gösterelim resimleriyle falan ama asker müsaade etmedi.”

-Adanın macera turizmi ile ilgili olarak mevcut tehditleri ve olası tehditleri nelerdir?

“Bazı mağaralara girdik baktık ki içerisinde bulunan bazı sarkıtlar koparılmış. Bende bilmezdim önceleri ne olduğunu. Dedim bunları ne yapacaklar ki? Aslında çok kıymetli olduğunu öğrendim. Bazen pipo veya süs eşyaları yapıyormuş. Bazısının içinde kristal var. O yüzden risklidir. Ekipmanların olması gerekir. Bu konuda bilgisi olması gerekir yılanlar, böcekler var bir böcek sokarsa ölebilir. Amerikan büyük elçisi bütün mağaraların yerini görmek istedi. Ne demektir bu bir yerde insan şüphelenir. Polis istihbarat geldi tabi nedir bu yaptığınız bize bilgi verin diye. Her hafta polislerle görüşürdüm. O yüzden usandım bazı şeylerden. Onun için riski çok.”

- Adanın macera turizmi ile ilgili olarak potansiyel fırsatları nelerdir?

“İlgi ve destek var. Avrupa Birliğiyle konuştuğumuzda yardım edeceklerini söylediler. Bu proje için 239.000 Euro alındı. Amerikan Büyük Elçiliği de devreye girdi ve bu açıdan. Bütün bütçeyi bunlar finanse etti. Akdeniz Üniversitesinde uluslararası bir

sempozyum kurduk. O sempozyumu kurmak için Avrupa Birliği milyonlar milyarlar harcadı.”

K 12

-Macera turizmine yönelik olarak adanın güçlü olabilecek yönleri nelerdir?

“KKTC’ndeki en gelişmiş kulüp biziz. Hem de Binicilik federasyonundayız. Bizim için en heyecanlı aktivite atçılıktır. Çünkü iki canlının bir arada yaptığı tek spordur. Bizim kulübümüze 60 yaşından sonra başlayan insanlar bile vardır. Yaş sınırı olan bir spor değildir. Onun için atçılığın gelişmesini biz çok çok isteriz. Turistik anlamda da çok talep vardır. Biz atçılığa bir at ve bir eşek ile başladık. Geliştik ve şu an 30 tane atımız vardır. Bunların 16 tanesi Avrupa’dan gelmiştir. Çiftliğimiz Avrupa standartlarında yapıldı. Yabancı müşterilerimizde çok var.”

- Adanın mevcut durumu düşünüldüğünde macera turizmine yönelik zayıf noktaları nelerdir?

“KKTC federasyonunun çok komik bir rakamda desteği vardır. Bu sporu herkes yapabilir ama lüzumdur birde maddi desteğin olsun. Bu destek olmazsa bağlı bir spordur. Dünya binicilik kuruluşuna bağlı değiliz. Ulaşım şarttır yeni başlayan biri toprak yoldan at çiftliğine gitmek istemez. Ancak seven bir insan atçılıkla iç içe olan bir insan gider. Ama biz isteriz ki başlamak isteyenler de bize en iyi şekilde ulaşsın. Burası uyuşturucu, alkol ve kumarın olduğu bir yer olmamalı.”

- Adanın macera turizmi ile ilgili olarak potansiyel fırsatları nelerdir?

“Türkiye federasyonunun biraz desteği vardır. Hakem falan yolluyorlar. Binicilikle ilgili halkın, insanların ilgisi çoğaldı. Kumara, alkole ve uyuşturucuya karşı bir spordur. Bununla ilgilenen gençler bu tehlikelerden uzaklaşır.”

-Adanın macera turizmi ile ilgili olarak mevcut tehditleri ve olası tehditleri nelerdir?

Bir zaman bizi Türkiye binicilik federasyonu davet etti. Federasyon olarak herkes kendi masrafını karşılamayı kabul etti. Yarışmaya gidildi. Ancak tanınmadığımız için siz bizimle yarışamazsınız. Uluslararası binicilik federasyonunda değilsiniz denildi. Bizi Türkiye tanımaz. Bir ambargo var sporun önünde bile. Ama Azerbaycan kabul etti bizi hem de bu binicilik kuruluşunun kapsamında. Sporda politika olmamalı. Spora da ambargo koymasınlar bence

K 13

-Macera turizmine yönelik olarak adanın güçlü olabilecek yönleri nelerdir?

Zevk açısından hobi açısından en iyi faaliyetlerden biridir. Güzeldir safariler de olur. Dağ yürüyüşleri, deniz yürüyüşleri, orman yürüyüşleri gezileri olur. Grup halinde çıkılır. Başta en ilgili sürücü koçlar olur. Sonda da arkayı kontrol eden bir koç olur. Böylelikle herhangi bir sapma olursa önden arkadan müdahale olur ve güvenlik sağlanır. KKTC'de 10 tane binicilik kulübü var. At en başarılı rehabilitasyonlardan biridir. Engelli çocuklarımıza da at terapisiyle bu konuda destek oluyoruz. Turizm açısından devlete gerçekten kazandıracak bir projedir. Çünkü bu alandaki olanakları açsalar çok iyi olacak. Atçılık da özellikle Avrupa'nın birçok yerinde çok popüler bir şeydir ve zengin sporudur. Bu varlıklı insanlar dünyanın her yerini atlarıyla gezebiliyorlar. O bölgelerde kalabiliyorlar. Bunun sonucunda da güzel paralar öderler. Bu demektir ki bu adam sadece benim kulübüme gelip kalıp para ödemeyecek. Mağazadan alışveriş yapacak. Marketten alışveriş yapacak. Vergi olarak tekrar devlete dönecek. Devletin imkanlarını kullanacak girişte çıkışta satın alınacak şeyler olacak. Yani devletin kazancı olacak bu işten. Bir kere dünyanın sayılı yerlerinden biridir Kıbrıs. Bizim gibi çok fazla yer yoktur. Biz burada 9- 10 ay güneş görürüz. Toplasanız 1-2 ay hava çok soğuk veya yağmurlu olur. İklimimiz de adamız da bu tarz spor faaliyetlerine çok uygundur. Daha iyi olanaklara sahip olsaydık iyi olacaktı.

Çünkü çok fazla turistinde buna eğilimi vardır. Bizim daha önce İskele turizm bölgesinde yerimiz vardı. Günde 20- 30 yabancı gelirdi. İskandinav ülkeleri, Rusya, Ukrayna, Libya, Ürdün gibi birçok yerden baya bir talep vardı.

- Adanın mevcut durumu düşünüldüğünde macera turizmine yönelik zayıf noktaları nelerdir?

Maalesef önümüz kapalı. Yani sürekli gelişmemizde bir engel vardır. Bizim gelişebilip büyüyebileceğimiz alan Mağusa'nın bir köşesi. Yaklaşık 4 senedir elektrik bağlatmak için uğraşıyoruz. Halâ daha jeneratörle günde 300 tl 400 tl benzin ödeyerek elektriğimizi sağlarız. Kişi başı 45.500 tl ödeme yaptık. Belediye gelmemesine rağmen aydınlatma ve temizlik ücretini de bizden tahsis eder. Hiçbir kurumun hiçbir katkısı yok bu konuda. Yol için de aynı şekilde. Bütün kulüplerin bize benzer yerlerde konumlanmış olması gerekir şehrin göbeğinde büyüyemezler. Çünkü dönümlerle arsa gereklidir. Bizimki de 20- 30 dönümlük bir yere kurulmuştur. Bütün kulüplerde aynı sorun var belli bir yere kadar asfalt ondan sonra 1 kilometre toprak alan vardır. Kışta ayrı bir derttir. Yazda kuraktır ama toz toprak taş olur. Bu açıdan ulaşım da bile önümüzde engeller var. Yol dökülmüyor yaklaşık on yıldır. Dünyaya açılmamızda engeller var. Benim burada koşturan öğrencilerim dünya standartlarında yeterliliğe sahiptir ama dünyada böyle kişiler milyon dolarlar kazanırken benim öğrencilerim yalnızca burada kupa kazanır. Hiçbir gelir elde edemiyoruz. Kulüp olmamıza rağmen elektriğimizi bile karşılayamıyoruz. Kâr amacı güden ticari bir alan da değildir zaten kulüp. Atların bütün ihtiyaçlarını, elektriğimizi suyumuzu en basit şeyleri bile kendi öz sermayemizle karşılamaktayız. Televizyonun ve medyanın bir ilgisi yok tanıtım yapılmıyor. %80 futbola yöneliyorlar. Bütün imkanlarımızı zorluyoruz ancak belli bir yere kadar ilerleyebiliyoruz. Katılım da var ama spor veya turizm bakanlığının desteği yok. Yapılacak katkı çok var ama görmek isteyen yok. Kışlık kapalı saha yapmak

oldukça maliyetli bir şeydir. En azından tüm kulüplerin ortak kullanabileceği bir alan yapılmalıdır. Devletimizin en çok öncelik verdiği şey kumarhanelerdir maalesef. Kumarhaneye gelen kişi buranın mağazasından alışveriş bile yapmaz. Restoranlardan yemek yemez. Devletin sahillerini kullanmaz. Otelden çıkmaz. İç piyasaya hiçbir katkısı yoktur.

- Adanın macera turizmi ile ilgili olarak potansiyel fırsatları nelerdir?

Burası biri tanınmış biri tanınmamış ülkenin olduğu bir yer. Yani en azından buradan oraya bir geçiş oradan buraya bir geçiş olursa günübirlik veya haftalık. Biz bir araya gelip daha başarılı bir şekilde gelişebiliriz. Beğensek de beğenmesek de orası Avrupa birliğidir. Bizim için bir fırsattır. Türkiye bizim için önemlidir. Türkiye üzerinden de biz dünyaya açılabiliriz. Sonuçta iki kardeş ülkeyiz dilimiz, para birimimiz aynı. Türkiye'nin buraya yaptığı bir destek var.

-Adanın macera turizmi ile ilgili olarak mevcut tehditleri ve olası tehditleri nelerdir?

Bütün Avrupa'yı atla geçebilirsiniz. Atların sağlık belgeleri pasaportları her şeyi tamam olmasına rağmen Türkiye'ye geçtiğinizde sıkıntı başlar. Karantina koşulları, belge sorunları, İstenen maddi ücretler, oradan çıkarıp Kıbrıs'a geldiğinde Kıbrıs'taki problemler. Daha önce belgelerimizi kabul etmeyip, atlarımızı da uyuttular. Bu konuda dahi sıkıntılarımız var.

K 14

-Macera turizmine yönelik olarak adanın güçlü olabilecek yönleri nelerdir?

“Ben eskiden Hava Sporları Federasyonu'nun eğitim işleri sorumlusuydum daha önce. Türk Hava Kurumu'nun 83 yılındaki ilk paraşütçülerindendim. Uzmanlık alanım tabi ki scubadır. Bu yüzden scubayı konuşalım. Şu anda tekne turu yapıyorum. Balık turizm yapıyorum. Bu konuda da 3- 4 kişide lisans var yalnızca. Scuba, windsurf,

kitesurf gibi tüm faaliyetleri gerçekleştiriyoruz. Mağusa'da bu faaliyetleri iki yönlü yapabilirsiniz. Birincisi turizm yönlü. İkincisi ise üniversite öğrenci yönlüdür. Bu ikisinden birinden para kazanman lazım. Ya da ikisinden yarım yarım. Turizm en çok 4 ay. Ama üniversite 10 ve üzeri ay. Öğrenci geldiğinde kendi vücuduna göre, kendi kafasına göre bir faaliyet seçer ve onun üzerine yürür. Kendini 4 yılda geliştirir. Aktivite her zaman önemlidir vücut için, ruh için. Bu nedenden dolayı güzel bir konuya değindiniz. Safari inanın kendi halinde gerçekleşti. Trekkinge vücudum uygun olmadığı için katılmadım. Yamaç paraşütü, rüzgâr sörfü, uçurtma sörfü her gün 2 saat uçabilirsiniz. Dalışta 365 günün 350 günü dalış yapabilirsiniz. Bir şeyin sürdürülebilir olması için coğrafi şartları zorlayıp bulacaksınız. Bu da ne kadar az parayla ne kadar çok heyecan yaşayacağınızdır. Bu da yamaç paraşütünde var. Bir litre mazot ile yukarıya dağa çıkar, atlarsınız, saatlerce uçarsınız. 2003 yılında balon getirmiştik ve gayette başarılıydı. İngiltere'de hangi balonun en iyisi olduğunu araştırdık. Hemen Kamerun balonculukla iletişim kurduk. Arkadaşlarla gittik ve eğitimini aldık. Getirdik ve ilk uçuşumuzu yaptık. Kapadokya'da da pilot yetiştirdik. 6 pilot 3 ay eğitim aldı. Hava sporunu bir yerlerden alıp bir yerlere getirmiş oldum. Birde yazın sıcaklığında burada yapılmaz bu faaliyet serin yerlerde yapılmalıdır. Balon ömrünü yitirdiği zaman kullanılmaz. Havada kalma süresi, kumaşının ömrü gibi. Bizde devam etmedik. Kural neyse uymak zorundasınız. Havacılık olsun veya dalış olsun. Biz scuba için dalgıçlar birliği kurduk. Toplamda 10 okul. Biz kendimize göre bir şeyler yapıyoruz. Yeni açılacak yerlere denetleme değil, tavsiyelerde bulunuyoruz. Tanınmamazlığa da ben inanmıyorum. Herkes sessiz sedasız arkasını döner ambargo delinir. Ben bugün Larnaka'dan da uçarım Ercan'dan da uçarım. Önemli olan satabilmek. Satarken de kalite önemlidir. Dünyanın hiçbir yerinde Türkiye'de dahildir Bizdeki koşullar yoktur. Birisi sabah Lefkoşa'dan uyanıp yarım saat sonra dalış noktasında, yarım saat sonra

sudadır. Bir saat sonra tekrar karadadır. Eşiyle geldiğini düşünün. Eşi çocuğuyla deniz kenarında eğlenirken, adam çaktırmadan gidiş geliş 1 saat 20 dakikada dalışını yapabilir. Çocuğuyla, hanımıyla ilgilenir sonra ikinci dalışını da yapar. Bu dalışları yaptıktan sonra bakar saate daha öğlen olmamış. Ama başka bir ülkede ben 8 saat araba sürdüm. O saatten sonra mecbursun uyumak zorundasın. Yattım uyudum, uyandım, sabah kahvaltısını yaptım. Dalış noktası 45 dakika. Noktaya gittik. Yarım saat hazırlandık. Hazırlandıktan sonra tekneyle gideceksen işin çok zor. Gün bitti çünkü. Bir günde öncesi var 2 gün gitti. 2 dalış için. Ankara'daki birisi Marmaris'e gidecekse 6- 7 saat bütün gece yol yapar. Ulaşır uyur. Ertesi gün kalkıp dalışını yapar. Hadi bir gün daha yapar. Sonraki gün tekrar yola çıkar. 4 dalış için 18 saatini yolda geçirir. Ama Kıbrıs'ta ben bir gün çok ısrar ettim. Bütün adrenalini aktivitelerini bugün yapmak istiyorum dedim. Önce paraşüt yaptım. Sonra uçuş yaptım. Uçuştan sonra dalış yaptım. Yanımda da bir arkadaşım vardı her şeyi kaydetti. Sabah 5'te başladım. Akşam 12'ye kadar birçok aktivite yaptım. Ondan sonra tekne turu ve bara gittik. Yemek yedik ve yattık.”

- Adanın mevcut durumu düşünüldüğünde macera turizmine yönelik zayıf noktaları nelerdir?

“Daha önce hava sporları federasyonundayken turizm bakanlığıyla da epey konuştuk. Dedik ki toparlayalım hepsini bir yere ve adrenalini turizmi olsun. 2001 yılında adrenalini turizmi yapmak için bu işe başlamıştım. Bana sen çılgınsın, uç noktadasın dediler. Sonra bütün faaliyetleri ben kendim yaptım ve döndüm denizle alakalı olanı seçtim çünkü havacılık çok pahalı. İki yıldır tam görevlerimizi yerine getiremedik. Eski rektörün bu gibi faaliyetlere farklı bakış açısından dolayı. Bizi budadı bu sebepten dolayı. Bu deniz sporları çatısı altında kitesurf, windsurf, scuba, banana, jet ski hepsini satmak zorunda kaldım. Pişman değilim. Yeni rektörü beklerim bu konuda.

Öğrenciyi hapsettik biz üniversitenin içine. Dışarı çıkıp yerel insanlarla tanışamıyorlar. Mesela geçen gün bir öğrenci geldi. Otello kalesi nerede diye sordu. Lefkosa'dan mı geldiğini sordum DAÜ'den mezun olduğunu söyledi. Giderken yerini öğrenmek istedi. Üzülerek bunu söylüyorum ki bu bizim utancımızdır. Onun dışında kamp eksiklerimiz var. Kıbrıs'ın boşluğudur bu. Ada ateşkes halinde diye helikopter bile getiremiyoruz. Çok büyük izinler gerekiyor. Sıkıntılı bir durum. Bu nedenden dolayı havacılıkta yamaç paraşütüyle idare ediyoruz. Birde tüm adrenalin sporlarını bir çatı altında tutabilecek kurum yok. Buna ihtiyaç var. Ama bu kurum devlete bağlı değil, daha çok bu işi yapanların orada çalıştığı bir nokta olacak ki o heyecan olsun. Düşünün siz adam hayatında denize girmemiş, deniz sporlarıyla ilgili size talimat verir. Bu olmaz. Kişinin kendisinin önce eğitimlerini alıp bir yerlere gelmiş olması gerekir. Benim hedefim de tüm adrenalin sporlarını bir araya getirip adrenalin turizmi yapmaktı. Ama o heyecan kalmadı içimde. Prosedürler sizi yıldırıyor. Yıllarca iskele plajına makrolight dediğimiz hafif hava aracıyla turistleri gezdirme planımız vardı. Denedik tuttu herkes 50 euro verip 5 dakikalık bir uçuş yapardı. Bu deneyim mükemmeldi. Kimin eline verirsiniz yasayı, kim verecekse size bu izni sıkıntılı bir durum oluyor. Tam anladığı anda da hükümet değişir, müdür değişir, müsteşar değişir. Tekrar anlatman gerekir. Tam oldu olacak yine aynı sorunlar, dördüncü girişimden sonra zaten keyfiniz kalmaz. Bu iş de biter. Onun için bunların bir yerde toplanıp tek bir yerde bitirilmesi gerek. Ya da kişide aranan niteliklerin bir yasa altında yazılması ve memurla yüz yüze gelinmemesi gerekir. Evraklarını götürüp verirsiniz veya mail atarsınız eksiklere yönelik geri dönüş yapılır ve olayı bitirirsiniz. Ama burada memurun karşısına giderseniz, hasta olur gelmemiştir. Yerine birine bakarsınız o da yok. Turizmde yoktur böyle bir dünya. Turizm çok hızlıdır. Yaz için kışta, kış için yazda hazırlanırsınız. Yoksa sınıfta kalırsınız. Şansınız olmaz. Bu işi yapan turist zaten

deneyimlidir, yapmadıysa da önemli değil. Ama yapanlara zorluk çıkar. Gelen 'böyle şey mi olur?' der. Tıkanırsınız. Turizm ilgi ister bugüne kadar yapılan her şey dahil turizmi bana göre çok yanlıştır. Bu boş sezonlarda yapılabilecek bir şeydir. Esnaf ezilir. 4 ay her şey dahil var. Kumar turizminde hangi ülkeden gelmiş olursa olsun bakın ülkeye ne yapar? Cuma girer, pazar günü geri döner. Kıbrıs'a geldim der ama Kıbrıs'a gelmiş olmaz. Karşısındaki restorana gitmez. Benim suyumunu kullanır. Adada en önemli şey sudur. Belki de yemek yedin ama hepsi yurt dışından geldi. Yine bana bir faydan olmadı. Elektriğimi kullandın. Havamı kirlettin. Bıraktın 500 dolar, bütün çevreyi bozdun 1500 dolar. Gelmesin öylesi. Tabi ki onların da alıcısı vardır turizmde. Her şeyin turizmi olabilir. Ama en azından yemeği ala carte yesinler. Çıksınlar ki dışarı esnafta faydalansın. O yüzden kumar turizmini sevmiyorum. Bu önemli değerlerimizi turizmde pazarlayamıyoruz.”

- Adanın macera turizmi ile ilgili olarak potansiyel fırsatları nelerdir?

“Üniversite öğrencilerinin olması bizim için bir fırsat. Turizmden daha çok gelir getirebilir.

Bu gibi aktivitelerde kişilerin gittikleri yerlere geçtikleri yerlere doğaya da faydası dokunmaktadır. Çevreyi temizleyip poşetleri topluyoruz. Yaralı bir canlı gördüğümüzde onu tedavi ediyoruz. Kovid-19 dünya tarihinde bir dönüm noktası. Her yüzyılda bir böyle şeyler oluyor. Yaşama biçimlerimiz yeme alışkanlıklarımız, çalışmamız, her hareketimiz fark ettiyseniz şubattan sonra değişmeye başladı. Örneğin şu an 2 metre mesafeden konuşuyoruz. Ellerimizi dezenfekte ettik. Şimdi burada bundan sonra ne olacağını konuşuyoruz. Ben adrenalin sporlarına bağlı tüm aktiviteleri yapmaya karar verdim 10 yıl önce. Okulumu açtım. Uluslararası kaydımı yaptırdım. Teknemi aldım. Kendi imkanlarımla dalış teknelerimi botlarımı aldım. Buna bağlı olarak dedim ki neyiz eksik daha ileri gidebilmek için? Uğraştık şu an

da butik otel yapıyorum. Bir tane de guest house vardır. Bana gelen her şeyi paket turizmine çeviriyorum. 20 kişilik grup geldiğinde bu grubu kendi minibüsümle alacağım. Çünkü o kişilerin tatillerini çok güzel geçirmelerini isterim. Paketin içerisinde rehberli geziye kadar her şey olacak. Şimdi modadır surlar içi gueast house var. Dışarı da sıçradı. Büyük otellerde özellikle kovid-19 sonrası oralara gidecek olanlar daha çok kumar turistleri olacaktır. Bunun dışında kimse gitmeyecek diye düşünüyorum. Bir guest housea girdiğinizde o banyo tuvalete sizden başka kimse girmez kaldığınız sürece. Hijyen kuralları kendine ait kurallar olmuş olur. Kendi evinmiş gibi. Bir otele sordum 385 tl dir bir geceliği. Bir guest house 120 tldir. 3 gece kalabiliyor. Tabi ki onu seçecek olanda 5 yıldızlı lüksü aramaz. Çevreyi seven insanlar lüksü sevmez. Dünyada her şey değişecek. Çok kurallar gelecek. Bu da gösteriyor ki turizm değişecek ve kendi kalacağı ev modelli turizme dönüşecek. Daha çok doğa odaklı birbirinden uzak ama gruplar halinde gerçekleşecek. İnsanlar daha çok doğaya dönecek. Ben şubattan hazirana kadar tüm arkadaşlarımın hobi bahçesi yaptığını gördüm. Kendi ürünlerini kendileri yetiştirir oldular. Vakti oldu insanların. Farkındalık başladı.”

-Adanın macera turizmi ile ilgili olarak mevcut tehditleri ve olası tehditleri nelerdir?

“Tehdit olarak Güney kesimi görüyorum. Orada turizm korkunçtur. Her şey dahil yoktur. Restoranlar, paket programlar gelişmiştir. Türkiye'nin Antalya'sı Alanya'sı gibidir. Turisti oturtmuyorlar. Sürekli aktivite yapıyorlar. Birde esnaf turistten kazanmazsa onu tehdit olarak görür. Turizm şeklinin değişmesi şarttır. Bunun dışında denizlerimize özellikle çok kötü denizimizin türü olmayan canlılar geldi. Bunlar istilacı türlerdir. Biz bunlarla mücadele ediyoruz. Özellikle bu yıl İskorpit türü ve kestane türü yeni geldi. Onun dışında balon, aslan ve geldi. Aslan balığıyla 4-5 yıldır mücadele

etmeye başladık. Başı çekenlerdenim. 3. Yarışmamızı yaptık. 3 Yıldır her yıl yapıyoruz. Ondan öncede kendimiz başlamıştık mücadeleye. Fakat şu an mücadelenin önüne geçmemiz lazım. Çünkü artık her yerde fazla miktarda varlar. Oturdukları kaya parçası üzerinde balıklar ve yumurtalar dahil hiçbir canlı bırakmıyorlar. Bu türleri sistemde yiyecek çok az tür var. Bu türler de bizim denizimizde bulunmamakta. Bu nedenden dolayı adamız istila halindedir. Buradan da Türkiye'ye geçti ulaştı. Soğuk suda tam yaşar mı emin değilim ama, Yunanistan İtalya İspanya' ya da gidebilir. Balonla mücadeleye Tarım Bakanlığı destek veriyor. Sanıyorum her bir balon balığına 5 tl veriliyor. Fakat balonlarında birçok türü vardır. Bizde şu an 5 türü vardır. 5 türden en tehlikelisi su üstünde 16 metrede yüzen 3-5 kiloluk olanlardır. Ağzları papağan ağzı gibidir. Çok tehlikelidir. Parmağınızı dahi koparabilir. Kendi türünü dahi yer. İskorpit cinsi olanda bu yıl görülmeye başlandı. Zehirli ve tehlikeli bir türdür. Birde kestane türü var geçen seneye göre arttı. İstilacı türlerimiz bunlar. Deniz suyu arttığı sürece yeni türlerin geleceği düşünülmektedir. Kanal açıldı birde kanaldan da buraya geliyorlar. Yapacak bir şeyimiz yok. Mücadele etmeye devam edeceğiz. İnsanlar araba kullanırken alkol testi yapılabilir ama denizde bu mümkün değil. Alkol alınca kazalar olabilir. Eğitimini almayan kişiler çoğu riski bilemez. Burada her yerde olduğu gibi deniz sporlarında da eğitim almak şart. Gelen yabancı insanların kafasına göre dalmaması lazım. Balon balığı, aslan balığı gibi balıklardan bir diken batsa sizin reklamınızdır bu. Ülkesine gittiğinde anlatır. Dalış yapacak kişinin okul gözetiminde dalması gerekir.”